Załącznik
do Uchwały Nr XX/162/2016
Rady Miejskiej w Dobrodzieniu
z dnia 28 listopada 2016 roku

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień

Dobrodzień 2016

Projekt finansowany w formie dotacji celowej ze środków Budżetu Państwa, w tym w 15% ze środków krajowych i w 85% ze środków Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Wykonanie na zlecenie Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu:

KlimkiewiczKnapik s.c. Jan Klimkiewicz, Michał Knapik
ul. Drobiarska 2A
45-410 Opole

Zespół autorski:
Michał Knapik
Piotr Rychlicki

Projekt finansowany w formie dotacji celowej ze środków Budżetu Państwa, w tym w 15% ze środków krajowych i w 85% ze środków Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Spis treści

Wstęp 4
1. Diagnoza stanu 6
1.1. Strefa funkcjonalno – przestrzenna i techniczna 6
1.2. Strefa społeczna 15
1.3. Strefa gospodarcza 28
2. Analiza SWOT 34
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych z wyznaczeniem obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji 36
3.1. Strefa funkcjonalno – przestrzenna i techniczna 37
3.2. Strefa społeczna 42
3.3. Strefa gospodarcza 59
3.4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego 62
3.5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji 66
4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji 73
5. Plan operacyjny 74
5.1. Cele i zadania 74
5.2. Harmonogram rzeczowo – finansowy planowanych projektów 74
5.3. Źródła finansowania planowanych przedsięwzięć 79
6. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych 87
7. Mechanizmy zapewnianiające komplementarność planowanych projektów rewitalizacyjnych .88
8. Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji 91
8.1. Badanie ankietowe 91
8.2. Mechanizmy włączenia interesariuszy w opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji ..103
9. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy 104
9.1. Poziom krajowy 104
9.2. Poziom regionalny 107
9.3. Poziom lokalny 111
10. Zarządzanie Lokalnym Programem Rewitalizacji: wdrażanie, aktualizowanie, monitoring i ewaluacja 118
11. Wyniki przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko 126
Spis tabel 127
Spis wykresów 128
Spis map 129

Wstęp

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień (LPR) opracowany został zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020" Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014 – 2020. Zgodność struktury LPR z wytycznymi warunkuje jego skuteczną i efektywną implementację na gruncie wymogów merytorycznych stawianych Lokalnym Programom Rewitalizacji w okresie programowania 2014-2020.

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, a także przestrzenno-funkcjonalne techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.), w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.

W przypadku Miasta Dobrodzień opracowanie LPR jest kolejnym elementem służącym dynamizowaniu rozwoju lokalnego. Zakłada się, że opracowanie LPR oraz jego wdrożenie w sposób znaczący przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia pozycji konkurencyjnej miasta oraz zapobiegania rozprzestrzenianiu się niekorzystnych zjawisk.

LPR służy identyfikacji obszarów zdegradowanych, na których występują niekorzystne procesy, stany kryzysowe dotyczące miejskiej przestrzeni w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Ponadto, warunkuje koordynację działań i współpracę poszczególnych jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta oraz przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych na rzecz realizacji działań rewitalizacyjnych. Efektem implementacji LPR jest, m.in. odwrócenie negatywnych zjawisk i procesów, poprawa stanu infrastruktury społecznej i technicznej, przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni, zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego, ograniczanie patologii społecznych, wzrost jakości życia społeczności lokalnej, stymulowanie aktywności społeczności lokalnej, rozwój przedsiębiorczości oraz zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny w dłuższej perspektywie czasowej.

Należy zauważyć, że w ostatnich latach zagadnienia związane z rozwojem lokalnym koncentrują się na poprawie jakości życia społeczności, co z kolei powinno stanowić jeden z efektów tego rozwoju. Opracowanie i wdrożenie LPR w mieście Dobrodzień koreluje z procesami zdiagnozowanymi jako odpowiedzialne za rozwój lokalny.

1. Diagnoza stanu

1.1. Strefa funkcjonalno – przestrzenna i techniczna

Lokalizacja miasta i gminy Dobrodzień

Gmina Dobrodzień jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa opolskiego, w południowej części powiatu oleskiego, ok. 40 km na wschód od Opola. Od wschodu Gmina Dobrodzień sąsiaduje z gminami Ciasna i Pawonków, od południa z gminami Zawadzkie, Kolonowskie i Ozimek, od zachodu z gminą Zębowice i od północy z gminą Olesno.

Miasto Dobrodzień posiada korzystne położenie komunikacyjne pod względem połączeń lokalnych, regionalnych i międzynarodowych (niewielka odległość od miasta Opola, dogodne połączenia drogowe).

Podstawowe dane o mieście i gminie Dobrodzień

Powierzchnia gminy wynosi 16 28 ha (163 km2), w tym Dobrodzienia stanowiącego siedzibę gminy - 19,46 km². Gmina Dobrodzień ma charakter miejsko – wiejski oraz zamieszkana jest przez 10 003 mieszkańców, w tym miasto Dobrodzień zamieszkuje 3 761 osób[1].

Miasto posiada charakter przemysłowy, a jego funkcje produkcyjne z roku na rok zyskują na coraz większym znaczeniu. Stolica gminy stanowi interesujące zaplecze, zarówno dla turysty, jak i przedsiębiorcy. Liczne zabytki, atrakcje oraz tereny turystyczno-rekreacyjne, stwarzają doskonałe warunki zarówno dla inwestowania jak i dla całorocznego wypoczynku.

Gmina Dobrodzień składa się z następujących sołectw: Błachów, Bzinica Nowa, Bzinica Stara, Główczyce, Gosławice, Klekotna, Kocury, Kolejka, Ligota Dobrodzieńska, Makowczyce, Myślina, Pietraszów, Pludry, Rzędowice, Szemrowice, Warłów.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Podstawowe typy terenów funkcjonalnych w mieście to tereny: mieszkaniowe, usług i biznesu, przemysłowe i składowe, komunikacyjne, zielone rekreacyjne, urządzeń infrastruktury technicznej. Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy Dobrodzień kształtowała się przez wiele wieków i miały na nią wpływ uwarunkowania o różnej genezie. Do najważniejszych czynników należą: uwarunkowania historyczne, uwarunkowania przyrodnicze (w tym pokrycie terenu – lasy, ukształtowanie terenu) oraz trwałe elementy zagospodarowania, takie jak: rzeki, drogi, zamknięte tereny wojskowe, które stanowią bariery przestrzenne. Na terenie Gminy Dobrodzień barierę taką

[1] Dane GUS (Bank Danych Lokalnych), stan na koniec 2015 roku.

stanowi droga krajowa nr 46 oraz niewielkie rzeki: Myślina, Myślinka, Libawa, a w południowej części gminy rzeki Bziniczka, Smolina i Lublinica.

Granice stref ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Dobrodzień znajduje się zespół zabytków nieruchomych, liczący łącznie 74 obiekty, z których 6 zabytków jest wpisanych do Rejestru Zabytków woj. opolskiego. W gminie Dobrodzień do zabytków ruchomych należy wyposażenie 2 dobrodzieńskich kościołów, z których z 1 (kościoła p.w. św. Walentego) jest wpisane do Rejestru Zabytków Ruchomych woj. opolskiego. Na terenie gminy znajduje się również 5 nieruchomych zabytków techniki ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz 125 stanowisk archeologicznych wpisanych do Ewidencji, w tym 1 stanowisko wpisane do Rejestru Zabytków woj. opolskiego, a także 9 zabytkowych układów zieleni kształtowanej, w tym 2 zabytkowe układy zieleni park i cmentarz w mieście Dobrodzień.

Najcenniejszymi zabytkami w Dobrodzieniu są obiekty sakralne. Na uwagę zasługuje drewniany kościół cmentarny p.w. św. Walentego w Dobrodzieniu oraz kapliczki i cmentarze. Obecne są tu również ślady założeń pałacowych i folwarcznych. W Dobrodzieniu znajduje się park wpisany do rejestru zabytków oraz najstarszy zabytek - most dworski z 1610 r. wykonany z kamienia łupanego.

Strefy ochrony konserwatorskiej:

- A – ścisłej ochrony konserwatorskiej:
  - Pałac w zespole parkowym z roku 1848 r. obecnie „Park hotel”,
  - Spichlerz w zespole pałacowym z około 1850 r.,
  - Kościół parafialny rzym. – kat. p.w. św. Marii Magdaleny, XIX w.,
  - Kościół cmentarny p.w. św. Walentego, drewniany, II połowa XVII w.,
  - Cmentarz żydowski, XVIII w.,
  - Park dworski, I połowa XIX,
  - Most dworski z 1610 r. Najstarszy zachowany zabytek w Dobrodzieniu;
- B – pośredniej ochrony konserwatorskiej:
  - dla miasta Dobrodzień - obszar zwartej zabudowy miejskiej obejmującej urbanistyczny układ miasta oparty na średniowiecznym założeniu, odbudowanym po pożarze w latach 1848 – 63 i zmodyfikowanym, a zawartym w zabudowie Rynku i dochodzących doń ulic: Ks. Gładysza, Oleskiej, Lublinieckiej i Piastowskiej,
  - zespół pałacowo-folwarczny obejmujący obszar (oprócz pałacu z parkiem) dawnego folwarku z zabudowaniami folwarcznymi, domem rządcy i zespołem domów robotników folwarcznych,
  - zespół kościelno-cmentarny przy ul. Gładysza, złożony z kościoła parafialnego rzymskokatolickiego p.w. Nawiedzenia NMP (dawniej ewangelicko-augsburskiego) z plebanią (wcześniejszą pastorówką) oraz kościoła cmentarnego rzymsko-katolickiego p.w. św. Walentego z cmentarzem rzymskokatolickim,

- K – ochrony krajobrazu kulturowego:
  - pomniki przyrody ożywionej,
  - cenne przyrodniczo i krajobrazowo kompleksy.

W samym mieście Dobrodzień funkcjonują zabytkowe układy zieleni kształtowanej, które znajdują sią w Parku Dworskim.

Ogólnie układy przestrzenne wsi w gminie Dobrodzień nie reprezentują wybitnych wartości historycznych, kompozycyjnych i krajobrazowych i nie wymagają ochrony prawnej. Natomiast ochronie podlega układ urbanistyczny miasta Dobrodzień, który częściowo zachował średniowieczny układ, mimo modyfikacji i poszerzenia Rynku. Oparty jest na planie prostokąta, usytuowanego dłuższymi bokami w kierunku wschód – zachód, a krótszymi w kierunku północ – południe. Układ ulic ukształtował prostokątny blok, od strony zachodniej wydłużony trapezowato. Trzy kościoły parafialne rzymsko – katolickie usytuowane są wewnątrz układu, w południowej i zachodniej jego części.

Ochronie konserwatorskiej podlega zespół urbanistyczny w granicach zewnętrznych tego obszaru, jak również wyloty drożne na północy, południu i wschodzie. Ponieważ przez 60 lat, od wydania decyzji w 1953 r. do dziś, obszar historycznego założenia nie został ściśle określony, koniecznym jest pilne jego uściślenie. Proponuje się zamknięcie zabytkowego zespołu urbanistycznego ulicami: od zachodu Edyty Stein, Cmentarną i Opolską (lub potokiem Myślinka), od południa ul. Piastowską (do nr 35 - dawnego starostwa, sądu i urzędu skarbowego) i parkiem krajobrazowym (przylegającym do ul. Pocztowej i Parkowej), od wschodu dawnym zespołem folwarcznym i pałacem oraz ul. Lubliniecką (do nr 83 – dawnego młyna), od północy ul. Polną i Oleską (do nr 11 – wodociągowej wieży ciśnień).

System przyrodniczy gminy

Gmina Dobrodzień charakteryzuje się dużą harmonią krajobrazu, mimo zachwianych mechanizmów ochrony i równowagi biologicznej. Najbardziej przekształcony obszar występuje w okolicy miasta Dobrodzień. Jednak duża ilość naturalnych elementów wzmacniających ekosystemy polne, wpływa pozytywnie na harmonię krajobrazu i hamuje procesy degradujące.

System przyrodniczy gminy Dobrodzień ma charakter rolniczo – leśny, gdyż prawie połowę jej obszaru stanowią lasy (7800 ha lasów na 16.284 ha powierzchni całej gminy). Na przestrzenny układ form przyrodniczych, składają się:

- duże, zwarte kompleksy leśne w północnej i południowej części gminy oraz mniejsze obszary leśne w środkowej i zachodniej części gminy pełniące rolę lokalnych węzłów ekologicznych i oddziałujące na bezpośrednio przyległe obszary;
- korytarze ekologiczne - elementy tranzytowe, składające się z mało zniekształconych, stanowiących połączenie rozproszonych kompleksów leśnych i zieleni śródpolnej, sprzyjający migracji flory i fauny i zapewnienie ciągłości przestrzennej dla sąsiednich ekosystemów.

Cennym walorem przyrodniczym terenu gminy jest jej zróżnicowany równinny teren. Występują tu liczne ekosystemy naturalne tworzące ciekawą mozaikę krajobrazową z terenami osadniczymi wsi. Walory przyrodnicze gminy stały się podstawą do zaprojektowania na tym terenie Parku Krajobrazowego Dolina Małej Panwi oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu siedliskowa europejskiego systemu ochrony przyrody NATURA 2000. Południowa część Gminy zlokalizowana jest w obrębie Doliny Małej Panwi wznoszącej się na wysokość ok. 195 m n.p.m. Na terenie Dobrodzienia znajduje się zabytkowy park o charakterze naturalistycznym, pełniący funkcje ogólnodostępnego parku miejskiego przeznaczonego do wypoczynku czynnego i biernego, wzbogaconego o elementy dydaktyczne. Zarząd nad parkiem o powierzchni około 3,5 ha sprawuje Urząd Miejski w Dobrodzieniu. Walory zabytkowe z uwagi na znaczne przekształcenia drzewostanu są niewielkie, jednakże obiekt z uwagi na zachowanie części pierwotnych zadrzewień oraz umiejscowienie w centrum miasta stanowi cenny obiekt przyrodniczy. Jego atutami jest zachowany pierwotny układ alejek parkowych. Granice parku wyznacza: od północy budynek poczty i zabudowa domków jednorodzinnych, od południa gimnazjum, od wschodu most z 1610 r. (najstarszy zabytek w Dobrodzieniu), a od zachodu ul. Piastowska.

Na zabytkowy park miejski składają się przede wszystkim liczne okazałe drzewa oraz polany porośnięte trawą. Na szczególną uwagę zasługują:

- dąb szypułkowy - o średnicy pnia 93cm,
- jesion pensylwański - średnica 93cm,
- dąb szypułkowy - średnica pnia 100cm,
- jesion pensylwański - średnica 111cm,
- kasztanowiec biały - średnica pnia 117cm,

które ze względu na rozmiary i pokrój mogą zostać uznane za egzemplarze pomnikowe.

Struktura użytkowania gruntów i budynków

Struktura użytkowania gruntów w gminie Dobrodzień według danych GUS z 2013 roku przedstawia się następująco:

- użytki rolne: 6 811 ha, w tym: grunty orne 5 154 ha, sady 5 ha, łąki 1 241 ha, pastwiska 120 ha;
- lasy i grunty leśne: 7 908,42 ha;
- pozostałe grunty i nieużytki: 1 632 ha.

Na terenie gminy nie występują gleby klas bonitacyjnych I i II.

- klasa IIIa – 1 ha,
- klasa IIIb - 75 ha,
- klasa IVa - 754 ha,
- klasa IVb - 1 702 ha,
- klasa V - 1 669 ha,
- klasa VI - 758 ha,

Ilość gospodarstw rolnych:

- do 1 ha – 1 221 osób fizycznych oraz 17 osób prawnych,
- od 1 do 2 ha – 342 osoby fizyczne oraz 4 osoby prawne,
- od 2 do 5 ha – 334 osoby fizyczne oraz 8 osób prawnych,
- od 5 do 7 ha – 127 osób fizycznych oraz 1 osoba prawna,
- od 7 do 10 ha – 115 osób fizycznych oraz 2 osoby prawne,
- od 10 do 15 ha – 90 osób fizycznych oraz 2 osoby prawne,
- powyżej 15 ha – 99 osób fizycznych oraz 4 osoby prawne.

Zgodnie z przyjętą systematyką na terenie gminy Dobrodzień występują:

- gospodarstwa rolne – 2328 osób fizycznych oraz 38 osób prawnych,
- gospodarstwa indywidualne – 2328,
- gospodarstwa indywidualne powyżej 1 ha użytków rolnych – 1107.

Na gospodarstwach rolnych, uprawiane są przede wszystkim rośliny zbożowe (stanowiące 42% użytków rolnych), jęczmień (11,4%), pszenica (zajmująca 8% zasiewów), żyto (6,3%), ziemniaki (sadzone na ok. 7% gruntów) oraz w małym stopniu buraki.

Cechą charakteryzującą gminę Dobrodzień jest produkcja zwierzęca, a przede wszystkim chów: drobiu, trzody chlewnej i bydła.

W zasobach mieszkaniowych na terenie miasta i gminy Dobrodzień zdecydowanie dominuje własność prywatna. Na terenie gminy wyróżnić można budynki mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty pod działalność usługowo-handlową i wytwórczą.

Tabela 1. Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących mienie komunalne gminy Dobrodzień na dzień 31.12.2015 r.

Lp.	Nazwa	Powierzchnia	Wartość
1.	Dobrodzień	192,7453	16.312.602,30
2.	Błachów	27,5410	3.858.784,30
3.	Bzinica Nowa	24,3432	1.988.108,85
4.	Bzinica Stara	7,9335	412.735,26
5.	Główczyce	4,3351	358.265,00
6.	Klekotna	8,5735	911.179,00
7.	Ligota Dobrodzieńska	16,2360	1.201.780,18
8.	Makowczyce	5,8867	459.991,00
9.	Myślina	8,2925	725.165,30

10.	Pludry	23,1387	2.202.058,26
11.	Rzędowice	29,7125	7.121.548,40
12.	Szemrowice	18,1817	1.643.379,00
13.	Turza	6,6446	446.914,00
14.	Gosławice	8,4075	665.907,78
15.	Warłów	69,1943	7.568.815,93
16.	Kolejka	1,6550	108.788,00
17.	Zwóz	6,3008	620.936,00
1-17	**Ogółem:**	**459,1219**	**46.606.958,56**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu

W strukturze osadnictwa gminy przeważają następujące typy zabudowy mieszkaniowej: wielorodzinna, intensywna jednorodzinna, jednorodzinna rozproszona. Znaczna część budynków mieszkalnych to zasoby stare (sprzed 1939 r.), stan techniczny zabudowy mieszkaniowej i standard wyposażenia w instalacje techniczne nie jest znacząco korzystny. Jednakże, staraniem właścicieli, są one coraz powszechniej modernizowane. Powszechne jest wyposażenie w instalacje: elektroenergetyczną i wodociągową, zadowalające – w instalacje telekomunikacyjną.

Komunikacja

Długość dróg powiatowych w gminie wynosi 46,8 km. Sieć dróg powiatowych uzupełniają drogi gminne o długości 77,7 km (w tym utwardzone 41,3 km).

Przez miasto Dobrodzień przebiega linia komunikacyjne PKS, obsługująca prawie wszystkie miejscowości gminy. Autobusy kursują m.in. do Opola, Lublińca, Ozimka, Strzelec Opolskich, Częstochowy. Na terenie gminy usługę zbiorowego transportu osób świadczy Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej.

Dobrodzień posiada korzystne położenie komunikacyjne pod względem połączeń lokalnych, regionalnych i międzynarodowych, ze względu na niewielką odległość od miasta Opola i dogodne połączenia drogowe, również z pobliskimi gminami. Sieć drogową miasta tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz lokalne i dojazdowe. Najważniejszymi i najczęściej uczęszczanymi drogami w mieście Dobrodzień są:

- droga Krajowa Nr 46 o długości 13,5 km, relacji Kłodzko – Szczekociny,
- droga Wojewódzka Nr 901 o długości 19,5 km, relacji Olesno - Gliwice.

Ponadto zrealizowano budowę obwodnicy miasta Dobrodzień na Drodze Krajowej Nr 46. Planuje się także budowę obwodnicy miasta w ciągu Drogi Wojewódzkiej Nr 901 wraz z jej połączeniem z obwodnicą Drogi Krajowej Nr 46.

Miasto Dobrodzień stanowi główny węzeł komunikacyjny gminy, w którym zbiegają się, oprócz w/w dróg krajowych i wojewódzkich, drogi powiatowe relacji:

- Dobrodzień – Ciasna,
- Dobrodzień – Sieraków Śląski,
- Dobrodzień – Zębowice - Turawa,
- Dobrodzień – Myślina.

Problemem jest jednak niezadawalający stan dróg gminnych, powiatowych i drogi wojewódzkiej, a także brak chodników przy drogach o dużym natężeniu ruchu. Występują również braki w oświetleniu ulicznym oraz słaba sieć powiązań komunikacyjnych z siedzibą powiatu.

Infrastruktura techniczna

Miasto i gmina Dobrodzień nie są wyposażone w system gazu przewodowego. Nie występuje tu natomiast scentralizowany system ciepłowniczy. Na omawianym obszarze znajduje się kilkanaście niewielkich kotłowni lokalnych, które dostarczają ciepło na potrzeby budynków. Jednymi z najważniejszych kotłowni są:

- kotłownia należąca do Fortum Częstochowa S.A., zasilająca kilka budynków wielorodzinnych,
- kotłownia na ekogroszek w siedzibie Dobrodzieńskiego Ośrodka Kultury i Sportu zasilająca DOKiS, Urząd Miejski i budynki przy Placu Wolności 22, 23 i Oleskiej 1a,
- kotłownia opalana biomasą należąca do zakładu KLER S.A., zasilająca budynek Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego (kotłownia pracuje głównie na potrzeby własne KLER S.A.).

Większość zakładów i gospodarstw domowych znajdujących się na terenie gminy, wytwarza ciepło w przydomowych kotłowniach i indywidualnych piecach, opalanych głównie węglem kamiennym.

Gmina Dobrodzień jest w całości zelektryfikowana. Linie wysokiego napięcia WN (110 kV) przebiegające przez teren gminy zbiegają się w Głównym Punkcie Zasilania GPZ ”Dobrodzień” (110/15 kV), przy ulicy Oleskiej w Dobrodzieniu:

- linia jednotorowa (110 kV) relacji Zawadzkie – Dobrodzień,
- Dobrodzień – Sieraków Śląski,
- Dobrodzień – Zębowice,
- Dobrodzień – Myślina.

Sieć wodociągowa działająca na terenie gminy, obejmuje ok. 98% jej mieszkańców, natomiast pozostałe 2% stanowią mieszkańcy miejscowości Dąbrowica, oraz częściowo Rędzina znajdujących się

poza zasięgiem systemu dystrybucji wody wodociągowej. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 142 km i wyposażona jest w 2189 przyłączy. Gmina Dobrodzień posiada 3 ujęcia wody, o łącznej wydajności 270 m^3/h oraz trzy stacje uzdatniania wody.

Tabela 2. Ilość i wydajność ujęć wodnych na terenie gminy Dobrodzień.

Miejscowość	Wydajność [m^3/godz.]	Zasilane miejscowości
Bzinica Stara, ul. Główna	92	Bzinica Stara, Bzinica Nowa, Kolejka, Pludry, Kolonia Pluderska, Pietraszów, Liszczok, Obudowa
Dobrodzień, ul. Rzędowicka	99	Dobrodzień, Błachów, Makowczyce, Ligota Dobrodzieńska, Turza, Myślina
Dobrodzień, ul. Lubliniecka	70	Hadasiki, Gosławice, Zwóz, Główczyce, Szemrowice, Warłów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu

Zużycie wody w rozbiciu na podmioty usługowo - produkcyjne i gospodarstwa domowe przedstawia się następująco:

- gospodarstwa domowe: 252 802 m3/rok,
- podmioty usługowo - produkcyjne: 61 907 m3/rok.

Liczba podmiotów usługowo-produkcyjnych przyłączonych do sieci wodociągowej na koniec 2015 r. wyniosła 2307. Do największych odbiorców wody należą Park Hotel ul. Parkowa 5 (zużycie w 2015 r. wyniosło 1 659 m^3/rok) oraz Zakład Handlowy Feliks (2 663m^3/rok).

Stan techniczny sieci wodociągowej na terenach wiejskich ocenia się, jako dobry (sieć PCV), natomiast zły stan techniczny sieci żeliwnej stwierdzono w centrum miasta. Sieć ta jest sukcesywnie wymieniana.

Odprowadzanie ścieków

Sieć kanalizacyjna gminy zajmuje ok. 35% jej powierzchni. Długość sieci kanalizacyjnej w Dobrodzieniu liczy 27,5 km, w tym 4,025 km kanalizacji ogólnospławnej z 942 przyłączami oraz 5,7 km kanalizacji deszczowej. Sołectwem posiadającym sieć kanalizacyjną są Pludry, w której sieć zajmuje długość 6,4 km i posiada 88 przyłączy oraz Warłów i Szemrowice posiadające sieć o długości 10,1 km z 190 przyłączami. Pozostałe miejscowości gminy nie są skanalizowane. Ścieki pochodzące z miasta Dobrodzień odprowadzane są systemem kanalizacji do oczyszczalni ścieków typu „LEMNA" w Dobrodzieniu o wydajności 1 957 m^3/d. Ścieki z miejscowości Pludry kierowane są do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Pludrach, o wydajności 105 m^3/d, która została przebudowana w 2015 roku.

W przyszłości planuje się także budowę kanalizacji rozdzielczej wzdłuż następujących ulic: ul. Cmentarna, ul. Chłopska, ul. Dębowa, ul. E. Stein, ul. Kościuszki, ul. Lubliniecka,

ul. Oleska, ul. Mickiewicza, ul. Miodowa, ul. Moniuszki, ul. Pocztowa, ul. Opolska - część, ul. Piastowska, ul. Polna, ul. Reymonta, ul. Rzędowicka, ul. Solna, ul. Spółdzielcza, ul. Ks. Gładysza, ul. Zielona.

Tabela 3. Charakterystyka oczyszczalni ścieków w gminie Dobrodzień (stan na rok 2014).

Liczba oczyszczalni ścieków w gminie	2
Średnia wydajność	1 957 m3/dobę i 105 m3/dobę
Wydajność maksymalna	123 m3/h i 18 m3/h
Liczba ludzi korzystających w gminie z oczyszczalni ścieków	4220
Liczba ludzi korzystających w powiecie z oczyszczalni ścieków	33792

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu

W centrum miasta Dobrodzienia problem stanowi przestarzały system kanalizacji i wodociągów.

Tabela 4. Procent ludności korzystającej z poszczególnych instalacji w latach 2012 – 2014.

Rodzaj instalacji	2012	2013	2014
wodociągowa	88,3	88,4	88,6
kanalizacyjna	36,4	36,4	37
gazowa	-	-	-

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Opolu, 2015 r.

Gospodarka odpadami

Usługę odbioru i zagospodarowania odpadów prowadzi firma wybrana z przetargu – Wywóz Nieczystości oraz Przewóz Ładunków Wiesław Strach z Częstochowy. Odpady kierowane są na składowisko Regionalnej Instalacji od przetwarzania odpadów w Gotartowie.

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych prowadzona jest w systemie workowym - opiera się na odbiorze wysegregowanych przez mieszkańców posesji jednorodzinnych odpadów z gospodarstw domowych. Ponadto na terenie gminy Dobrodzień funkcjonuje Mobilny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który odbiera następujące rodzaje odpadów:

- zużyte baterie,
- lampy fluorescencyjne,
- przeterminowane leki,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Odpady wielkogabarytowe odbierane są sprzed posesji.

Zasoby rekreacyjno-turystyczne Gminy Dobrodzień

Atrakcje turystyczne gminy związane są głównie z walorami krajobrazowymi rozległych kompleksów leśnych, które objęte są prawnymi formami ochrony przyrody. Obecność wód powierzchniowych oraz zróżnicowana i bogata roślinność, a także dobrze rozwinięta sieć ścieżek rowerowych zachęca do uprawiania czynnych i aktywnych form turystyki.

W granicach gminy znajdują się 4 trasy rowerowe o łącznej długości ok. 30 km, przebiegające od miejscowości: Kolonowskie przez Kolejkę (w miejscowości znajduje się gospodarstwo agroturystyczne ze stadniną koni), a także Bzinicę Starą (powstałe zabudowania folwarczne, kaplica) Bąki, Dobrodzień, Ligotę Dobrodzieńską, Myślinę (zalew w dawnej piaskowni, stacja PKP) do Staniszcz Małych.

Miejscem, w którym gromadzone są dokumenty i przedmioty o wartości historycznej, pochodzące z terenu gminy, jest otwarta w maju 2004 r. Izba Regionalna, założona przez Członków Międzygminnego Towarzystwa Regionalnego Dobrodzień-Zębowice.

Na terenie miasta występują miejsca, gdzie można pospacerować i odpocząć, a jest to mianowicie założony w latach 1884 – 1914, a później odnowiony w 2003 r. zabytkowy Park Miejski oraz zespół pałacowo-parkowy – obecnie „Park Hotel", wybudowany w latach 1848-1849, w stylu neoklasycystycznym.

1.2. Strefa społeczna

Struktura demograficzna

Według danych GUS, na koniec 2015 roku gminę Dobrodzień zamieszkiwało 10 003 mieszkańców, co stanowi 15% wszystkich mieszkańców powiatu oleskiego. Wśród mieszkańców niewielką przewagę pod względem płci stanowią kobiety – blisko 52%. W ostatnich latach zauważyć można systematyczny, znaczący spadek liczby ludności w gminie. W badanym okresie wyniósł on 7,5%, podczas gdy w mieście Dobrodzień odnotowano spadek ludności na poziomie 12%, a województwie opolskim – 5,3%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Dobrodzień w latach 2004 – 2015.

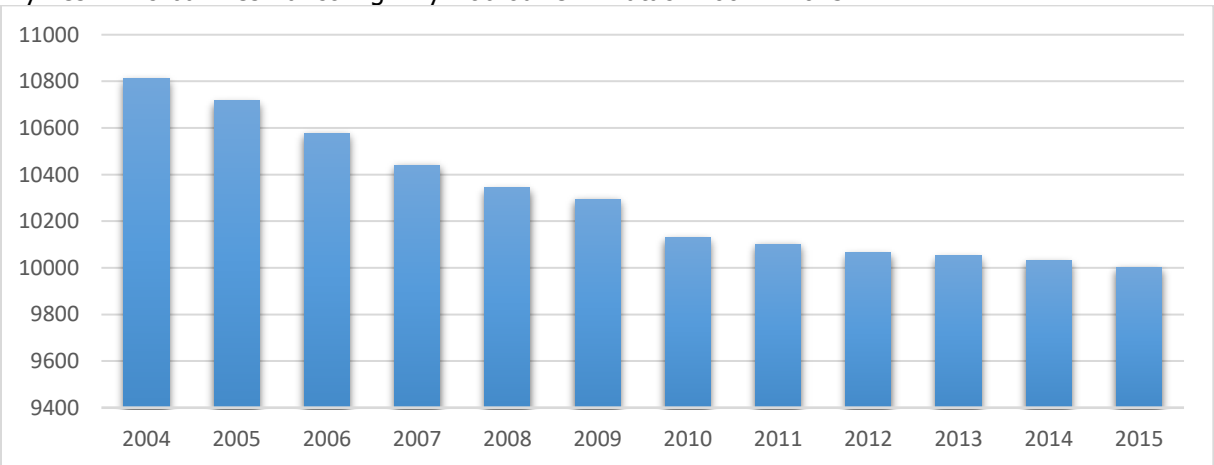

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Gęstość zaludnienia w obrębie gminy Dobrodzień wynosi 61 osób/km^2, natomiast wartość koncentracji ludności w mieście Dobrodzień wynosi 193 osób/km^2. Z kolei w województwie opolskim gęstość zaludnienia przyjmuje wartość 106 osób/km^2[2].

Piramida płci i wieku mieszkańców miasta Dobrodzień (Wykres 2) przybiera kształt charakterystyczny dla degresywnej struktury ludności. Wyraźnie zauważalna jest przewaga liczebna ludności w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym, niskim udziale dzieci i młodzieży.

Wykres 2. Piramida płci i wieku mieszkańców miasta Dobrodzień (stan na koniec roku 2015).

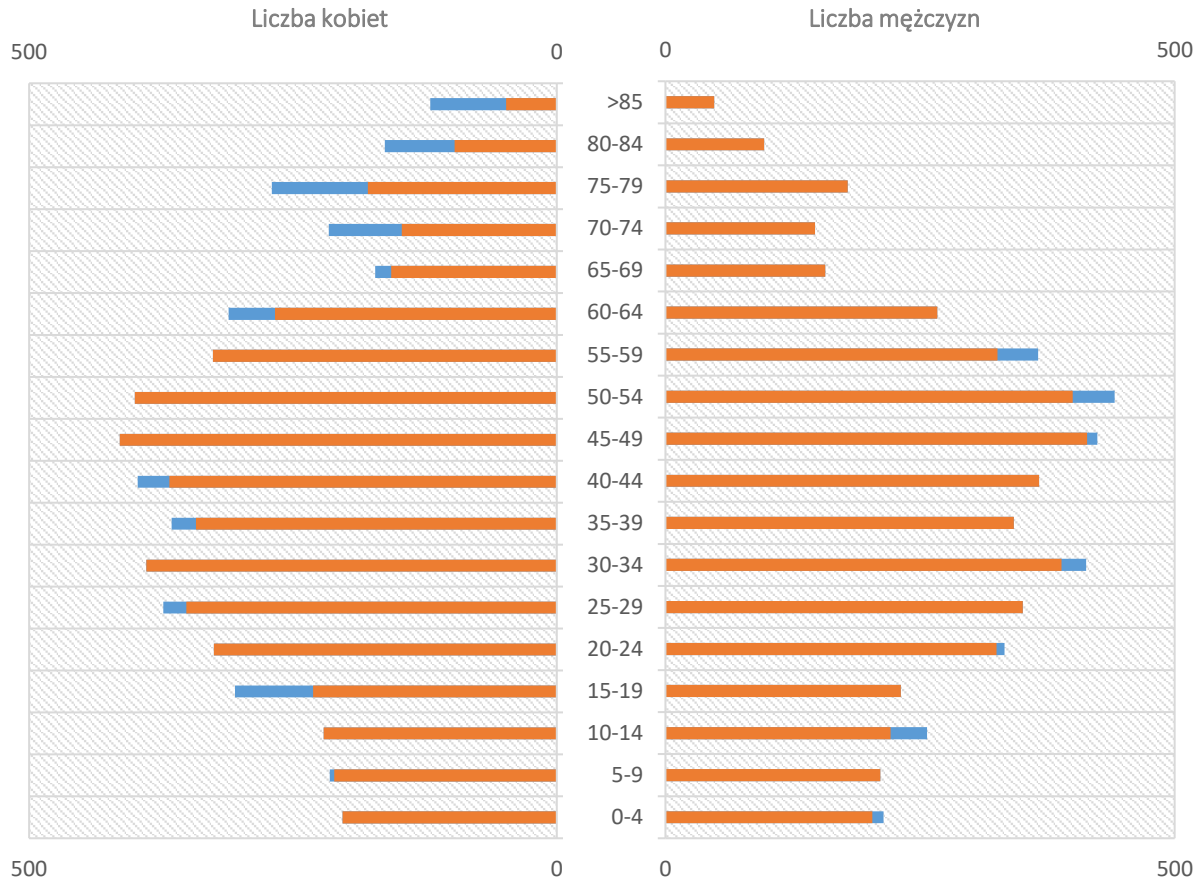

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Analizując wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Dobrodzień należy zauważyć, że przybiera on wartości wyższe niż wskaźnik liczony w skali województwa opolskiego. Na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada ponad 120 osób w wieku produkcyjnym. Z kolei na 100 osób wieku produkcyjnym przypada prawie 55 osób w wieku nieprodukcyjnym. W najbliższych latach ludność będąca obecnie w wieku produkcyjnym zacznie stopniowo wkraczać w wiek poprodukcyjny. Jednocześnie postępujący stały spadek liczby ludzi młodych będzie prowadził w dłuższej perspektywie do starzenia się społeczeństwa gminy Dobrodzień. Proces ten będzie szczególnie wyraźny w mieście

[2] Dane GUS (bank Danych Lokalnych). Stan na koniec roku 2015.

Dobrodzień, gdzie wskaźniki obciążenia demograficznego przybierają wartości wyższe niż w gminie oraz całym województwie.

Wykres 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Dobrodzień (stan na koniec 2015 roku).

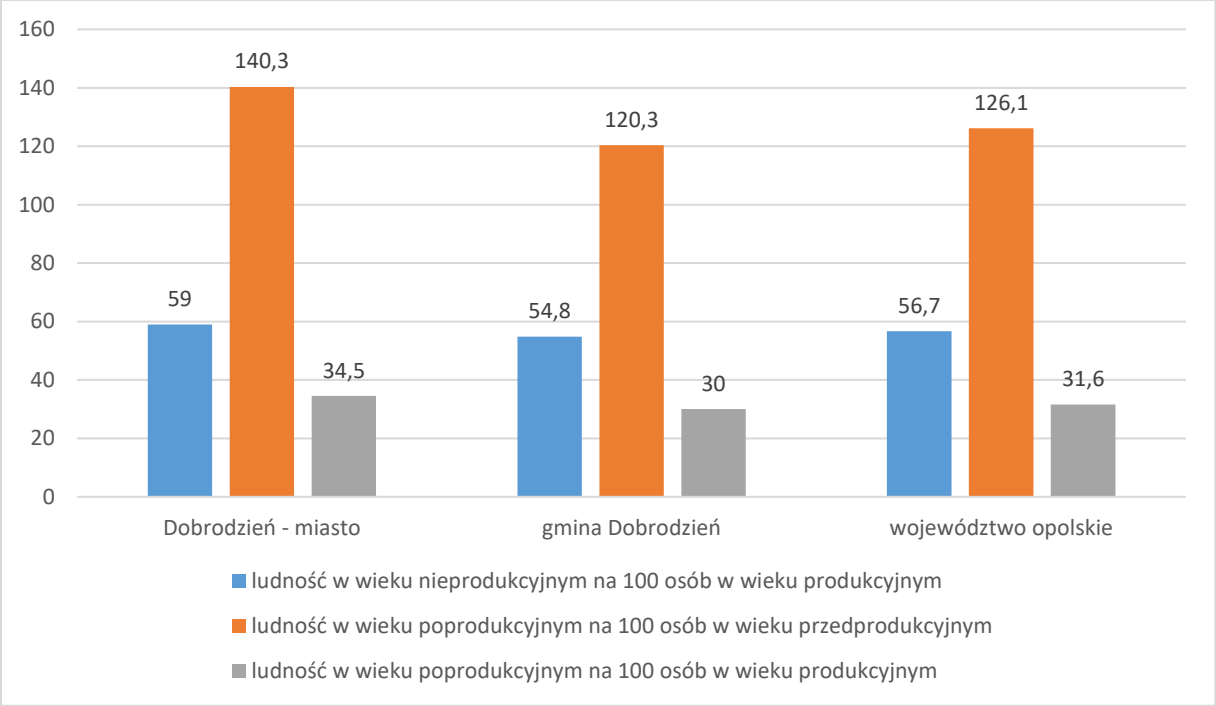

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Należy zwrócić uwagę, iż wydłużający się przeciętny czas trwania życia oraz spadek liczby narodzin wpływają na funkcjonalne i trwałe zmiany w strukturze społecznej. Na kształtowanie się struktury ludności według ekonomicznych grup wieku i proces starzenia się społeczeństwa istotny wpływ wywiera ruch naturalny ludności. Szczególne znaczenie mają urodzenia, gdyż ich wielkość wpływa w dwojaki sposób na zmiany ludnościowe. Z jednej strony rosnąca liczba urodzeń zwiększa udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, z drugiej natomiast spadek liczby urodzeń zmniejsza udział młodej populacji w ogólnej liczbie ludności, powodując zwiększenie udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. W gminie Dobrodzień do 2013 roku zauważalny jest wyraźny spadek urodzeń oraz postępujący, ujemny przyrost naturalny (Wykres 4). Od roku 2014 wskaźnik przyrostu naturalnego osiąga wartości dodatnie, co jest charakterystyczne dla gmin wiejsko – miejskich w Polsce. Natomiast w mieście Dobrodzień w całym analizowanym okresie liczba zgonów znacznie przewyższa liczbę urodzeń, co sprawia, że przyrost naturalny osiąga ujemne, niskie wartości. Obserwowany trend jest m.in. efektem wyboru ludzi młodych, którzy w pierwszej kolejności decydują się na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, w drugiej zaś (około 30 roku życia) na założenie rodziny oraz jej powiększanie.

Biorąc pod uwagę dużą koncentrację ludności gminy na obszarze miejskim oraz postępujący spadek liczby ludności, należy spodziewać się, że proces starzenia społeczeństwa będzie bardziej widoczny niż na obszarach wiejskich.

Współczynnik dzietności w gminie kształtuje się na poziomie 1,25. Jest to wynik niepokojący, ponieważ zastępowalność pokoleń występuje przy poziomie współczynnika 2,1.

Wykres 4. Ruch naturalny ludności gminy Dobrodzień w latach 2004 – 2015.

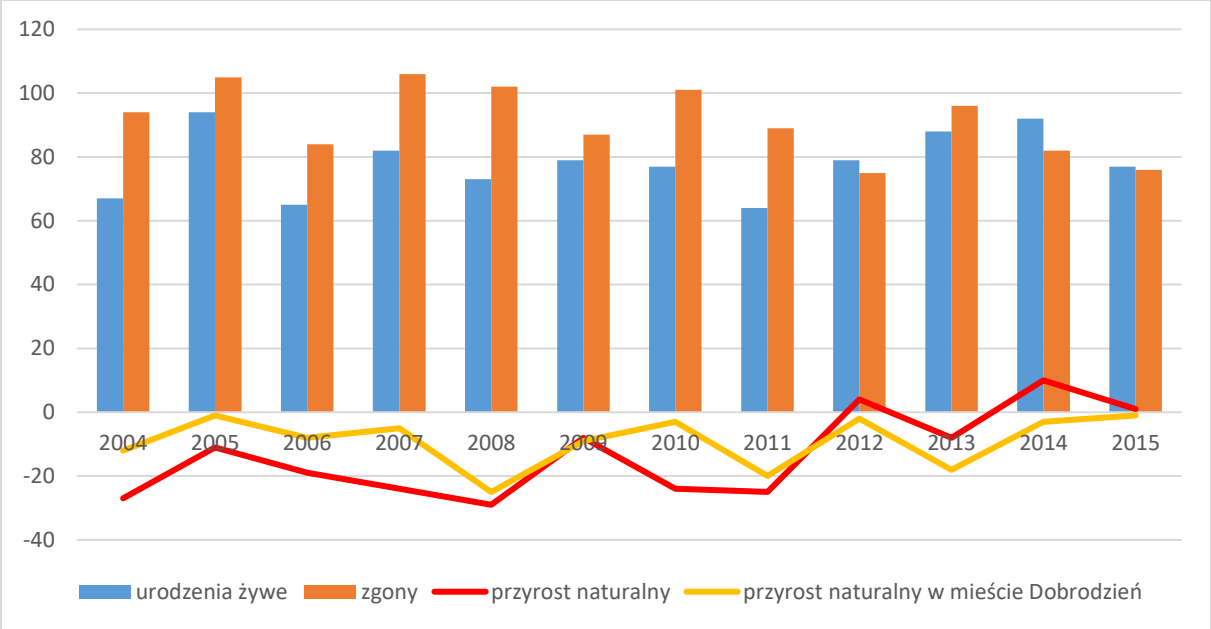

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Wpływ na strukturę ludności mają także migracje wewnętrzne i zagraniczne (Wykres 5). W ostatniej dekadzie saldo migracji zagranicznych w gminie Dobrodzień osiągało wartości ujemne. Jest to tendencja charakterystyczna w skali całego kraju. Wyraźnie niskie wartości salda migracji zagranicznych widoczne są od 2004 roku, co niewątpliwie związane jest z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej i otwarciem europejskich rynków pracy. W tym okresie nastąpił także w wzrost wymeldowań za granicę. W ruchu wewnętrznym saldo migracji również osiąga wartości ujemne. Sytuację tę można wiązać ze zjawiskiem ruralizacji oraz poszukiwaniem przez mieszkańców dogodnej przestrzeni życiowej.

Wykres 5. Liczba zameldowań i wymeldowani oraz kierunków przemieszczeń ludności z gminy Dobrodzień w latach 2004 – 2015.

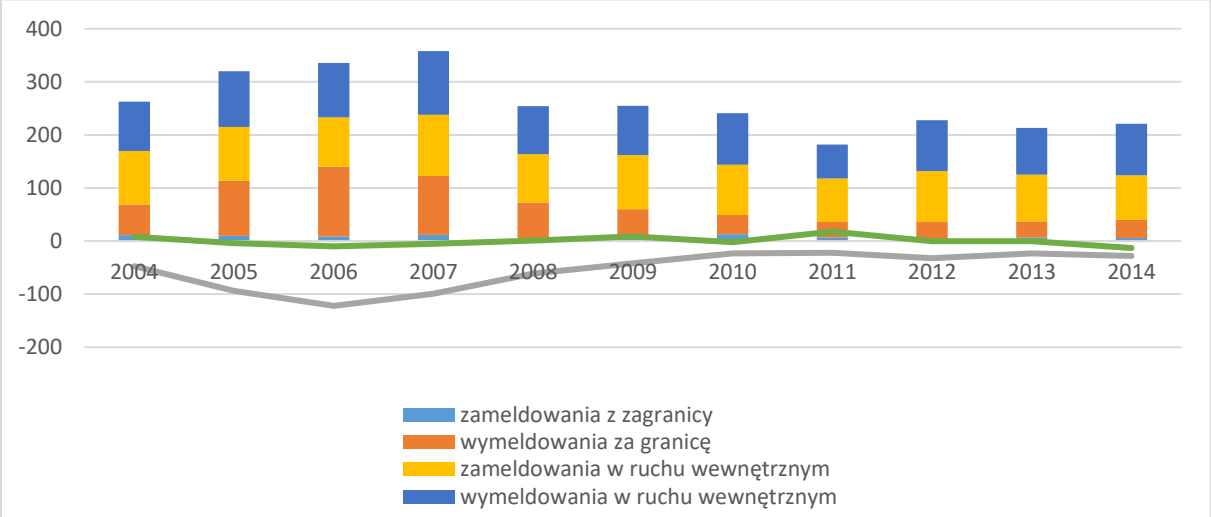

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Należy jednak zwrócić uwagę, że dane na temat ruchu migracyjnego oparte są na danych meldunkowych. Osoby cyklicznie wyjeżdżające za granicę w celach zarobkowych nie dokonują wymeldowania z miejsca zamieszkania. Trudno zatem ocenić skalę zjawisk migracyjnych. Nie ulega jednak wątpliwości, że saldo migracji zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych przyjmuje w ostatnich latach wartości ujemne, co jest tendencją charakterystyczną zwłaszcza dla województwa opolskiego.

Stan zasobów mieszkaniowych

W zasobach mieszkaniowych na terenie gminy Dobrodzień przeważa własność prywatna. Infrastruktura budowlana jest zróżnicowana pod względem wieku, powierzchni zabudowy, technologii wykonania, energochłonności czy też przeznaczenia. Na terenie miasta wyróżnić można budynki mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty przeznaczone pod działalność handlową i wytwórczą.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe gminy Dobrodzień w latach 2004 – 2014.

Rok	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Liczba mieszkań											
gmina Dobrodzień	**3 081**	**3 084**	**3 089**	**3 099**	**3 118**	**3 121**	**3 091**	**3 103**	**3 114**	**3 131**	**3 140**
miasto Dobrodzień	1 341	1 344	1 346	1 346	1 349	1 349	1 349	1 352	1 356	1 359	1 364
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania											
miasto Dobrodzień	79,7	0,0	80,3	80,3	80,3	80,3	81,6	82,0	82,2	82,5	82,8
gmina Dobrodzień	**87,5**	**0,0**	**87,8**	**88,0**	**88,3**	**88,4**	**90,3**	**90,6**	**90,8**	**91,2**	**91,4**
województwo opolskie	76,5	0,0	76,8	77,0	77,3	77,5	79,4	79,6	79,8	80,1	80,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę											
miasto Dobrodzień	25,0	0,0	26,3	26,7	27,0	27,3	28,4	28,9	29,1	29,4	29,9
gmina Dobrodzień	**24,9**	**0,0**	**25,6**	**26,1**	**26,6**	**26,8**	**27,5**	**27,8**	**28,1**	**28,4**	**28,6**
województwo opolskie	24,2	0,0	24,7	25,0	25,3	25,6	26,8	27,1	27,4	27,8	28,1
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu											
miasto Dobrodzień	4,23	4,23	4,24	4,24	4,24	4,24	4,38	4,38	4,39	4,39	4,40
gmina Dobrodzień	**4,62**	**4,62**	**4,62**	**4,63**	**4,63**	**4,63**	**4,77**	**4,78**	**4,78**	**4,79**	**4,79**
województwo opolskie	4,04	4,05	4,05	4,06	4,06	4,07	4,17	4,17	4,18	4,18	4,18
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie											
miasto Dobrodzień	3,19	3,13	3,05	3,01	2,97	2,95	2,87	2,84	2,82	2,80	2,77
gmina Dobrodzień	**3,51**	**3,47**	**3,42**	**3,37**	**3,32**	**3,30**	**3,28**	**3,26**	**3,23**	**3,21**	**3,19**
województwo opolskie	3,16	3,13	3,11	3,08	3,05	3,03	2,96	2,94	2,91	2,88	2,86

Przeciętna liczba osób na 1 izbę											
miasto Dobrodzień	0,75	0,74	0,72	0,71	0,70	0,70	0,66	0,65	0,64	0,64	0,63
gmina Dobrodzień	**0,76**	**0,75**	**0,74**	**0,73**	**0,72**	**0,71**	**0,69**	**0,68**	**0,68**	**0,67**	**0,67**
województwo opolskie	0,78	0,77	0,77	0,76	0,75	0,75	0,71	0,70	0,70	0,69	0,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania ogółem oraz w przeliczeniu na jednego mieszkańca w gminie Dobrodzień osiągają wartości wyższe niż średnia w województwie opolskim. Świadczy to o godnej przestrzeni życiowej mieszkańców gminy. Zjawiskiem naturalnym jest, że na obszarach wiejskich (które przeważają w gminie Dobrodzień) ta przestrzeń życiowa jest bardziej dogodna niż na obszarach miejskich ze względu na zabudowy domów jednorodzinnych. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu oraz przeciętna liczba osób przypadających na jedną izbę również wypada korzystnie w odniesieniu do województwa opolskiego.

Struktura zatrudnienia

W 2014 roku w gminie Dobrodzień na 1000 mieszkańców pracowało 198 osób. Było to znacznie mniej od wartości dla województwa opolskiego (206 osób/1000 mieszkańców) oraz znacznie mniej od wartości dla Polski (230 osób/1000 mieszkańców). Wskaźnik zatrudnionych na 1000 mieszkańców w mieście Dobrodzień wyniósł 370 osób. Wśród wszystkich pracujących w gminie 49,5% stanowiły kobiety, a 50,5% mężczyźni.

Wykres 6. Zatrudnieni w gminie Dobrodzień według sektorów (stan na 2014 r.).

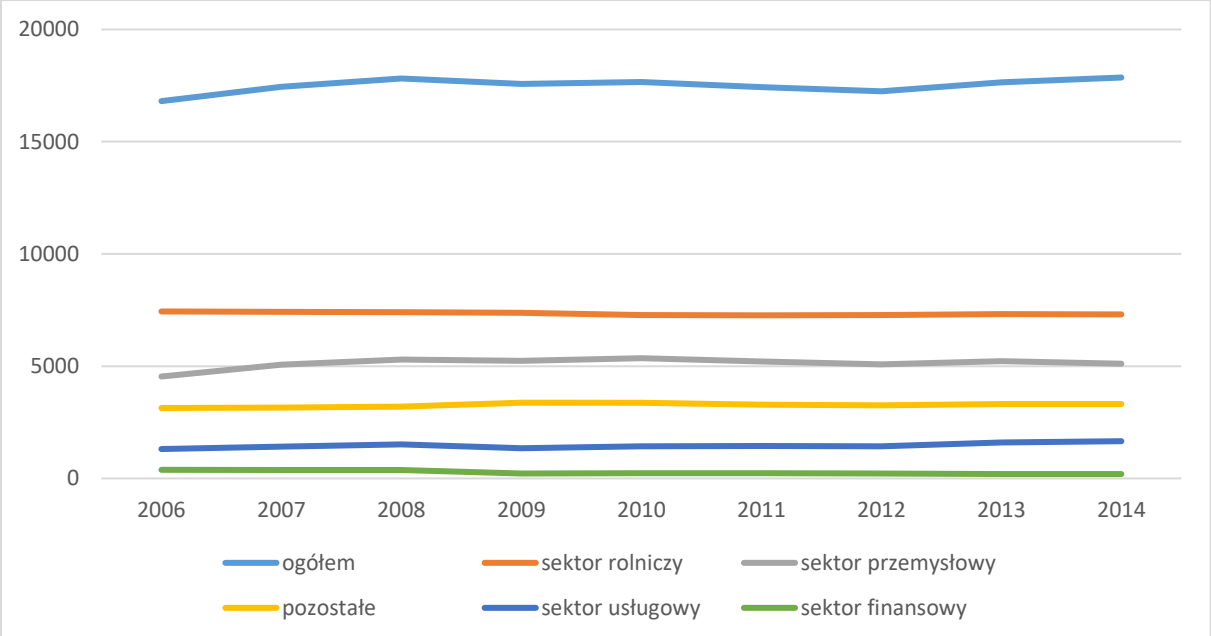

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Według danych GUS (Wykres 6) w 2014 roku w gminie Dobrodzień blisko 41% zatrudnionych skupiał sektor rolniczy. Prawie 29% aktywnych zawodowo mieszkańców pracowało w przemyśle i budownictwie, ponad 9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) i 1% w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Ponad 18% zatrudnionych pracowało łącznie w pozostałych sektorach.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dobrodzień w 2014 roku 671 osób wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 1 174 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło 503. Przyjazdy do pracy w blisko 78% dotyczyły miasta Dobrodzień. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie wynosiło w 2014 roku 3 178,31 zł, co odpowiadało 79,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Struktura bezrobocia

Analizując szacunkową stopę bezrobocia rejestrowanego w 2014 roku (Wykres 7) zauważyć można, że bezrobocie w gminie Dobrodzień wynosiło 6,9%, natomiast w mieście Dobrodzień – aż 18,7%. Wynik odnotowany w mieście znacznie przewyższa stopę bezrobocia w województwie opolskim oraz w skali ogólnopolskiej.

Wykres 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004 – 2014.

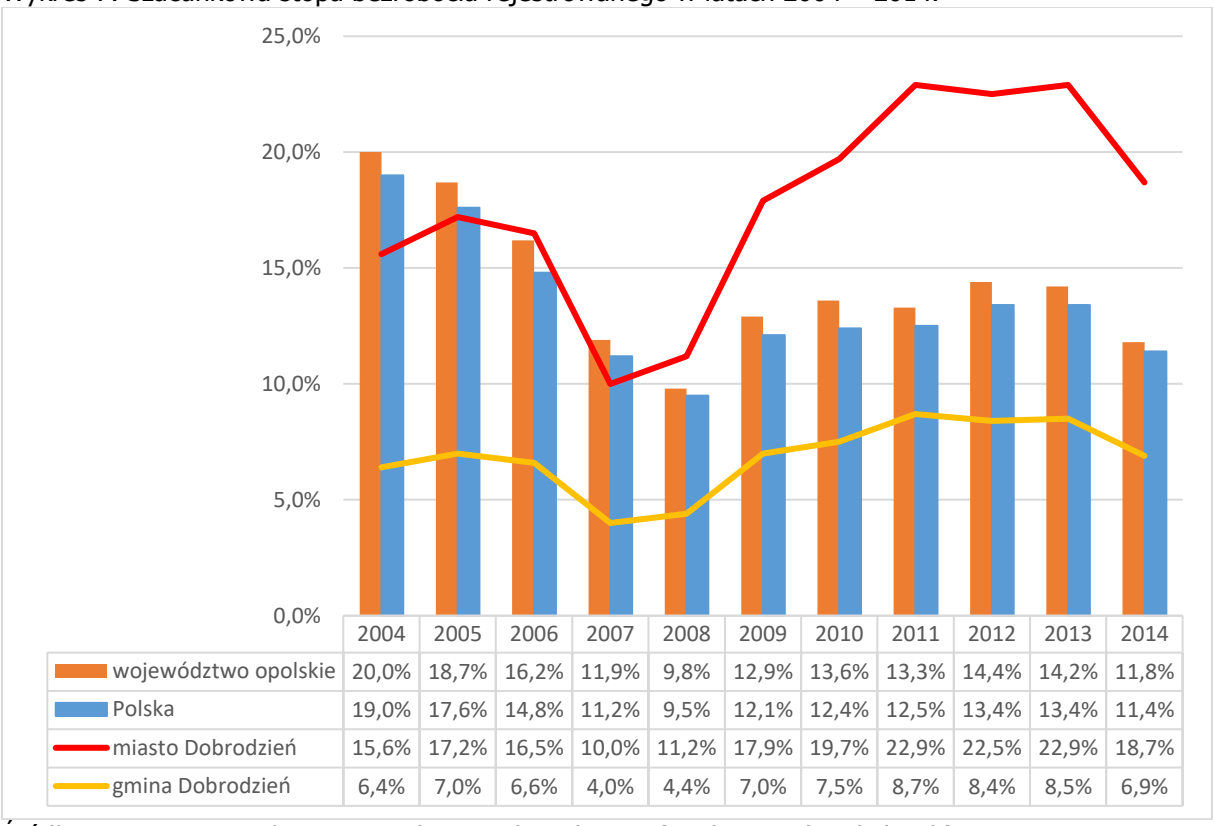

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
województwo opolskie	20,0%	18,7%	16,2%	11,9%	9,8%	12,9%	13,6%	13,3%	14,4%	14,2%	11,8%
Polska	19,0%	17,6%	14,8%	11,2%	9,5%	12,1%	12,4%	12,5%	13,4%	13,4%	11,4%
miasto Dobrodzień	15,6%	17,2%	16,5%	10,0%	11,2%	17,9%	19,7%	22,9%	22,5%	22,9%	18,7%
gmina Dobrodzień	6,4%	7,0%	6,6%	4,0%	4,4%	7,0%	7,5%	8,7%	8,4%	8,5%	6,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

W badanym okresie szacunkowa stopa bezrobocia w mieście przybiera wartości znacznie wyższe niż wskaźnik w gminie, województwie oraz w kraju. Wyjątek stanowi rok 2007. O niskich wartościach stopy bezrobocia w skali gminy może świadczyć fakt, iż na obszarze gminy przeważają obszary wiejskie, których mieszkańcy w zdecydowanej większości prowadzą gospodarstwa rolne.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie na koniec 2015 roku zarejestrowanych było 227 bezrobotnych, z czego 63% stanowiły kobiety. Problem bezrobocia wśród kobiet jest wyraźnie widoczny w całym analizowanym okresie.

Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani z gminy Dobrodzień wg płci w latach 2004 – 2015.

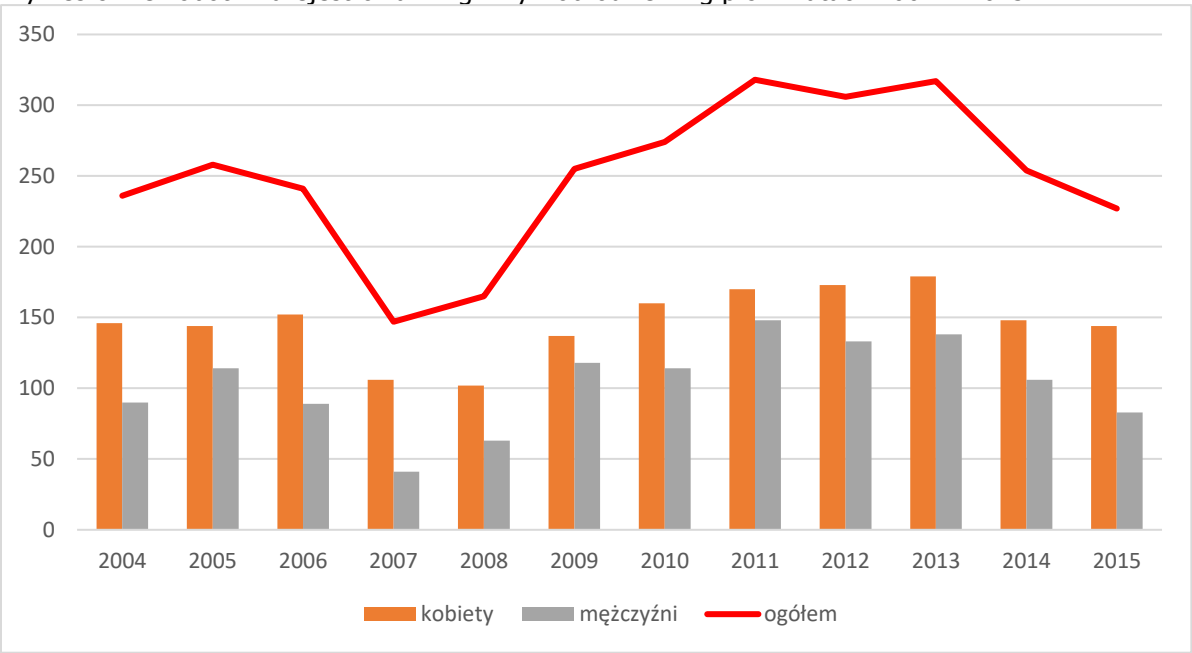

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Analizując sytuację na rynku pracy w gminie Dobrodzień od 2004 roku zauważyć można znaczny wzrost bezrobocia od 2008 roku. Z danych Powiatowego Urzędu Pracy wynika, iż co trzeci zarejestrowany bezrobotny z obszaru gminy, to mieszkaniec miasta Dobrodzień.

Pomoc społeczna

Na terenie gminy Dobrodzień funkcjonuje jedna placówka pomocy społecznej – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2015 roku z pomocy ośrodka skorzystały 832 osoby z 306 rodzin, co stanowi blisko 8% ogółu mieszkańców gminy. Liczba rodzin objętych wsparciem wzrosła w badanym okresie o 187 rodzin i 70 osób w stosunku do roku 2011.

Wykres 9. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Dobrodzień w latach 2011 – 2015.

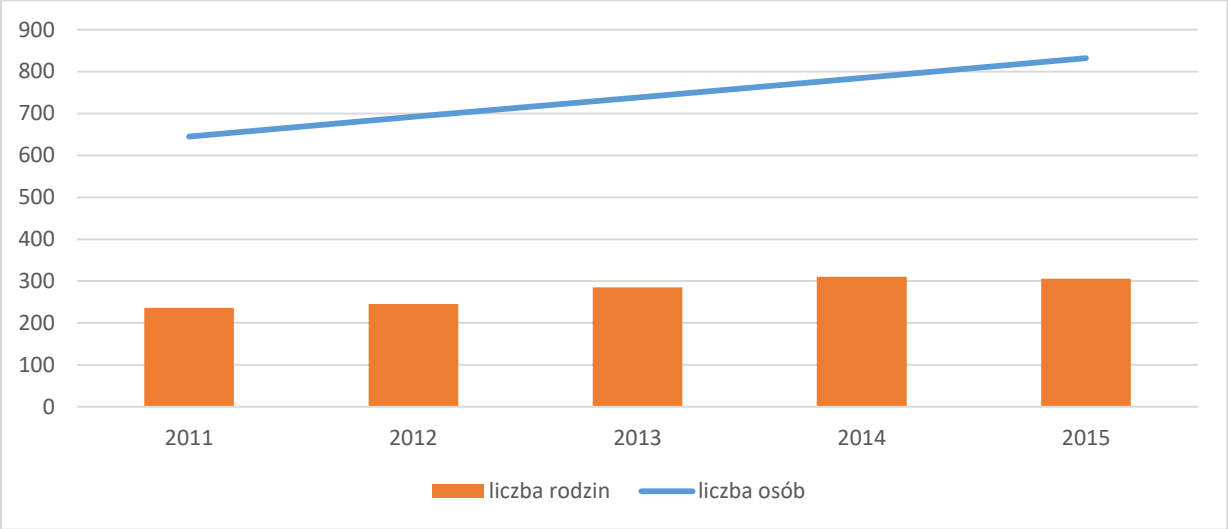

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu.

Jako główne powody przyznania pomocy społecznej mieszkańcom Dobrodzienia wskazać należy: ubóstwo (20%), złą sytuację materialną – poniżej tzw. kryterium dochodowego[3] (16%), wielodzietność (16%), bezrobocie (14%) oraz niepełnosprawność (11%).

Wykres 10. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Dobrodzień (stan na koniec roku 2015).

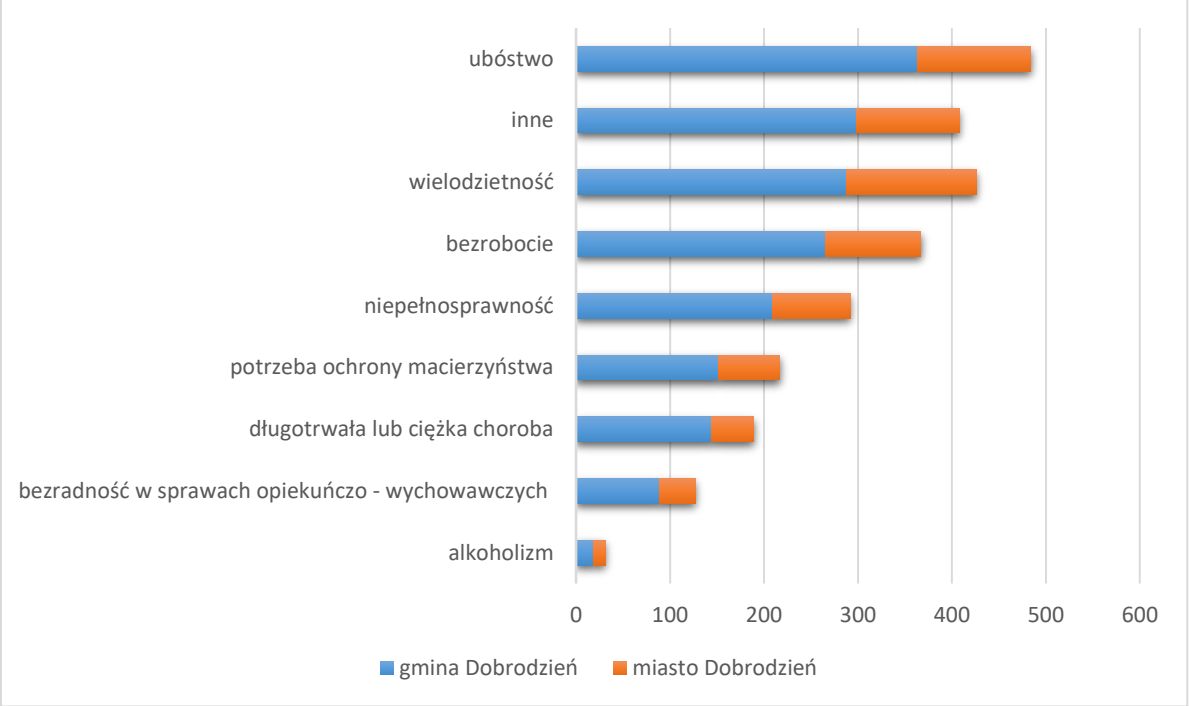

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu.

[3] Na podstawie art. 8 pkt 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593) prawo świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza 634,00 zł w przypadku osób samotnie gospodarujących oraz 514,00 zł w przypadku osoby w rodzinie.

Wsparcie w zakresie pomocy społecznej otrzymały również osoby z rodzin w których stwierdzono potrzebę ochrony macierzyństwa, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, osoby cierpiące na długotrwałą lub ciężką chorobę, osoby uzależnione od alkoholu.

Wykres 11. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście Dobrodzień (stan na koniec roku 2015).

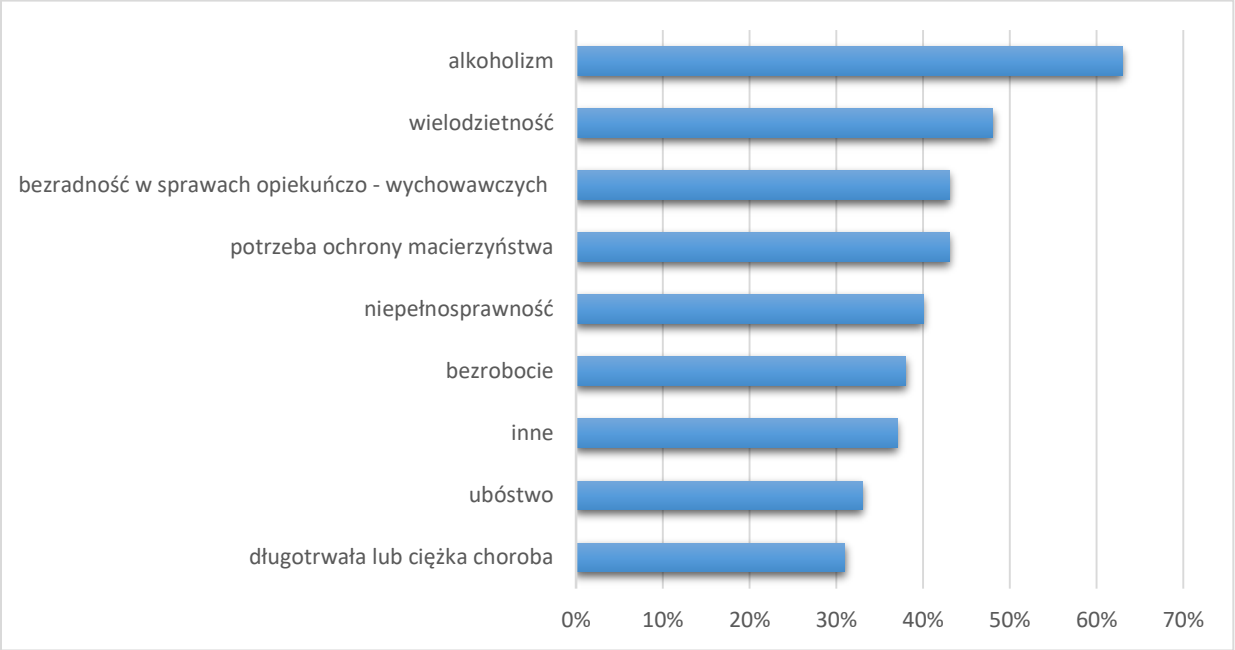

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrodzieniu.

Analizując problemy społeczne w mieście Dobrodzień należy zwrócić uwagę, iż 63% wszystkich świadczeń wypłaconych z powodu alkoholizmu dotyczy właśnie miasta. W przypadku wielodzietności, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradności w sprawach opiekuńczych i wychowawczych oraz niepełności beneficjentami świadczeń w ponad 40% byli mieszkańcy miasta.

Aktywność mieszkańców

Na terenie gminy Dobrodzień w roku 2015 funkcjonowało łącznie 25 organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne). Ilość organizacji w mieście jest zdecydowanie niższa niż na obszarach wiejskich oraz w całej gminie ogółem, co świadczy o niskim poziomie zaangażowania mieszkańców w działalność tzw. trzeciego sektora. Należy również zwrócić uwagę, iż prezentowane na wykresie dane mają charakter ilościowy, a nie jakościowy. Powszechnie dostępne bazy danych nie zawierają informacji na temat realnej aktywności oraz liczby projektów realizowanych przez poszczególne podmioty.

Wykres 12. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2009 – 2015.

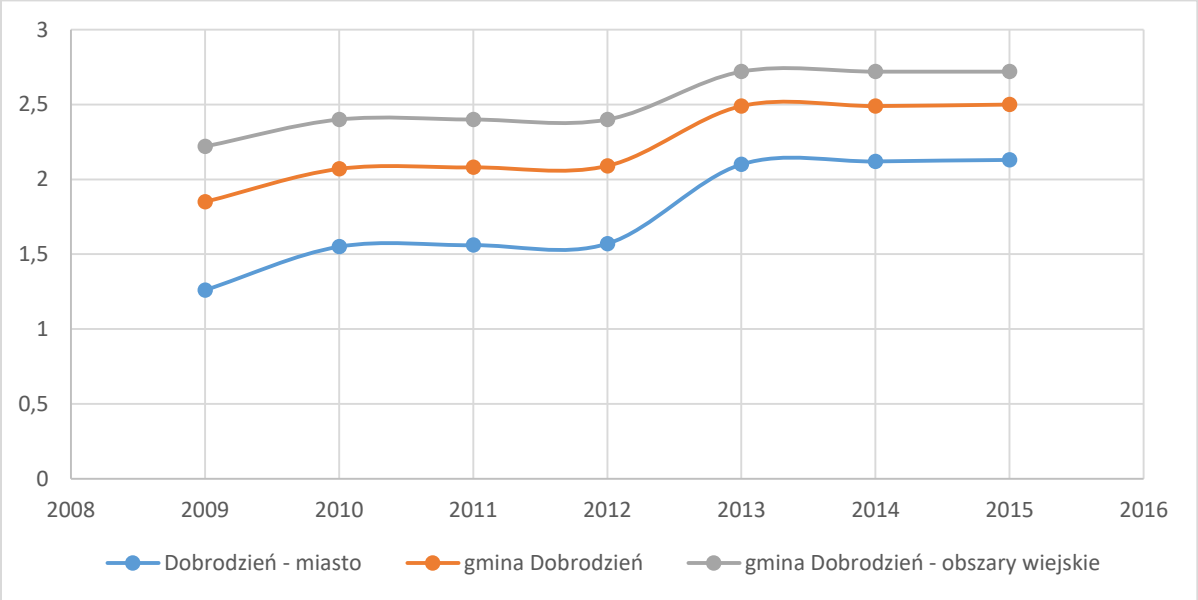

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Działalność kulturalna, rekreacyjna oraz sportowa na terenie gminy Dobrodzień, koordynowana jest przez Dobrodzieński Ośrodek Kultury i Sportu, który dysponuje:

- salą widowiskowo – kinową,
- salą kameralną – galeria,
- świetlicą internetową,
- salą muzyczną,
- modelarnią.

Ponadto na terenie gminy Dobrodzień funkcjonuje Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna.

Dodatkowymi placówkami, znajdującymi się na terenie miasta są:

- Pływalnia „DELFIN", przy ul. Solnej 5,
- Stadion Miejski, przy ul. Piastowskiej,
- kompleks boisk „ORLIK" przy ul. Piastowskiej.

Baza kulturalna gminy wymaga jednak modernizacji i dostosowania do obowiązujących norm z zakresu przepisów przeciwpożarowych oraz BHP. Konieczne jest również podniesienie standardu i komfortu jednostki.

Na Wykresie 13 przedstawiono liczbę imprez organizowanych przez jednostki kultury oraz frekwencję uczestników wydarzeń kulturalnych w gminie Dobrodzień na tle powiatu oleskiego.

Wykres 13. Liczba imprez oraz frekwencja uczestników wydarzeń kulturalnych w latach 2011 – 2012.

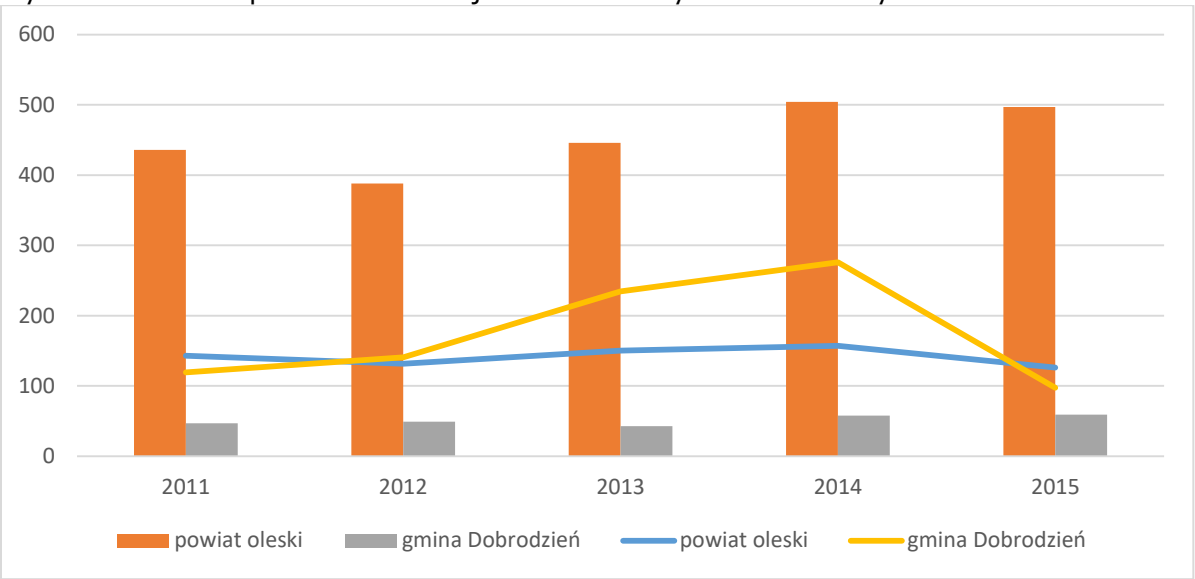

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Na przestrzeni ostatnich lat liczba imprez kulturalnych w gminie Dobrodzień uległa niewielkiemu zwiększeniu. Należy jednak zauważyć, że organizowane wydarzenia skupiają szerokie grono uczestników. Powodem stanowiącym ograniczenie dla organizacji wydarzeń kulturowych może być m.in. niewystarczająca infrastruktura techniczna obiektów i miejsc, w których one się odbywają.

Frekwencja w wyborach

Miarą aktywność mieszkańców w życiu publicznym jest m.in. poziom uczestnictwa w wyborach. Analizując frekwencję mieszkańców gminy Dobrodzień w wyborach prezydenckich oraz w wyborach do Sejmu i Senatu w 2015 roku można stwierdzić, że nie jest ona zadowalająca. W wyborach prezydenckich udział wzięło niespełna 37% uprawnionych do głosowania, natomiast w wyborach parlamentarnych – 33% uprawnionych.

Wykres 14. Frekwencja mieszkańców gminy Dobrodzień w wyborach prezydenckich i parlamentarnych w 2015 roku.

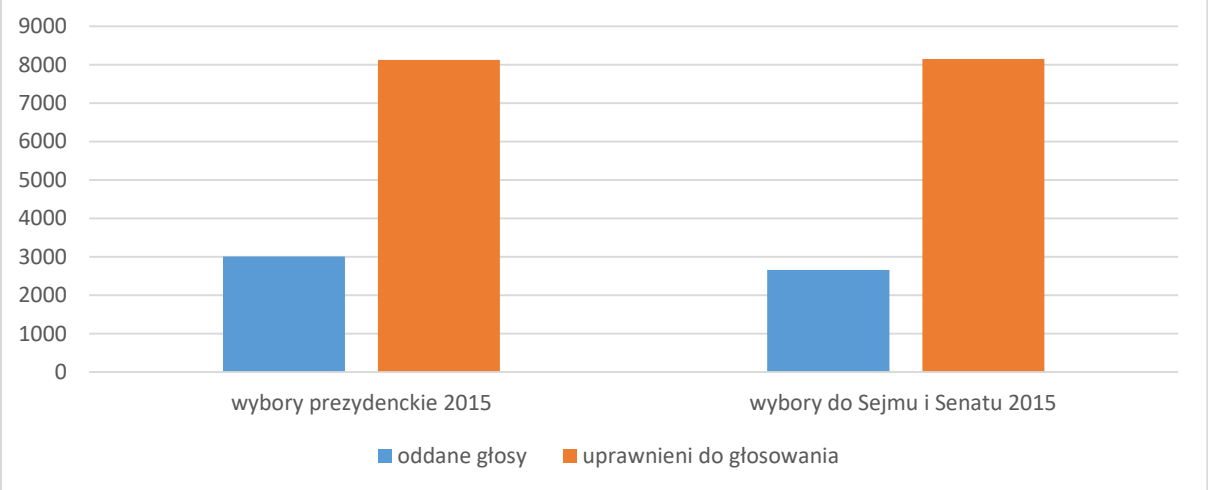

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (http://pkw.gov.pl/)

Na Wykresie 15 przedstawiono frekwencję w wyborach prezydenckich i parlamentarnych w roku 2015 z podziałem na miasto Dobrodzień, gminę Dobrodzień, powiat oleski, województwo opolskie oraz Polskę ogółem.

Wykres 15. Frekwencja w wyborach prezydenckich i parlamentarnych w 2015 roku.

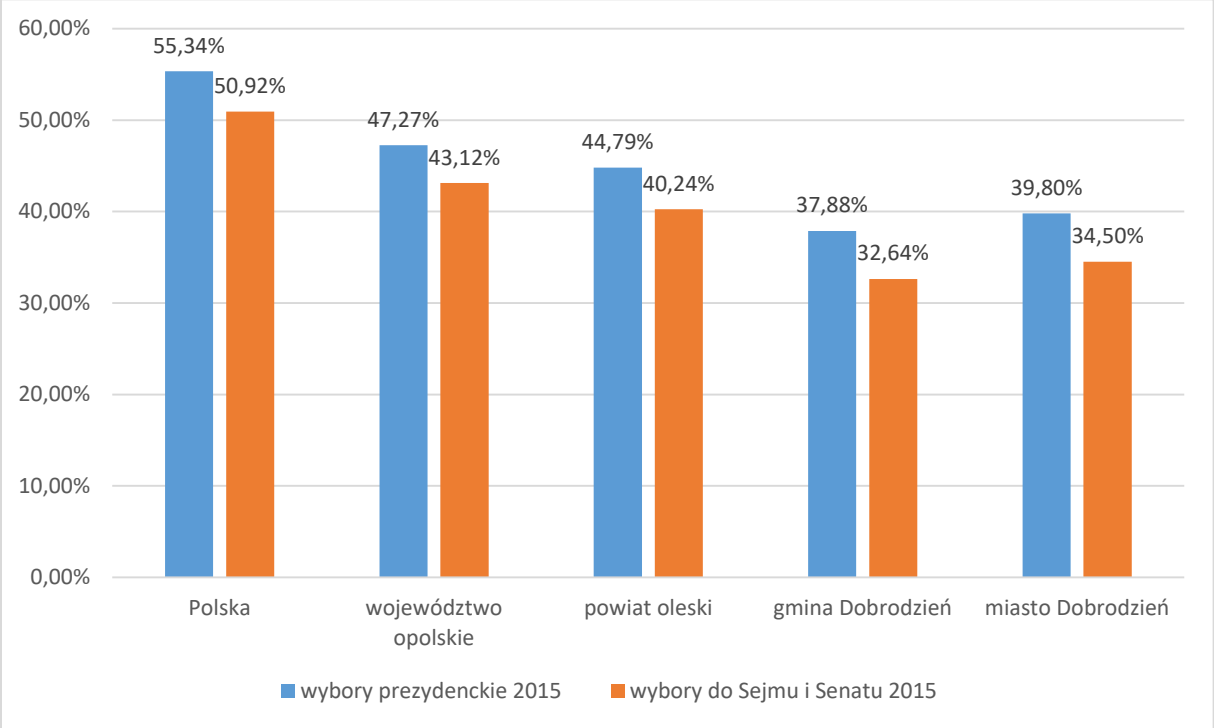

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (http://pkw.gov.pl/)

Jak wynika z powyższych danych, udział w wyborach prezydenckich oraz parlamentarnych w gminie Dobrodzień był zdecydowanie mniejszy niż w powiecie, województwie i w kraju. Głos oddał co trzeci uprawniony mieszkaniec. W wyborach samorządowych w 2014 roku na burmistrza również głosował co trzeci mieszkaniec. Świadczy to o małym zaangażowaniu mieszkańców gminy Dobrodzień w życie publiczne oraz politykę lokalną.

Poziom przestępczości

Gmina Dobrodzień charakteryzuje się wysokim poziomem przestępstw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w stosunku do województwa opolskiego czy kraju ogółem. W 2014 roku wskaźnik ten wynosił 23,23 przestępstw na 1000 mieszkańców, podczas gdy w skali województwa było to 22,56 przestępstw a w skali ogólnopolskiej 22,72 przestępstw. W gminie w 2014 roku stwierdzono ogółem 233 przestępstwa, z których blisko 37% odnotowano w mieście Dobrodzień. W głównej mierze były to przestępstwa o charakterze kryminalnym, gospodarczym oraz przestępstwa przeciwko mieniu.

Wykres 16. Przestępstwa stwierdzone w gminie Dobrodzień w 2014 roku w podziale na ich charakter (wartości szacunkowe).

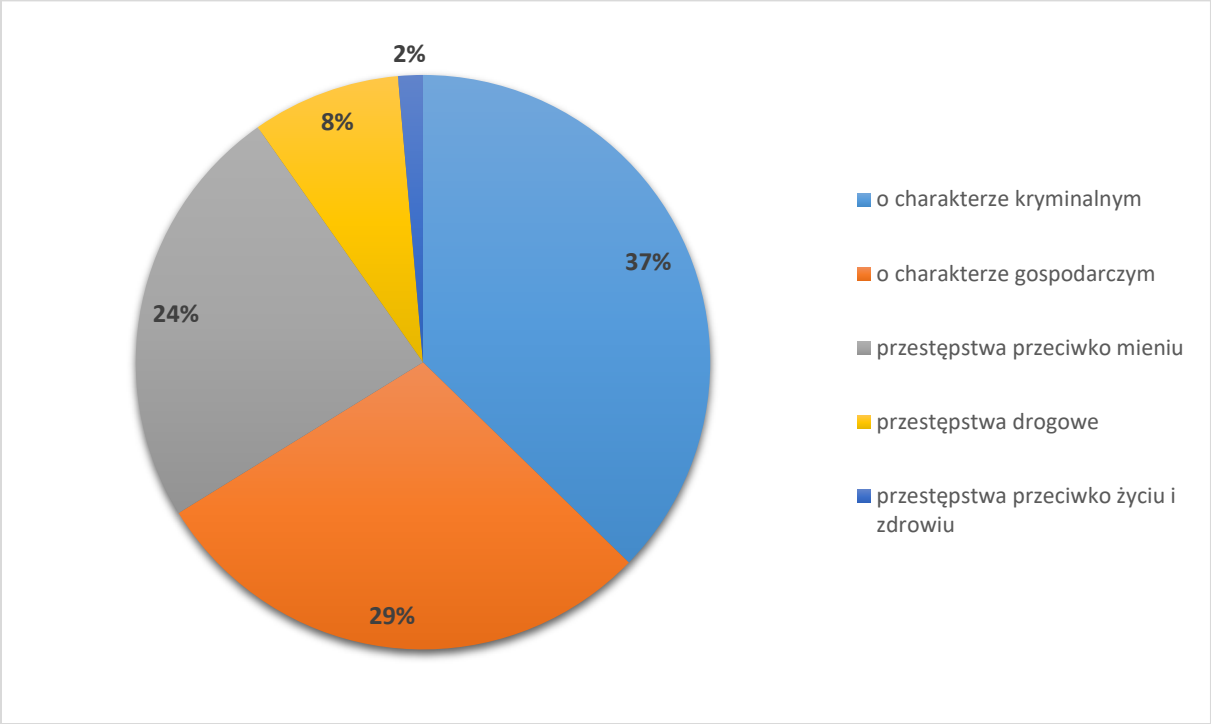

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w obszarze gminy Dobrodzień są wysokie na tle województwa opolskiego. W 2014 roku wykryto 83% przestępstw ogółem, podczas gdy w województwie opolskim – 68%. Największe wartości osiągał wskaźnik wykrywalności przestępstw drogowych (98,7%) oraz gospodarczych (95%). Przestępstwa o charakterze kryminalnym zostały wykryte w 69%.

1.3. Strefa gospodarcza

Gospodarka

Cechą charakterystyczną gminy i miasta Dobrodzień jest przeważający przemysł stolarski. Ponadto na obszarze gminy funkcjonują przedsiębiorstwa z kategorii handel i naprawa (w większości przedsiębiorstwa zatrudniające kilka osób) oraz mniejsze zakłady przemysłowe (produkcja wyrobów, piekarnictwo, rzeźnictwo, produkcja części do silników), usługowe (produkcja pieców CO) i rzemieślnicze. Blisko połowa wszystkich funkcjonujących w gminie przedsiębiorstw zlokalizowana jest w obrębie miasta Dobrodzień.

Blisko połowa przedsiębiorstw z gminy Dobrodzień skupiona jest wokół przetwórstwa przemysłowego oraz handlu hurtowego i detalicznego. Około 12% stanowią przedsiębiorstwa budowlane. Pozostałe branże to: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz pozostała działalność usługowa.

Wykres 17. Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 (stan na koniec roku 2015).

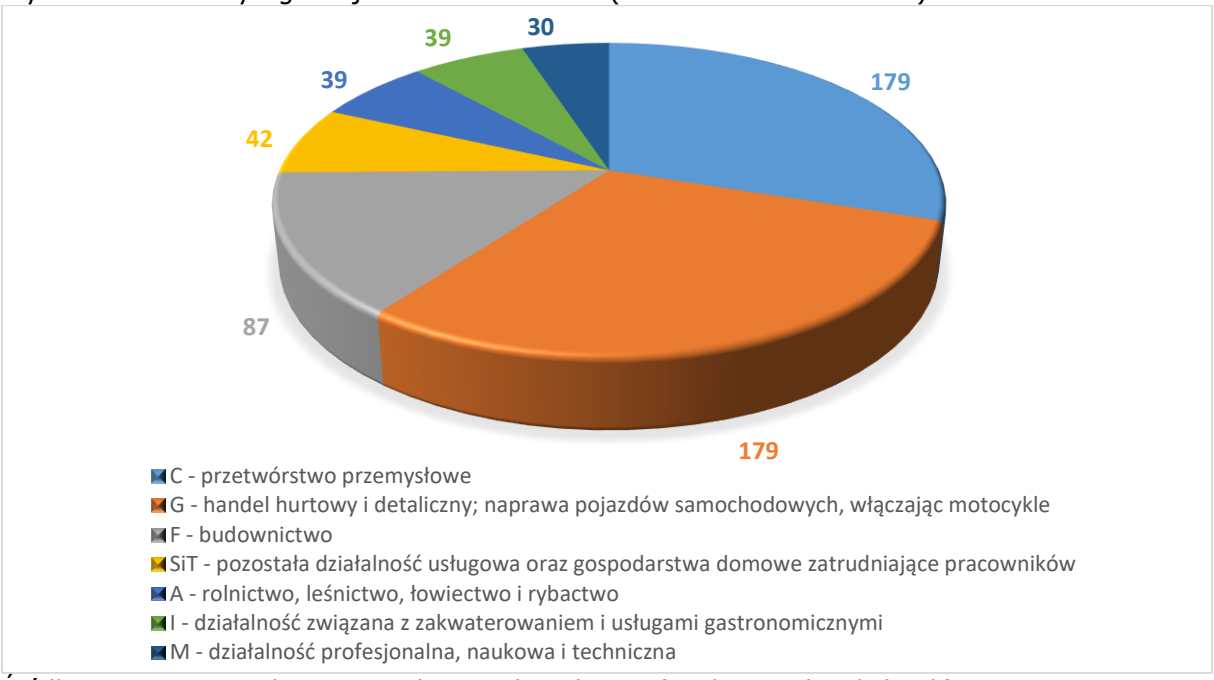

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Ze względu na wielkość, w gminie Dobrodzień zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa stanowiące prawie 94% wszystkich podmiotów. Blisko 6% to małe przedsiębiorstwa. Ponadto na terenie gminy funkcjonują 4 średnie i 1 duże przedsiębiorstwo.

Wykres 18. Podmioty gospodarcze w gminie Dobrodzień wg klas wielkości (stan na koniec roku 2015).

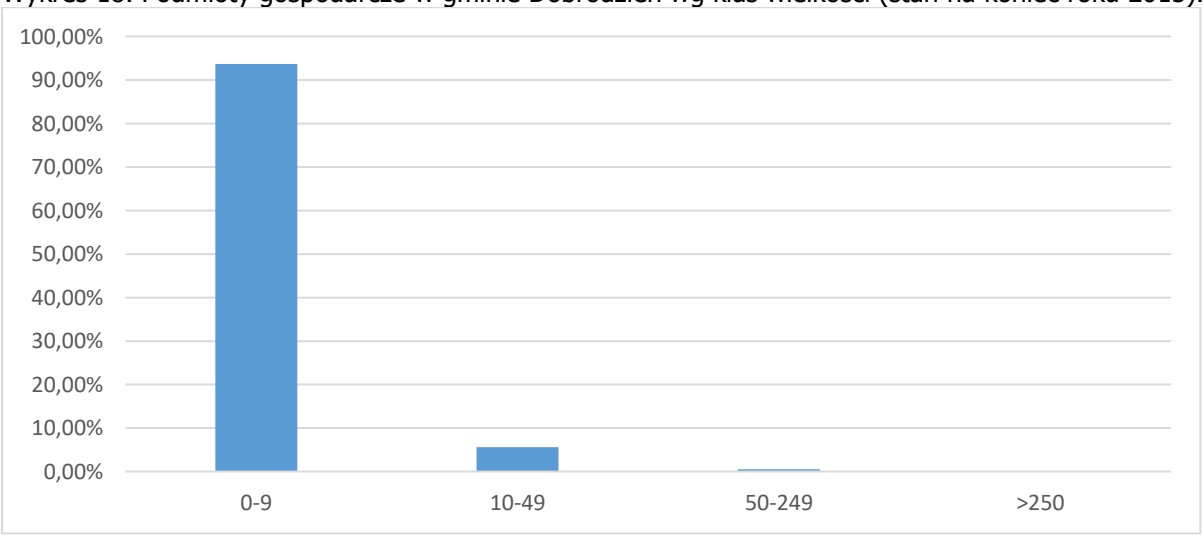

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do największych podmiotów, działających na terenie miasta Dobrodzień zaliczyć można m.in.:

- KLER S.A
- MEBEL RUST
- Meble Jonczyk – Bernard Jonczyk
- TC Tomasz Cembolista
- Meble Pyka

- Centrum Meblowe LISSY
- MEBLONOWAK- właściciel sieci salonów Novelle
- DES s.j.
- Intar sp. z o.o.
- GABER FG Sp. z o.o. Sp. k.

Wszystkie wyżej wymienione przedsiębiorstwa działają w branży meblowej.

Gmina Dobrodzień wprowadza różnego rodzaju instrumenty zachęcające nowych inwestorów do lokowania swojego kapitału na jej terenie. Na podstawie Uchwały Rady Miejskiej NR VIII/76/2015 z dn. 24 września 2015 r. (wcześniej Uchwała nr XXXIX/382/2014 z dn. 5 listopada 2014 r. i wcześniejsze) obowiązują zwolnienia od podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców realizujących nowe inwestycje na terenie gminy Dobrodzień.

Na Wykresie 19 przedstawiono kwoty zwolnień z podatku od nieruchomości od osób fizycznych oraz od osób prawnych.

Wykres 19. Kwoty zwolnień z podatku od nieruchomości w gminie Dobrodzień w latach 2008 – 2015.

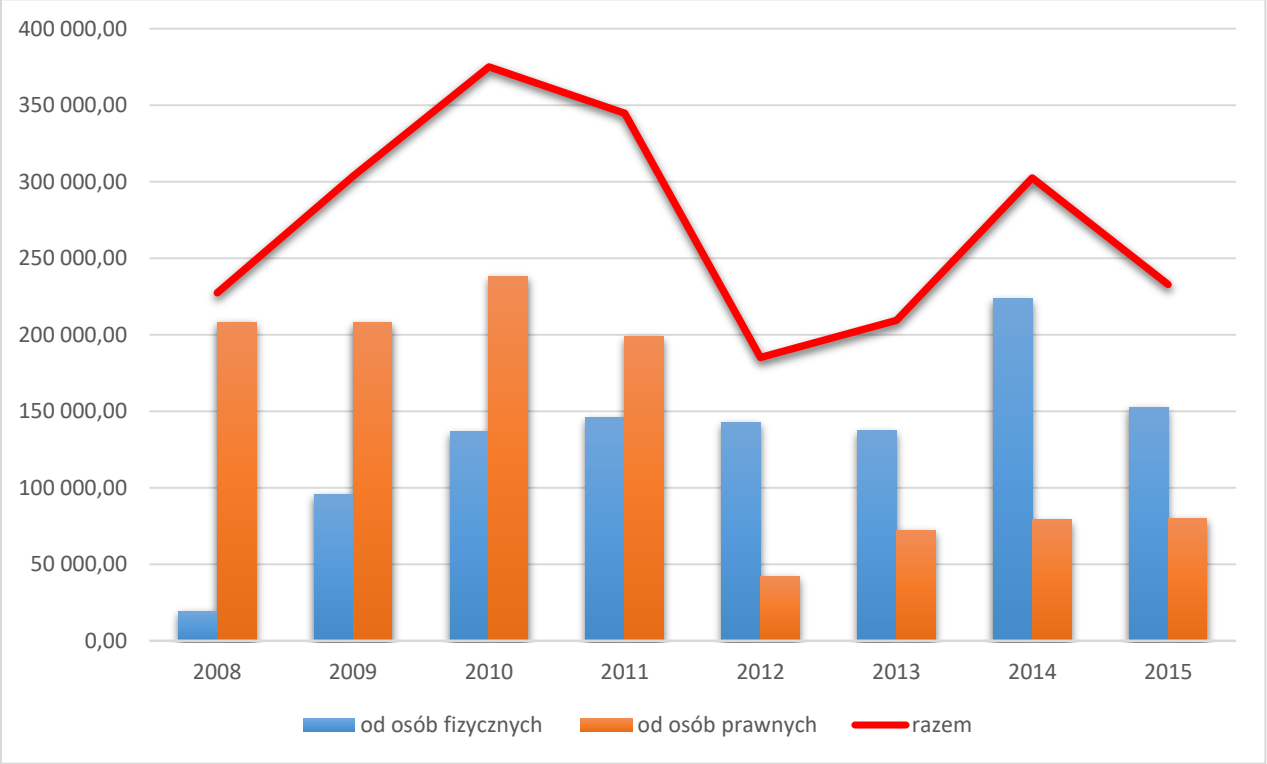

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu

Od 2008 roku udzielono zwolnień z podatku od nieruchomości na łączną kwotę 2 180 252,67 zł. W większości dotyczyły one osób fizycznych. Najwięcej zwolnień odnotowano w 2010 roku. Do tego czasu wartość udzielanych zwolnień, a tym samym liczba nowych inwestycji na terenie gminy Dobrodzień sukcesywnie rosła. Od 2011 roku nastąpił wyraźny spadek, co może sygnalizować, iż

stosowane instrumenty zachęcające przedsiębiorców do inwestowania na terenie gminy nie są obecnie wystarczające.

Analizując wskaźniki przedsiębiorczości w gminie Dobrodzień zauważyć można, że w ciągu ostatnich 5 lat nie nastąpił znaczny rozwój w tym obszarze.

Tabela 6. Wskaźniki przedsiębiorczości w mieście Dobrodzień w latach 2010 – 2015.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Zmiana
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności							
gmina Dobrodzień	73	74	77	77	75	76	3
miasto Dobrodzień	104	105	106	104	101	103	-1
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym							
gmina Dobrodzień	112,4	114,1	117,4	117,4	116,2	118,3	5,9
miasto Dobrodzień	160,4	161,4	165,9	162,5	158,5	164,5	4,1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności							
gmina Dobrodzień	58	59	60	59	57	58	0
miasto Dobrodzień	78	79	78	73	70	72	-6
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym							
gmina Dobrodzień	9,0	9,1	9,2	9,0	8,9	9,0	0
miasto Dobrodzień	12	12,1	12,1	11,4	10,9	11,5	-0,5
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców							
gmina Dobrodzień	2,07	2,08	2,09	2,49	2,49	2,5	0,43
miasto Dobrodzień	1,55	1,56	1,57	2,1	2,12	2,13	0,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

W skali gminy odnotowano niewielki wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON, podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. Należy jednak zwrócić uwagę, że postępujący spadek ludności może być powodem wzrostu wskaźników przeliczanych względem liczny ludności w tysiącach. Spadek wartości wskaźników w ostatnich latach szczególnie widoczny jest w mieście Dobrodzień, gdzie skupionych jest blisko połowa wszystkich przedsiębiorstw gminy.

Finanse publiczne

Analizując dochody i wydatki z budżetu gminy Dobrodzień należy zauważyć, że częściej odnotowano przewagę wydatków nad wpływami. Sytuacja ta była szczególnie widoczna w 2010 roku. W całym analizowanym okresie widać jednak systematyczny wzrost dochodów. W przeliczeniu na 1 mieszkańca

gmina Dobrodzień od 2004 do 2015 roku „dopłaciła" średnio 79,42 zł na mieszkańca. W województwie opolskim średnia ta wyniosła 64,00 zł, a w gminach wiejsko – miejskich w Polsce 70,00 zł.

Wykres 20. Dochody i wydatki gminy Dobrodzień w latach 2004 – 2015.

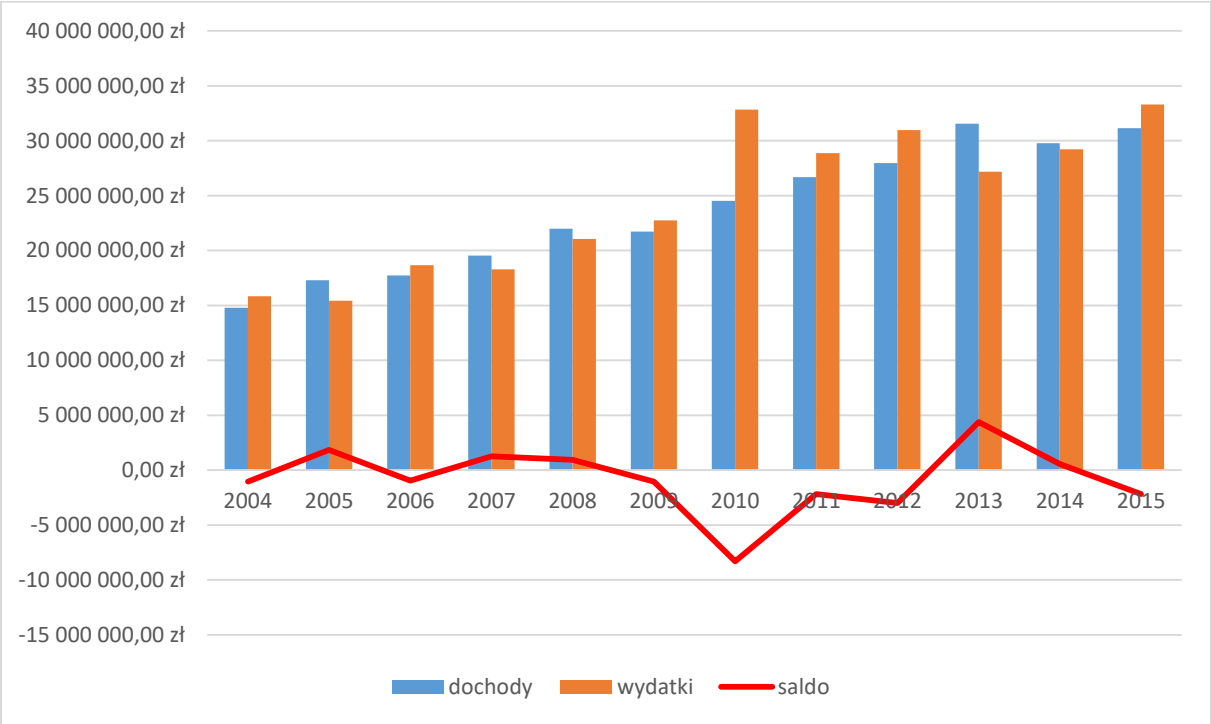

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Analizując poszczególne kategorie wydatków z budżetu gminy Dobrodzień należy zauważyć, że najwięcej środków gmina przeznacza na oświatę i wychowanie. Drugi pod względem kwotowym wydatek stanowi pomoc społeczna. Do najistotniejszych wydatków gminnych należy również administracja publiczna, gospodarka komunalna i ochrona środowiska, rolnictwo i łowiectwo, transport i łączność oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Wykres 21. Wydatki z budżetu gminy Dobrodzień w 2015 roku wg działów Klasyfikacji Budżetowej.

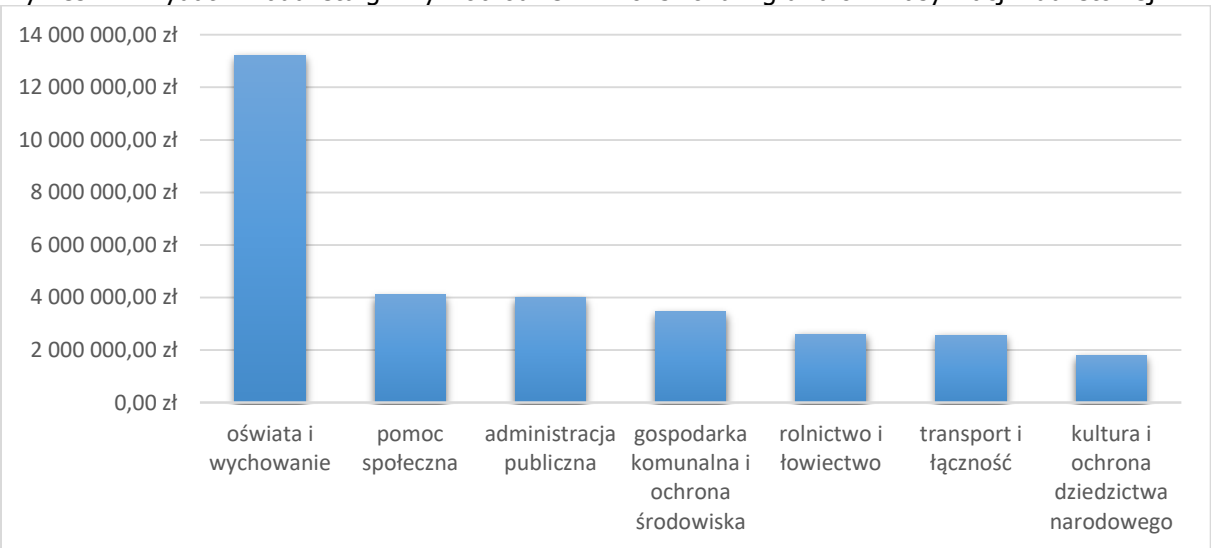

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Wykres 22. Dochody do budżetu gminy Dobrodzień w 2015 roku wg działów Klasyfikacji Budżetowej.

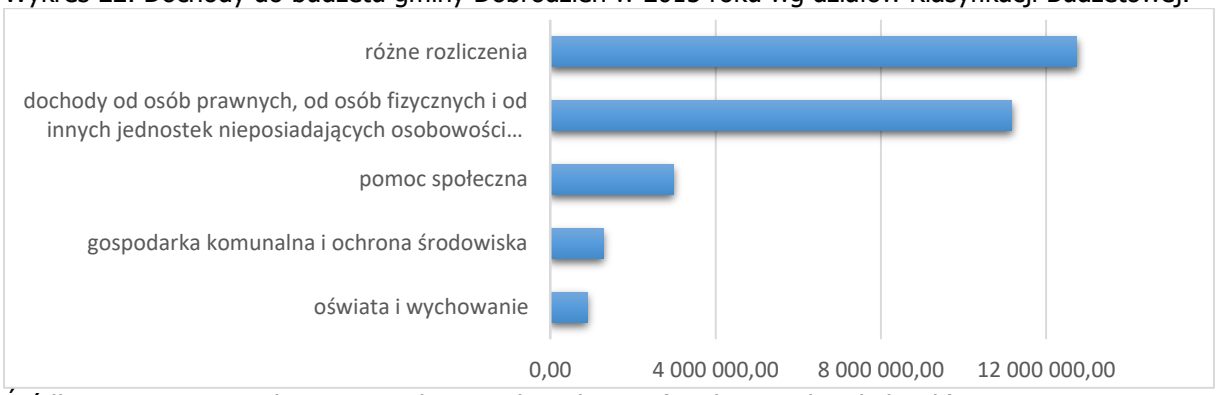

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych)

Po stronie wpływów do budżetu gminnego największą część stanowią tzw. rozliczenia różne obejmujące głównie części subwencji ogólnych. Kolejną co do wielkości kategorią zasilającą budżet gminny są dochody od osób fizycznych oraz jednostek nieposiadających osobowości prawnej. Kolejną kategorię po stronie dochodów stanowią dotacje na pomoc społeczną. Pozostałe istotne źródła dochodów to gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz oświata i wychowanie.

Wśród dochodów własnych gminy Dobrodzień przeważają dochody podatkowe, do których należą m.in.: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilno – prawnych oraz podatek opłacany w formie karty podatkowej. Ponadto gmina odnotowuje dochody w postaci udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Wykres 23. Wybrane dochody własne gminy Dobrodzień w 2015 roku.

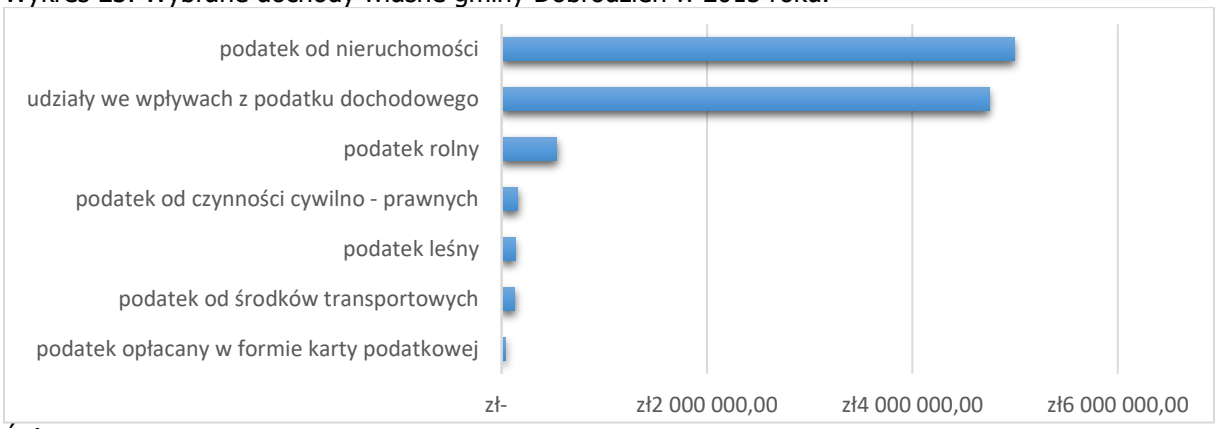

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu

Istotne znaczenie dla budżetu gminy mają również środki unijne pozyskane w ramach złożonych projektów. W minionej perspektywie finansowej na lata 2007-2013 gmina Dobrodzień pozyskała łącznie 9 043 211,83 zł ze środków Unii Europejskiej[4]. Dzięki dofinansowaniu możliwe było zrealizowanie projektów o łącznej wartości 15 417 223,38 zł[5].

[4] *Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Dobrodzień za 2015 rok*, (http://bip.dobrodzien.pl/1103/7205/budzet-i-jego-realizacja-2015.html)
[5] Tamże

2. Analiza SWOT

Na potrzeby niniejszego opracowania analiza SWOT wykonana została ze szczególnym uwzględnieniem strefy funkcjonalno – przestrzennej i technicznej, społecznej oraz gospodarczej. Analizy dokonano, m.in. na podstawie diagnozy społeczno-ekonomicznej oraz konsultacji społecznych Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień.

Tabela 7. Analiza SWOT – strefa funkcjonalno – przestrzenna i techniczna.

STREFA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA I TECHNICZNA	
Mocne strony	**Słabe strony**
– korzystne położenie komunikacyjne, – dogodne połączenia drogowe, – centralna lokalizacja miasta w obrębie gminy, – posiadanie obwodnicy miasta, – oczyszczalnia ścieków, – centralne położenie placu rynku (pl. Wolności)	– stan dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, – brak chodników przy drogach o dużym natężeniu ruchu, – system kanalizacji i wodociągów w mieście, – zagospodarowanie terenów rekreacyjnych, – stan budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 rokiem, wymagających zwiększonych nakładów na remont, – stan techniczny małej architektury oraz wyposażenia przestrzeni publicznych, – oświetlenie parku miejskiego, – stan techniczny targowiska miejskiego, – wyposażenie gminy w system gazu przewodowego, – brak scentralizowanego systemu ciepłowniczego
Szanse	**Zagrożenia**
– rozwój infrastruktury technicznej, – wzrost zainteresowania renowacją obiektów zabytkowych przez inwestorów prywatnych, – zwiększająca się dostępność kredytów inwestycyjnych,	– niewystarczające środki finansowe na renowację starych budynków i zabytków, – zmiany podziału administracyjnego, – brak strategii urbanistycznego rozwoju dla JST

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8. Analiza SWOT – strefa społeczna.

STREFA SPOŁECZNA	
Mocne strony	**Słabe strony**
– dogodne warunki mieszkaniowe w zakresie przestrzeni życiowej, – szeroka oferta programowa instytucji kultury, – doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (w tym środków unijnych) na działania społeczne, – sprawność działania ośrodka pomocy społecznej,	– postępujący spadek liczby ludności, – starzenie się społeczności lokalnej, – niski przyrost naturalny, – ujemne saldo migracji zagranicznych, – wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, – mała aktywność mieszkańców w życiu publicznym, – małe zaangażowanie mieszkańców w działalność trzeciego sektora, – wysoki poziom przestępczości,
Szanse	**Zagrożenia**
– aktywność organizacji pozarządowych, – polityka regionalna zorientowana na procesy demograficzne – Program Specjalnej Strefy Demograficznej,	– pogłębiający się niż demograficzny, depopulacja, – występujące bezrobocie, – procesy migracyjne, – pogorszenie kondycji finansów publicznych,

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9. Analiza SWOT – strefa gospodarcza.

STREFA GOSPODARCZA	
Mocne strony	**Słabe strony**
– specjalizacja gospodarcza związana z przemysłem stolarskim, – instrumenty zachęcające do lokowania inwestycji na terenie gminy (zwolnienia z podatku od nieruchomości), – pomysłowość i pracowitość mieszkańców gminy,	– wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego w obrębie miasta, – rozdrobnienie struktury przedsiębiorstw pod względem ich wielkości (duży udział mikroprzedsiębiorstw), – regres demograficzny w grupie osób czynnych zawodowo,
Szanse	**Zagrożenia**
– rozwój sektora usług, – rozwój turystyki, – wzrost zainteresowania inwestorów, – rozwój lokalnej przedsiębiorczości,	– występowanie zjawisk bezrobocia długotrwałego i ukrytego, – niestabilne i niejednoznaczne prawo, – niska konkurencyjność województwa opolskiego w odniesieniu do sąsiednich regionów

Źródło: opracowanie własne

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych z wyznaczeniem obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Wytyczne w zakresie rewitalizacji nie wskazują jednoznacznie ścieżki jaką należy podjąć aby wykonać diagnozę, nie wprowadzają również jej sztywnych ram, dlatego też metodyka diagnozy musi zostać dostosowana oraz dobrana do warunków panujących w danej gminie.

Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego została stworzona z wykorzystaniem założeń zawartych w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020", Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.

W pierwszej kolejności dokonano analizy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych gminy z podziałem obszaru gminy na miasto i sołectwa. Kluczowym na tym etapie było wyodrębnienie stref, które w naturalny sposób dzielą także miasto. Krok ten jest bardzo ważny dlatego, że umożliwił odpowiednie zbieranie danych. W gminie występuje naturalny podział na miejscowości/ sołectwa. Miasto przeważa pod względem liczby ludności dlatego zostało podzielone na trzy podobszary.

Po wykonaniu wstępnej oceny przystąpiono do zebrania danych. Głównym ich źródłem były dane Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu i jednostek podległych. W celu ochrony danych osobowych dane zbierano z dokładnością do ulic. Następnie dane posegregowano i zgromadzono w formie arkusza, aby umożliwić wygodne operowanie nimi w dalszych etapach. Działanie to miało na celu wizualizację głównych problemów społecznych na poszczególnych ulicach. Pozwoliło to na wstępną przestrzenną ocenę skali oraz rozprzestrzenienia obszarów problemowych oraz zapobiegło to uniknięciu błędów na kolejnym etapie polegającym na przeprowadzaniu linii podziału podobszarów jedynie w oparciu o uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne.

Z uwagi na nierówną liczbę mieszkańców poszczególnych podobszarów oraz różne uwarunkowania konieczne było przeliczanie większości danych na wskaźniki bezwzględne. Wykorzystano dwie tożsame ze sobą metody:

- procentowa wielkość zjawiska,
- wskaźnik koncentracji - wyrażany jako stosunek nagromadzenia problemu w analizowanym obszarze, w stosunku do całej gminy (liczba obserwacji zjawiska w podobszarze / liczba mieszkańców podobszaru / liczba obserwacji zjawiska w gminie / liczba mieszkańców gminy).

Wszystkie zebrane dane zostały naniesione na mapy. W wyniku wizualizacji możliwa stała się przestrzenna analiza zjawisk problemowych.

Po przygotowaniu map dla poszczególnych problemów wraz z przeprowadzeniem opisanych kroków możliwe było przygotowanie mapy zbiorczej, która jest wynikiem sumowania poszczególnych problemów. Wyniki tej analizy umożliwiły wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a w dalszym kroku obszaru rewitalizacji.

3.1. Strefa funkcjonalno – przestrzenna i techniczna

Do podziału na podobszary wykorzystano jednostki pomocnicze - sołectwa. W skład podziału administracyjnego na sołectwa i miasto wchodzą następujące jednostki urbanistyczne: Błachów; Bzinica Nowa; Bzinica Stara; Dobrodzień; Gosławice; Główczyce; Klekotna; Kocury; Kolejka; Ligota Dobrodzieńska; Makowczyce; Myślina; Pietraszów; Pludry; Rzędowice; Szemrowice; Warłów.

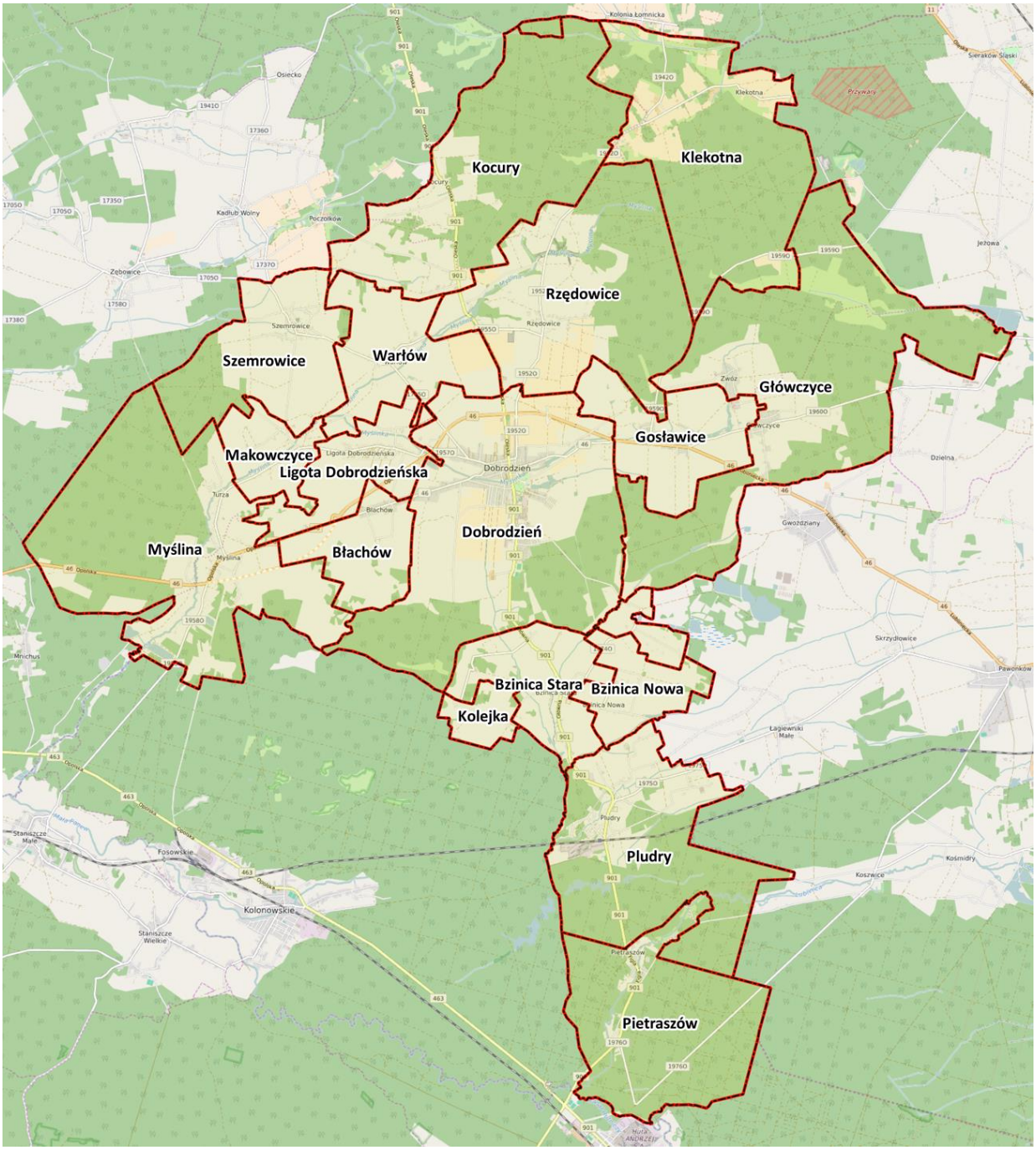

Mapa 1. Gmina Dobrodzień w podziale na sołectwa.
Źródło: Urząd Miejski w Dobrodzieniu

Ze względu na nieproporcjonalnie większe terytorium oraz liczbę mieszkańców, miasto Dobrodzień podzielono na części uwzględniając układ funkcjonalny miasta wydzielony poprzez główne trakty komunikacyjne - ulice. W ten sposób wytyczono:

- część północną [Pn] wydzieloną ulicami Oleską, Lubliniecką, Mickiewicza do Parkowej (obejmującą mieszkańców tych ulic);
- część środkową [Śr] ograniczona na północy ulicami Oleską, Lubliniecką, Mickiewicza do Parkowej (bez mieszkańców tych ulic), a na południu ulicą Opolską, Solną, Powstańców Śląskich, Piastowską (wraz z mieszkańcami tych ulic), Świerczewskiego, Jaśminową, Leśną i Na Bąki (bez mieszkańców tych ulic);
- część południową [Pd] wyodrębnioną ulicą Opolską, Solną, Powstańców Śląskich, Piastowską (bez mieszkańców tych ulic), Świerczewskiego, Jaśminową oraz Leśną i Na Bąki (z mieszkańcami tych ulic).

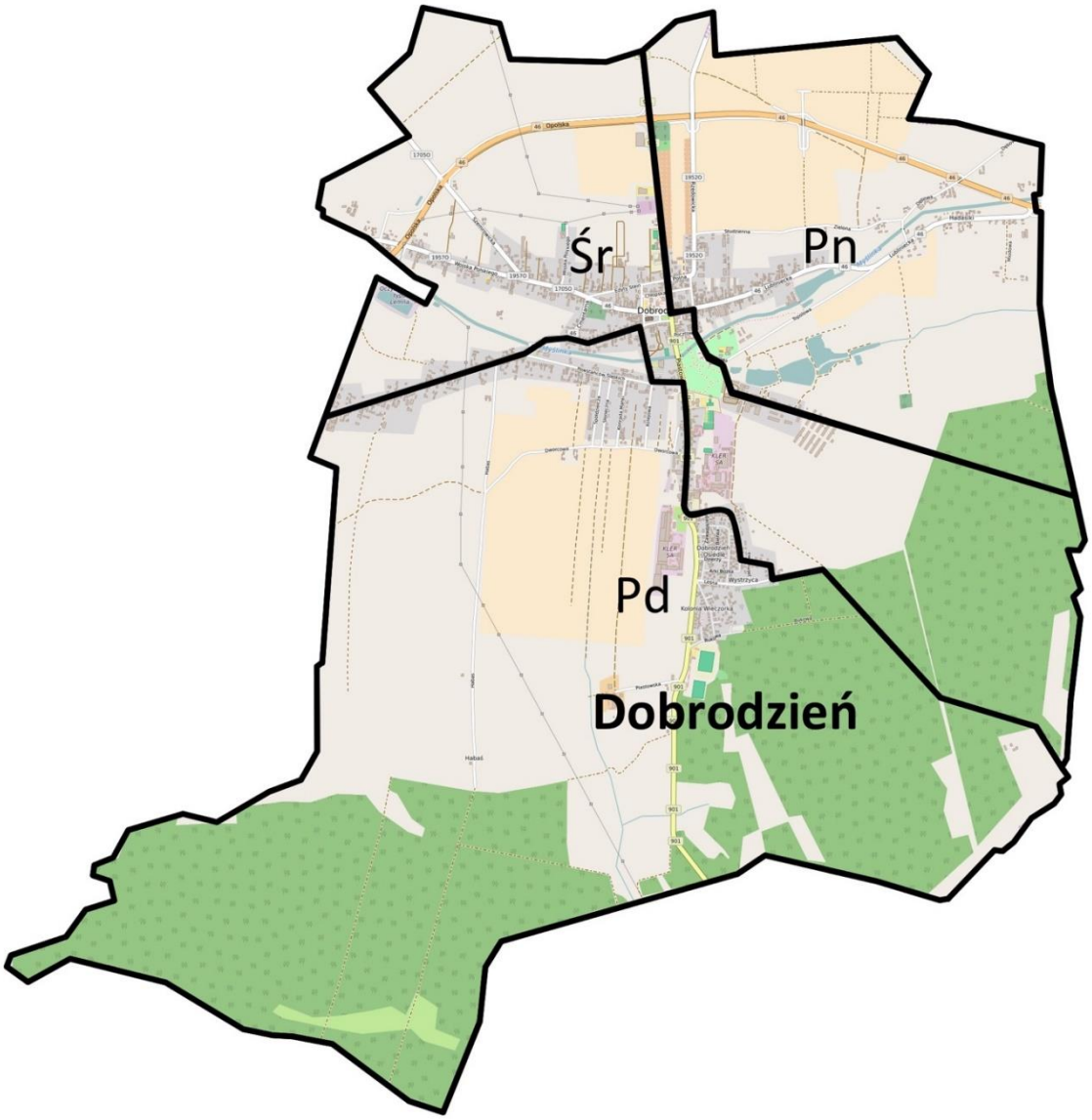

Mapa 2.Miasto Dobrodzień w podziale na strefy.
Źródło: opracowanie własne

Umiejscowienie miasta Dobrodzień w centrum gminy wpływa korzystnie na rozkład funkcjonalno - przestrzenny gminy. Umiejscowienie ważniejszych dróg pozwala na łatwe skomunikowanie poszczególnych miejscowości ze sobą i tym samym to właśnie miasto staje się centralnym ośrodkiem rozwoju gminy. Nie bez znaczenia ma przeprowadzona w ostatnich latach budowa obwodnicy miasta Dobrodzień będąca częścią drogi krajowej 46 łączącą Kudowę Zdrój z Częstochową, a dalej z pozostałą siecią dróg krajowych i autostrad. Miasto Dobrodzień stanowi także centrum wydarzeń kulturalnych, wszystkie imprezy o charakterze kulturalnym odbywają się na terenie miasta. Procent uczestników tych wydarzeń jest znacznie większy niż adekwatna ilość uczestników innych wydarzeń organizowanych w powiecie. Równocześnie należy zauważyć, że ponad połowa podmiotów gospodarczych gminy jest skupiona na terenie miasta.

Stan techniczny budynków mieszkalnych

Stan techniczny budynków mieszkalny jest istotny z punktu widzenia zarówno bezpieczeństwa, jakości życia mieszkańców, jak i walorów estetycznych otoczenia. Pustostany mogą stanowić zagrożenie dla ludzi oraz sąsiednich budynków, jak również przyczyniać się do różnego rodzaju patologii stanowiąc „schronienie" dla grup patologicznych. Z kolei budynki wymagające remontu, ze względu na małe walory estetyczne, mogą obniżać wartość sąsiednich terenów. Istnieje zatem potrzeba podjęcia działań motywujących właścicieli prywatnych obiektów do ich modernizacji i remontu, jak również działania nakierowane na ogólną poprawę estetyki obszaru gminy poprzez decyzje o wyburzeniu lub modernizacji zdewastowanych obiektów.

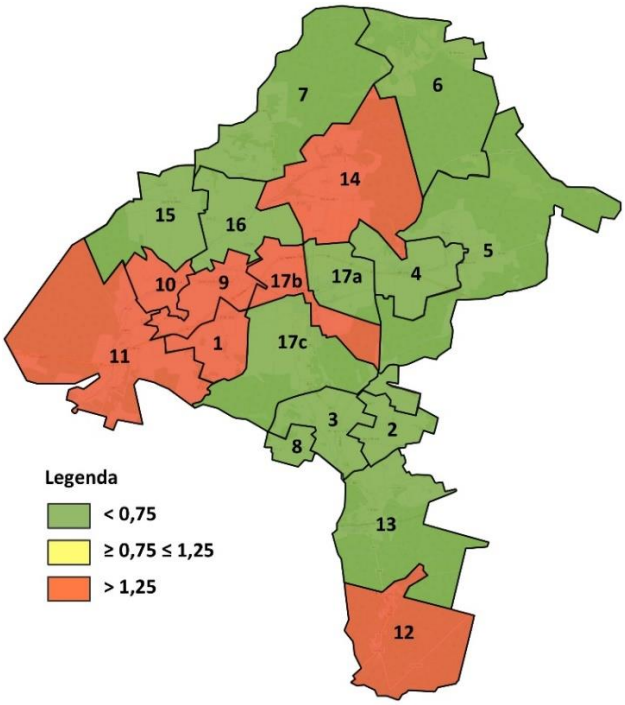

Mapa 3. Rozmieszczenie budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 10. Budynki mieszkalne w złym stanie technicznym w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba budynków w złym stanie technicznym	Procent budynków w złym stanie technicznym	Koncentracja budynków w złym stanie technicznym
1	BŁACHÓW	222	1	0,45%	2,00
2	BZINICA NOWA	232	0	0,00%	0,00
3	BZINICA STARA	416	0	0,00%	0,00
4	GOSŁAWICE	297	0	0,00%	0,00
5	GŁÓWCZYCE	256	0	0,00%	0,00
6	KLEKOTNA	206	0	0,00%	0,00
7	KOCURY	255	0	0,00%	0,00
8	KOLEJKA	120	0	0,00%	0,00
9	LIGOTA DOBR.	343	1	0,29%	1,29
10	MAKOWCZYCE	223	1	0,45%	1,99
11	MYŚLINA	975	3	0,31%	1,36
12	PIETRASZÓW	241	1	0,41%	1,84
13	PLUDRY	1128	0	0,00%	0,00
14	RZĘDOWICE	503	3	0,60%	2,65
15	SZEMROWICE	529	0	0,00%	0,00
16	WARŁÓW	230	0	0,00%	0,00
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	1	0,09%	0,39
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	11	0,69%	3,07
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	0	0,00%	0,00
A	DOBRODZIEŃ	3582	12	0,34%	1,49
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	10	0,16%	0,72
A+B	RAZEM GMINA	9758	22	0,23%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Analizując koncentrację budynków mieszkalnych pozostających w złym stanie technicznym na obszarze gminy Dobrodzień zauważyć można, że największe ich skupienie znajduje się w Środkowej części miasta (3,07). Problem ten koncentruje się także w sołectwach Rzędowice (2,65), Błachów (2,0), Makowczyce (1,99), Pietraszów (1,84), Myślina (1,36) oraz Ligota Dobrodzieńska (1,29). Wysoka wartość wskaźnika odnotowana w mieście Dobrodzień wskazuje na podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu technicznego budynków mieszkalnych właśnie w tej części gminy. Ponadto należy mieć na uwadze, iż problem ten nie dotyczy wyłącznie strefy funkcjonalno – przestrzennej i technicznej ale również społecznej, gdyż bezpośrednio wpływa na jakość życia mieszkańców oraz ich zdrowie i bezpieczeństwo.

Budynki mieszkalne wybudowane do roku 1945

Budynki mieszkalne, które zostały wybudowane przed 1945 rokiem stanowią istotny problem z punktu widzenia ewentualnych modernizacji, modyfikacji czy zmiany ich przeznaczenia. Tego rodzaju obiekty wymagają kosztownych, specjalistycznych rozwiązań architektonicznych, które często przekraczają możliwości finansowe mieszkańców. Tym samym, brak modernizacji przyczynia się do postępującego niszczenia budynków, co wpływa na obniżenie estetyki otoczenia oraz powoduje zagrożenie dla mieszkańców takich obiektów.

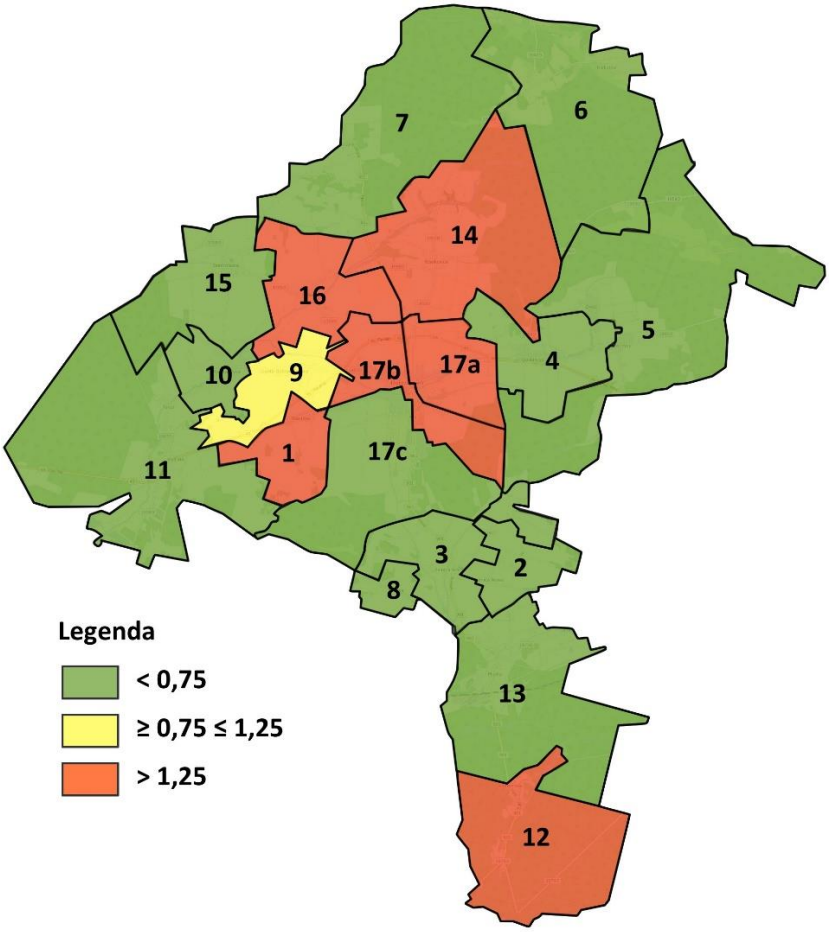

Mapa 4. Rozmieszczenie budynków mieszkalnych wybudowanych do roku 1945 w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Budynki mieszkalne wybudowane do roku 1945 w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych do 1945 roku	Procent budynków mieszkalnych wybudowanych do 1945 roku	Koncentracja budynków mieszkalnych wybudowanych do 1945 roku
1	BŁACHÓW	222	1	0,45%	1,37
2	BZINICA NOWA	232	0	0,00%	0,00
3	BZINICA STARA	416	1	0,24%	0,73
4	GOSŁAWICE	297	0	0,00%	0,00

5	GŁÓWCZYCE	256	0	0,00%	0,00
6	KLEKOTNA	206	0	0,00%	0,00
7	KOCURY	255	0	0,00%	0,00
8	KOLEJKA	120	0	0,00%	0,00
9	LIGOTA DOBR.	343	1	0,29%	0,89
10	MAKOWCZYCE	223	0	0,00%	0,00
11	MYŚLINA	975	0	0,00%	0,00
12	PIETRASZÓW	241	2	0,83%	2,53
13	PLUDRY	1128	1	0,09%	0,27
14	RZĘDOWICE	503	3	0,60%	1,82
15	SZEMROWICE	529	0	0,00%	0,00
16	WARŁÓW	230	1	0,43%	1,33
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	8	0,71%	2,17
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	14	0,88%	2,68
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	0	0,00%	0,00
A	DOBRODZIEŃ	3582	22	0,61%	1,87
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	10	0,16%	0,49
A+B	RAZEM GMINA	9758	32	0,33%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z prezentowanymi danymi największa koncentracja budynków mieszkalnych wybudowanych do roku 1945 występuje w mieście Dobrodzień – zwłaszcza w części Środkowej (2,68) oraz Północnej (2,17). Ponadto znaczne skupienie tego rodzaju budynków zaobserwować można w sołectwach Pietraszów (2,53), Rzędowice (1,82), Błachów (1,37) Warłów (1,33) oraz Ligota Dobrodzieńska (0,89). Na pozostałym obszarze gminy występowanie budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1945 rokiem jest incydentalne. Ze względu na przestrzenny rozkład budynków zasadnym jest skoncentrowanie działań remontowych i budowlanych w obrębie miasta Dobrodzień.

3.2. Strefa społeczna

Pomoc społeczna

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej. Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi.

Jako główne cele pomocy społecznej należy wymienić:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;

- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym;
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia;
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie;
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie;
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Pomoc społeczna jest instytucją, której działania adresowane są do obywateli zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, jednak uprawnienia do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej związane są z dwiema grupami kryteriów, które muszą być spełnione jednocześnie. Z jednej strony są to kryteria niskiego statusu materialnego, natomiast z drugiej – dodatkowe okoliczności, które obok niskiego dochodu wskazują uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej. Te okoliczności, poza ubóstwem, wymienia ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. Są to: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, bezradność w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych), brak umiejętności w przystosowaniu się do życia wśród młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W strukturze organizacyjnej pomocy społecznej w Polsce najszerszy zakres obowiązków powierzony został gminom, najmniejszym jednostkom administracyjnym, będącym najbliżej potrzebujących. Działalność gminnych ośrodków pomocy społecznej jest niezwykle istotna z punktu widzenia funkcjonowania systemu pomocy społecznej. Poprzez ewidencję i weryfikację osób potrzebujących wsparcia oraz obserwację skali zjawisk patologicznych zachodzących na terenie gminy, ośrodki te dostarczają szczegółowe informacje pozwalające na określenie kierunków działań, jakie należy podjąć by przeciwdziałać tym zjawiskom.

Prezentowane poniżej wartości stanowią skumulowaną wartość problematyki społecznej identyfikowanej na terenie gminy Dobrodzień. Oznacza to, że uzyskane wartości wskazują na miejsca szczególnej koncentracji zagadnień problemowych odnoszących się do warstwy pomocy społecznej.

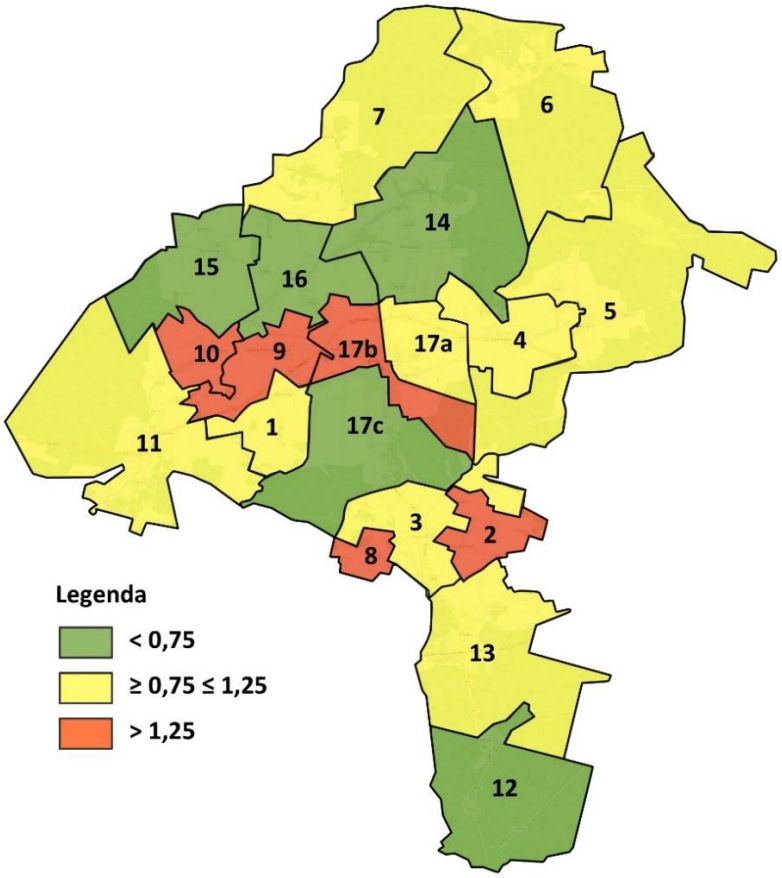

Mapa 5. Stopień nasilenia opieki ośrodka pomocy społecznej w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 12. Poziom korzystania z pomocy społecznej w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych ośrodka pomocy społecznej w Dobrodzieniu	Procent podopiecznych ośrodka pomocy społecznej w Dobrodzieniu	Koncentracja podopiecznych ośrodka pomocy społecznej w Dobrodzieniu
1	BŁACHÓW	222	8	3,60%	1,15
2	BZINICA NOWA	232	10	4,31%	1,37
3	BZINICA STARA	416	15	3,61%	1,15
4	GOSŁAWICE	297	8	2,69%	0,86
5	GŁÓWCZYCE	256	10	3,91%	1,25
6	KLEKOTNA	206	8	3,88%	1,24
7	KOCURY	255	8	3,14%	1,00
8	KOLEJKA	120	5	4,17%	1,33
9	LIGOTA DOBR.	343	15	4,37%	1,39
10	MAKOWCZYCE	223	9	4,04%	1,29
11	MYŚLINA	975	25	2,56%	0,82
12	PIETRASZÓW	241	4	1,66%	0,53

13	PLUDRY	1128	34	3,01%	0,96
14	RZĘDOWICE	503	9	1,79%	0,57
15	SZEMROWICE	529	12	2,27%	0,72
16	WARŁÓW	230	5	2,17%	0,69
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	29	2,58%	0,82
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	68	4,27%	1,36
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	13	1,50%	0,48
A	DOBRODZIEŃ	3582	121	3,38%	1,08
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	185	3,00%	0,96
A+B	RAZEM GMINA	9758	306	3,14%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z prezentowanymi danymi największa koncentracja osób wymagających wsparcia ośrodka pomocy społecznej w Dobrodzieniu znajduje się w sołectwach Ligota Dobrodzieńska (1,39), Bzinica Nowa (1,37), Kolejka (1,33) i Makowczyce (1,29). Ponadprzeciętna pomoc ośrodka udzielana jest także mieszkańcom Dobrodzienia w części Środkowej (1,36). Wpływ na prezentowane wielkości ma fakt z jednej strony liczba zamieszkujących obszar ludzi, a z drugiej strony nawarstwienie negatywnych zjawisk na wydzielonym obszarze. Tym samym ponad 39% mieszkańców będących pod nadzorem OPS zamieszkuje miasto. Celem identyfikacji szczegółowych danych należy prześledzić wartości szczegółowe dla poszczególnych newralgicznych zjawisk.

Alkoholizm

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje alkoholizm jako każdą forma picia, która przekracza tradycyjne i zwyczajowe stosowanie alkoholu, wykracza poza istniejące w danej wspólnocie normy społeczne dotyczące picia, niezależnie od czynników etiologicznych prowadzących do tego rodzaju zachowań, niezależnie również od tego, w jakim stopniu te czynniki etiologiczne związane są z dziedzicznością, czy nabytymi wpływami patofizjologicznymi i metabolicznymi.

Nadużywanie alkoholu jest patologią społeczną, której skutki są wielowymiarowe i dotyczą nie tylko samego uzależnionego, ale także jego otoczenia. Do najważniejszych społecznych skutków alkoholizmu zaliczyć można:

- w sferze osobistej – rozpad bliskich więzi, obniżenie standardu życia, często poniżej minimum egzystencji, niemożność realizacji ważnych celów życiowych, wzrost agresji, degradacja osobowości, utrata zdrowia, wzrost ubóstwa, izolacja społeczna;
- w sferze zawodowej – obniżenie kompetencji zawodowych, utrata pracy, długotrwałe bezrobocie;
- w sferze prawnej – wzrost przestępczości, kradzieże, rozboje.

W gminie Dobrodzień zjawisko alkoholizmu nie jest postrzegane jako problem na tyle istotny, że wpływa na jakość życia społecznego. Odnotowuje pojedyncze przypadki, które stanowią przedmiot opieki ośrodka pomocy społecznej.

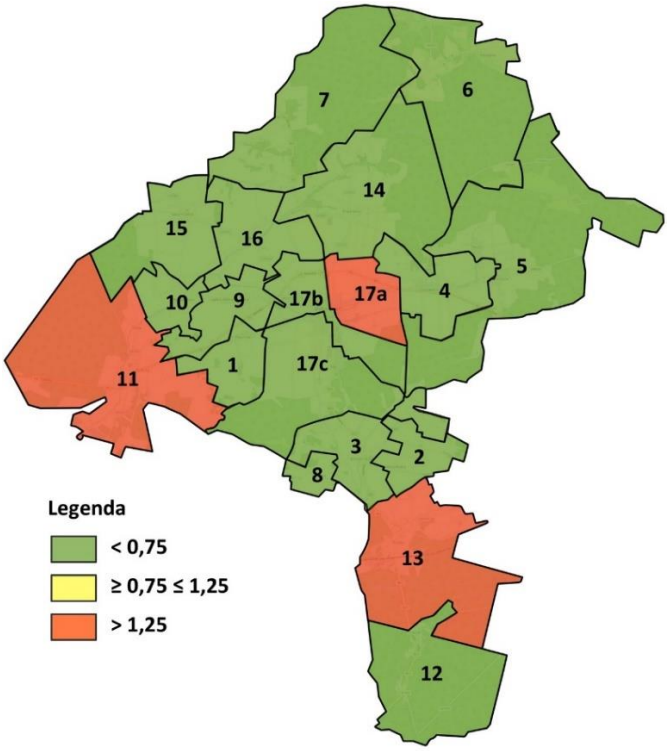

Mapa 6. Stopień nasilenia zjawiska alkoholizmu w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 13. Problemy alkoholowe w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych z problemem alkoholowym	Procent podopiecznych problemem alkoholowym	Koncentracja podopiecznych z problemem alkoholowym
1	BŁACHÓW	222	0	0,00%	0,00
2	BZINICA NOWA	232	0	0,00%	0,00
3	BZINICA STARA	416	0	0,00%	0,00
4	GOSŁAWICE	297	0	0,00%	0,00
5	GŁÓWCZYCE	256	0	0,00%	0,00
6	KLEKOTNA	206	0	0,00%	0,00
7	KOCURY	255	0	0,00%	0,00
8	KOLEJKA	120	0	0,00%	0,00
9	LIGOTA DOBR.	343	0	0,00%	0,00
10	MAKOWCZYCE	223	0	0,00%	0,00
11	MYŚLINA	975	1	0,10%	1,67
12	PIETRASZÓW	241	0	0,00%	0,00
13	PLUDRY	1128	1	0,09%	1,44

14	RZĘDOWICE	503	0	0,00%	0,00
15	SZEMROWICE	529	0	0,00%	0,00
16	WARŁÓW	230	0	0,00%	0,00
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	4	0,36%	5,78
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	0	0,00%	0,00
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	0	0,00%	0,00
A	DOBRODZIEŃ	3582	4	0,11%	1,82
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	2	0,03%	0,53
A+B	RAZEM GMINA	9758	6	0,06%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Pojedyncze zjawiska związane z alkoholizmem widoczne są w sołectwach Myślina (1,67), Pludry (1,44). W wartości nominalnej największa liczba osób dotkniętych alkoholizmem identyfikuje się w mieście Dobrodzień (4 osoby). Tym samym miasto plasuje się znacznie powyżej średniej dla całej gminy i terenów wiejskich. Incydentalny charakter zjawiska potwierdza mała osób zarejestrowanych przypadków co sprawia, że wyniki w tym zakresie nie rzutują w sposób szczególny na zagadnienia problemowe gminy. Większość działań interwencyjnych powinno się skupić na mieście, co wynika zarówno z analizy zjawiska oraz faktu, iż stanowi ono centralny ośrodek rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest dysfunkcją, która ujawnia się poprzez problemy w pełnieniu ról rodzicielskich i wychowawczych związanych z jednej strony z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych z drugiej zaś, brakiem ze strony rodziców właściwej i adekwatnej postawy wobec tych zachowań. Często przyczyną pojawiania się problemów natury wychowawczej w rodzinach jest nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, niezaradność, bezrobocie oraz problemy dzieci w szkole. Społecznym skutkiem występowania zjawiska bezradności opiekuńczo-wychowawczej są konflikty rodzinne, przemoc i agresja, problemy w nauce, słaby start edukacyjny, wzrost przestępczości dzieci i młodzieży, przenoszenie złych wzorców na bieżące i przyszłe zachowania młodych ludzi.

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną, która odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu jednostek i społeczeństwa. W rodzinie dokonuje się podstawowy proces wychowywania dzieci i wprowadzenia ich w krąg kontaktów społecznych. Każda rodzina pełni swoje określone funkcje społeczne, a ich realizacja uzależniona jest od struktury rodziny. Zdarza się, że rodzina ma problemy w wypełnianiu swoich funkcji z różnych przyczyn, a jej członkowie mają problemy w wypełnianiu ról społecznych.

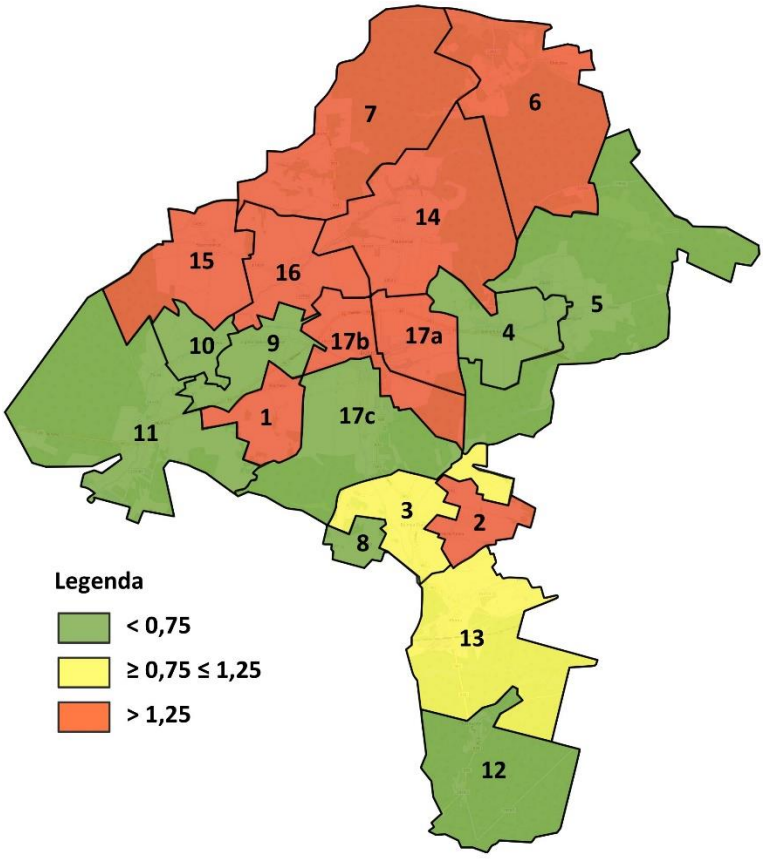

Mapa 7. Poziom bezradności w sprawach opiekuńczych i wychowawczych w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Poziom bezradności w sprawach opiekuńczych i wychowawczych w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych bezradnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych	Procent podopiecznych bezradnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych	Koncentracja podopiecznych bezradnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych
1	BŁACHÓW	222	2	0,90%	3,14
2	BZINICA NOWA	232	2	0,86%	3,00
3	BZINICA STARA	416	1	0,24%	0,84
4	GOSŁAWICE	297	0	0,00%	0,00
5	GŁÓWCZYCE	256	0	0,00%	0,00
6	KLEKOTNA	206	1	0,49%	1,69
7	KOCURY	255	1	0,39%	1,37
8	KOLEJKA	120	0	0,00%	0,00
9	LIGOTA DOBR.	343	0	0,00%	0,00
10	MAKOWCZYCE	223	0	0,00%	0,00
11	MYŚLINA	975	0	0,00%	0,00

12	PIETRASZÓW	241	0	0,00%	0,00
13	PLUDRY	1128	3	0,27%	0,93
14	RZĘDOWICE	503	2	0,40%	1,39
15	SZEMROWICE	529	2	0,38%	1,32
16	WARŁÓW	230	1	0,43%	1,52
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	6	0,53%	1,86
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	11	0,69%	2,41
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	1	0,12%	0,40
A	DOBRODZIEŃ	3582	13	0,36%	1,26
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	15	0,24%	0,85
A+B	RAZEM GMINA	9758	28	0,29%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych identyfikowana jest głównie w sołectwach Błachów (3,14), Bzinica Nowa (3,00), Klekotna (1,69), Warłów (1,52), Rzędowice (1,39), Kocury (1,37), Szemrowice (1,32). Wpływ na wysokość tego wskaźnika ma przede wszystkim, podobnie jak w przypadku poprzednich wskaźników, mała liczba osób zamieszkujących to sołectwo. W wartości nominalnej największa liczba osób bezradnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych zamieszkuje miasto Dobrodzień (13 osób). Problem bezradności w sprawach opiekuńczych i wychowawczych najbardziej widoczny jest w części środkowej (2,41) oraz części północnej (1,86). Działania interwencyjne powinny się skupić głównie na mieście, co wynika zarówno z analizy zjawisk problemowych jak i faktu, iż stanowi ono centralny ośrodek rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Bezrobocie

W analizowanym przypadku wzięto pod uwagę nie tyle wielkość bezrobocia zarejestrowanego na danym obszarze, co sytuację, w której bezrobocie jest jednym z problemów podejmowanych przez ośrodek pomocy społecznej.

Bezrobocie to zjawisko społeczne opisujące sytuację ludzi zdolnych do pracy i gotowych ją podjąć, a nie mogących znaleźć zatrudnienia. Szczególną uwagę należy zwrócić na konsekwencje jakie wiążą się ze zjawiskiem bezrobocia. Problem ze znalezieniem pracy wpływa na szereg zjawisk natury ekonomicznej oraz społecznej. Brak dochodów wpływa na pozycję społeczną danej osoby, poziom życia oraz stopień samorealizacji. Skutki bezrobocia na danym obszarze są dotkliwe nie tylko dla bezrobotnych, ale ich rodzin, a niekiedy całej społeczności lokalnej. Do skutków tych zaliczyć można przede wszystkim:

- duże koszty świadczeń socjalnych,
- podwyższone podatki i składki ubezpieczeniowe,
- niewykorzystany potencjał ludzkiej pracy,

- poczucie zagrożenia bezrobociem ludzi zatrudnionych,
- nasilenie się społecznej patologii (np. agresja, rozpad tradycyjnych więzi rodzinnych, rozwody, alkoholizm),
- ograniczenie realizacji potrzeb, któremu towarzyszy silna frustracja objawiająca się przede wszystkim w aspołecznych zachowaniach.

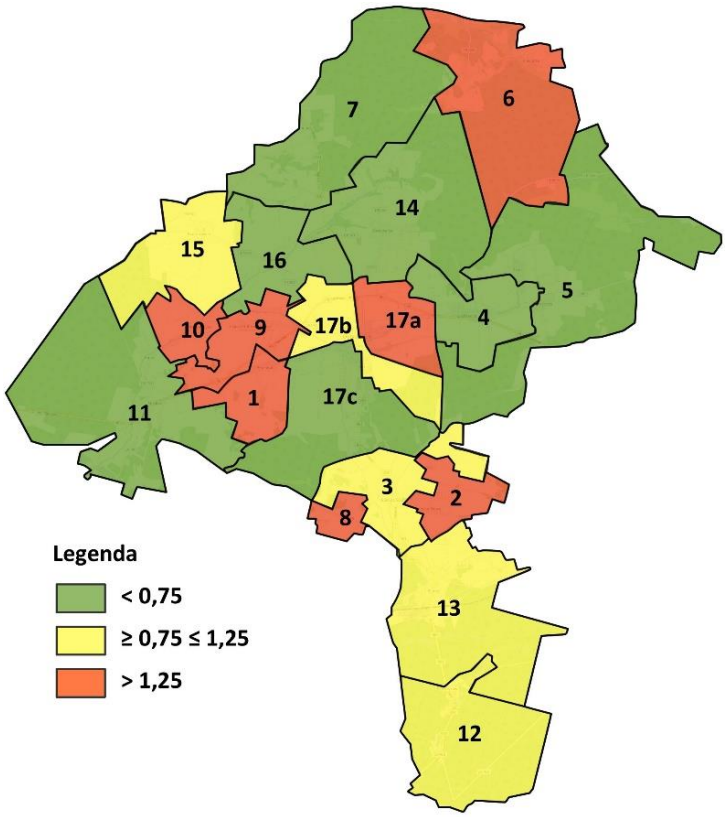

Mapa 8. Problem bezrobocia w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Problem bezrobocia w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych bezrobotnych	Procent podopiecznych bezrobotnych	Koncentracja podopiecznych bezrobotnych
1	BŁACHÓW	222	3	1,35%	1,63
2	BZINICA NOWA	232	4	1,72%	2,08
3	BZINICA STARA	416	4	0,96%	1,16
4	GOSŁAWICE	297	1	0,34%	0,41
5	GŁÓWCZYCE	256	0	0,00%	0,00
6	KLEKOTNA	206	3	1,46%	1,75
7	KOCURY	255	0	0,00%	0,00
8	KOLEJKA	120	3	2,50%	3,01
9	LIGOTA DOBR.	343	5	1,46%	1,76
10	MAKOWCZYCE	223	5	2,24%	2,70
11	MYŚLINA	975	6	0,62%	0,74

12	PIETRASZÓW	241	1	0,41%	0,50
13	PLUDRY	1128	11	0,98%	1,17
14	RZĘDOWICE	503	1	0,20%	0,24
15	SZEMROWICE	529	5	0,95%	1,14
16	WARŁÓW	230	0	0,00%	0,00
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	12	1,07%	1,29
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	14	0,88%	1,06
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	2	0,23%	0,28
A	DOBRODZIEŃ	3582	29	0,81%	0,98
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	52	0,84%	1,01
A+B	RAZEM GMINA	9758	81	0,83%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Po przeanalizowaniu problematyki związanej z bezrobociem można zauważyć, że najwyższą wartość wskaźnika koncentracji odnotowano w sołectwach Kolejka (3,01), Makowczyce (2,70), Bzinica Nowa (2,08), Klekotna (1,75), Błachów (1,63). W wartości nominalnej największa liczba bezrobotnych borykających się z problemem znajduje się w mieście Dobrodzień (29 osób), ze szczególnym uwzględnieniem części północnej (1,29). Ze względu na rozkład przestrzenny gminy wskazuje się, że odpowiednim działaniem jest interwencja w obszarze miasta, co pozwoli właściwie skoncentrować działania zaradcze.

Niepełnosprawność

Należy zauważyć, iż w społecznościach lokalnych niepełnosprawność jest powodem wykluczenia społecznego. Niepełnosprawni są objęci pomocą realizowaną przez samorządy lokalne w ramach katalogu zadań sprecyzowanego w ustawie o pomocy społecznej. Pomoc ta ma z reguły charakter interwencyjny.

Punktem wyjścia analizy problemów jest niepełnosprawność oraz pośrednio długotrwała lub ciężka choroba. Obydwa zjawiska są ze sobą ściśle powiązane, ponieważ długotrwała choroba może w konsekwencji prowadzić do niepełnosprawności. Ustawa o pomocy społecznej nie zdefiniuje niepełnosprawności. Znajduje się w niej natomiast odwołanie do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, która definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Ustawa o pomocy społecznej nie definiuje również pojęcia długotrwałej lub ciężkiej choroby, a jedynie wymienia ją jako jeden z powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom (art. 7). W nomenklaturze zdrowotnej częściej spotykany jest termin „choroba przewlekła". Światowa Organizacja Zdrowia charakteryzuje ją jako chorobę o długim czasie trwania i powolnym przebiegu.

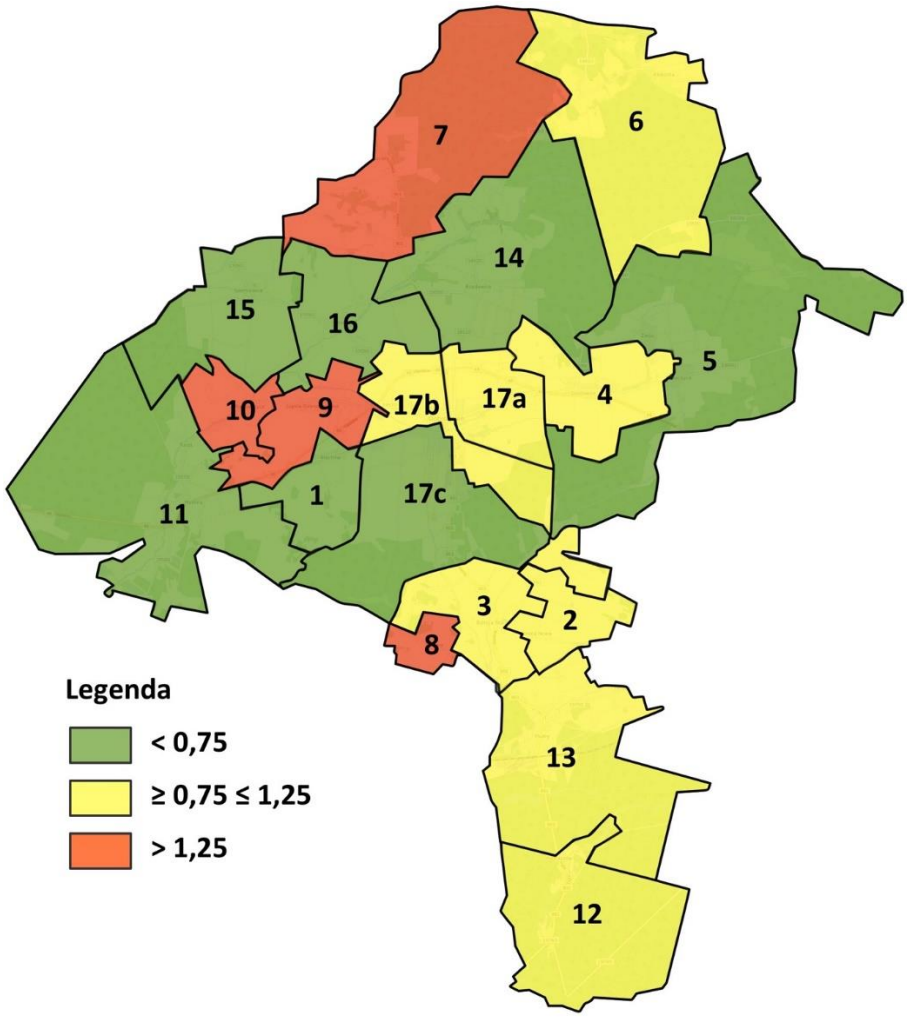

Mapa 9. Poziom niepełnosprawności w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16. Poziom niepełnosprawności w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych niepełnosprawnych	Procent podopiecznych niepełnosprawnych	Koncentracja podopiecznych niepełnosprawnych
1	BŁACHÓW	222	1	0,45%	0,44
2	BZINICA NOWA	232	2	0,86%	0,85
3	BZINICA STARA	416	5	1,20%	1,18
4	GOSŁAWICE	297	4	1,35%	1,33
5	GŁÓWCZYCE	256	1	0,39%	0,39
6	KLEKOTNA	206	2	0,97%	0,96
7	KOCURY	255	5	1,96%	1,93
8	KOLEJKA	120	2	1,67%	1,64
9	LIGOTA DOBR.	343	5	1,46%	1,44
10	MAKOWCZYCE	223	5	2,24%	2,21

11	MYŚLINA	975	5	0,51%	0,51
12	PIETRASZÓW	241	2	0,83%	0,82
13	PLUDRY	1128	14	1,24%	1,22
14	RZĘDOWICE	503	0	0,00%	0,00
15	SZEMROWICE	529	2	0,38%	0,37
16	WARŁÓW	230	0	0,00%	0,00
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	10	0,89%	0,88
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	19	1,19%	1,18
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	3	0,35%	0,34
A	DOBRODZIEŃ	3582	44	1,23%	1,21
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	55	0,89%	0,88
A+B	RAZEM GMINA	9758	99	1,01%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Niepełnosprawność jako zjawisko najbardziej widoczne jest w sołectwach Makowczyce (2,21), Kocury (1,93), Kolejka (1,64), Ligota Dobrodzieńska (1,44). Wpływ na wysokość tego wskaźnika ponownie ma nie tyle liczba zjawisk problemowych, co mała liczba osób zamieszkujących te sołectwa. W wartości nominalnej największa liczba osób niepełnosprawnych potrzebujących pomocy identyfikuje się w mieście Dobrodzień (44 osoby). Tym samym miasto (1,21) plasuje się powyżej średniej dla całej gminy i terenów wiejskich (0,88). Większość działań interwencyjnych powinno się więc skupić na mieście, co wynika zarówno z analizy zjawisk problemowych jak i faktu, iż stanowi ono centralny ośrodek rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Ochrona macierzyństwa

Macierzyństwo znajduje się w Polsce pod szczególną ochroną prawną dlatego polityka rodzinna państwa musi być skoordynowana z polityką zdrowotną nakierowaną na zapewnienie kompleksowej, czynnej, odpowiedniej do potrzeb, bezpłatnej opieki nad matką i dzieckiem. Konstytucja RP w art. 68 gwarantuje prawo do ochrony zdrowia, w tym równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, a w ust. 3. tegoż artykułu stanowi, że władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom i kobietom ciężarnym. Konwencja o prawach dziecka obliguje do traktowania jako sprawę nadrzędną najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, a w art. 24. wymienia prawo do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień w zakresie leczenia chorób i w ust. 2. pkt d wskazuje, iż Państwa - Strony podejmą niezbędne kroki w celu zapewnienia matkom właściwej opieki zdrowotnej w okresie przed i po urodzeniu dziecka.

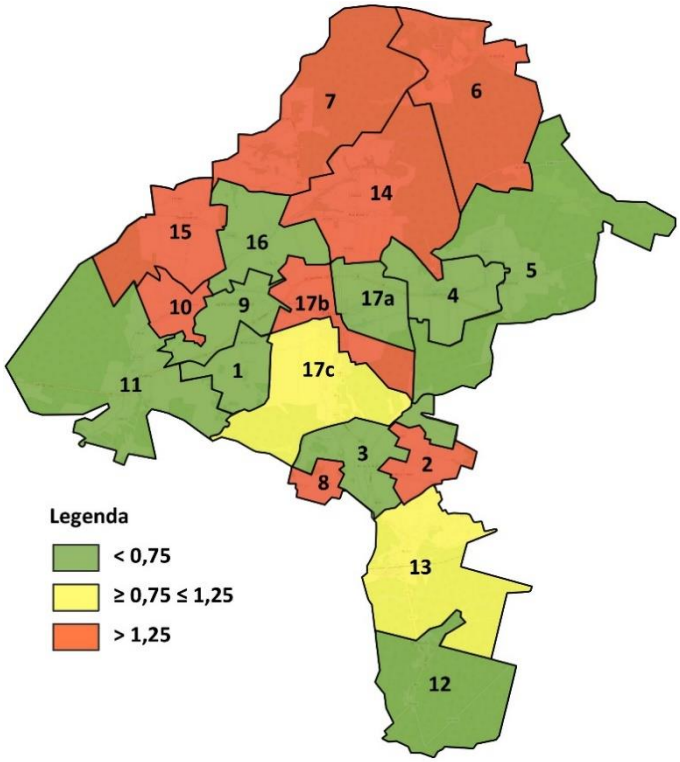

Mapa 10. Wskaźnik ochrony macierzyństwa w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 17. Poziom ochrony macierzyństwa w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych w ramach ochrony macierzyństwa	Procent podopiecznych w ramach ochrony macierzyństwa	Koncentracja ochrony macierzyństwa
1	BŁACHÓW	222	0	0,00%	0,00
2	BZINICA NOWA	232	2	0,86%	2,90
3	BZINICA STARA	416	0	0,00%	0,00
4	GOSŁAWICE	297	0	0,00%	0,00
5	GŁÓWCZYCE	256	0	0,00%	0,00
6	KLEKOTNA	206	1	0,49%	1,63
7	KOCURY	255	2	0,78%	2,64
8	KOLEJKA	120	1	0,83%	2,80
9	LIGOTA DOBR.	343	0	0,00%	0,00
10	MAKOWCZYCE	223	1	0,45%	1,51
11	MYŚLINA	975	2	0,21%	0,69
12	PIETRASZÓW	241	0	0,00%	0,00
13	PLUDRY	1128	4	0,35%	1,19
14	RZĘDOWICE	503	2	0,40%	1,34

15	SZEMROWICE	529	2	0,38%	1,27
16	WARŁÓW	230	0	0,00%	0,00
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	2	0,18%	0,60
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	10	0,63%	2,11
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	2	0,23%	0,78
A	DOBRODZIEŃ	3582	12	0,34%	1,13
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	17	0,28%	0,93
A+B	RAZEM GMINA	9758	29	0,30%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Potrzeba ochrony macierzyństwa jako zjawisko najbardziej widoczne jest w sołectwach Bzinica Nowa (2,90), Kolejka (2,80), Kocury (2,64), Klekotna (1,63), Makowczyce (1,51), Rzędowice (1,34), Szemrowice (1,27). Wpływ na wysokość tego wskaźnika ponownie ma nie tyle liczba zjawisk problemowych, co mała liczba osób zamieszkujących te sołectwa. W wartości nominalnej największa liczba osób potrzebujących pomocy identyfikuje się w mieście Dobrodzień (12 osoby), a w szczególności jego część środkowa (2,11). Tym samym miasto (1,13) plasuje się powyżej średniej dla całej gminy i terenów wiejskich (0,93).

Ubóstwo

ONZ określa ubóstwo jako ograniczenie wyboru i szans życiowych, naruszenie ludzkiej godności. Oznacza brak możliwości skutecznego uczestnictwa w społeczeństwie. Oznacza też niedostatek żywności i ubrań potrzebnych rodzinie, brak możliwości uczęszczania do szkoły i korzystania ze służby zdrowia, brak dostępu do ziemi, którą można uprawiać lub pracy, żeby móc zarobić na życie, brak dostępu do kredytu. Ubóstwo oznacza również zagrożenie, bezsilność i wykluczenie jednostek, rodzin i społeczności. Oznacza podatność na przemoc i często wiąże się z życiem w niepewnych warunkach bez dostępu do czystej wody i urządzeń sanitarnych.

Ubóstwo to podstawowa kategoria ekonomiczna określająca warunki życia. Jest równocześnie elementem wskazującym na nierównowagę jaka występuje w społeczeństwie. W praktyce najczęściej przyjmowana jest ekonomiczna definicja ubóstwa. Zgodnie z nią ubóstwo to sytuacja, w której osoba bądź gospodarstwo domowe znajduje się w warunkach braku wystarczających środków finansowych, pozwalających na zaspokojenie potrzeb.

Krajowe ustawodawstwo również nie określa jednoznacznie definicji ubóstwa. Zjawisko znajduje się na pierwszym miejscu listy powodów udzielenia pomocy społecznej (art. 7, pkt 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593). W świetle przepisów wspomnianej ustawy, kryterium kwalifikującym do uzyskania świadczeń socjalnych z tytułu m.in. ubóstwa jest dochód uzyskany przez osobę lub rodzinę.

Statystyka publiczna również nie określa jednej definicji ubóstwa. Badania zjawiska prowadzone są wielowymiarowo i skupiają się m.in. wokół: ubóstwa dochodowego, ubóstwa warunków życia oraz ubóstwa ocenianego w kontekście radzenia sobie z budżetem domowym. Główny Urząd Statystyczny analizuje zjawisko ubóstwa w ujęciu całościowym, ogólnokrajowym, przyjmując za jednostkę pomiarową gospodarstwo domowe.

Ubóstwo jest zjawiskiem złożonym, wielowymiarowym. Należy je zatem rozpatrywać w następujących wymiarach:

- finansowym,
- warunków życia,
- sytuacji na rynku pracy.

W gminie Dobrodzień, aby zidentyfikować problem ubóstwa, zliczono liczbę osób, których dochód wyniósł nie więcej niż 1079,53 zł dla osoby samotnej w wieku produkcyjnym oraz 1080,20 zł dla samotnego emeryta, co stanowi poziom minimum socjalnego. Według definicji zakres i poziom zaspakajanych potrzeb na poziomie minimum socjalnego powinien zapewnić takie warunki, aby umożliwić reprodukcję sił życiowych człowieka, wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych w czasie pracy, nauki i wypoczynku. Minimum socjalne oznacza zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych na relatywnie niskim poziomie, ale uwzględniającym zalecenia nauki (np. w zakresie wyżywienia), odpowiadającym powszechnie przyjmowanym normom obyczajowym i kulturowym (rekreacja, uczestnictwo w kulturze) oraz obowiązującym normom prawnym (m.in. w zakresie oświaty, ochrony zdrowia). Minimum socjalne jest kategorią wyznaczającą próg, poniżej którego istnieje obszar niedostatku czy ubóstwa: stanowi górną granicę tego obszaru.

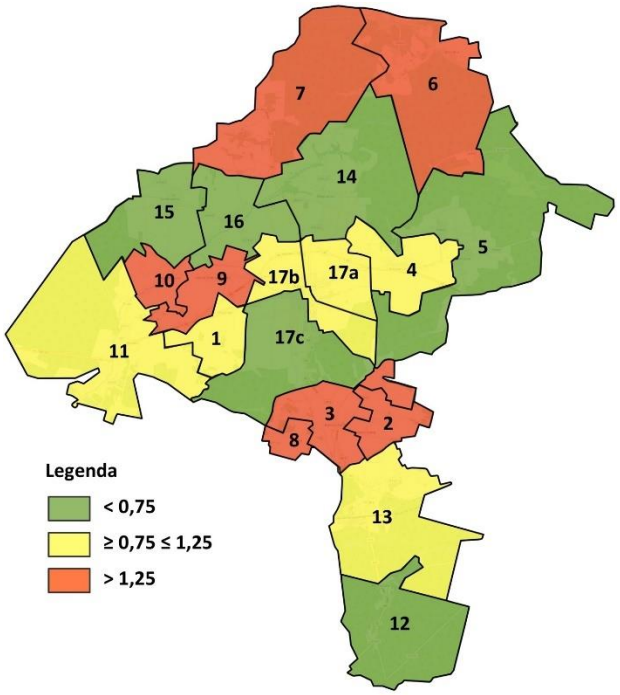

Mapa 11. Wskaźnik ubóstwa w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Poziom ubóstwa w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych ubogich	Procent podopiecznych ubogich	Koncentracja podopiecznych ubogich
1	BŁACHÓW	222	3	1,35%	1,02
2	BZINICA NOWA	232	5	2,16%	1,63
3	BZINICA STARA	416	7	1,68%	1,27
4	GOSŁAWICE	297	4	1,35%	1,02
5	GŁÓWCZYCE	256	1	0,39%	0,30
6	KLEKOTNA	206	6	2,91%	2,20
7	KOCURY	255	6	2,35%	1,78
8	KOLEJKA	120	3	2,50%	1,89
9	LIGOTA DOBR.	343	7	2,04%	1,54
10	MAKOWCZYCE	223	8	3,59%	2,71
11	MYŚLINA	975	10	1,03%	0,78
12	PIETRASZÓW	241	2	0,83%	0,63
13	PLUDRY	1128	15	1,33%	1,01
14	RZĘDOWICE	503	3	0,60%	0,45
15	SZEMROWICE	529	5	0,95%	0,71
16	WARŁÓW	230	1	0,43%	0,33
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	15	1,33%	1,01
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	26	1,63%	1,24
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	1	0,12%	0,09
A	DOBRODZIEŃ	3582	43	1,20%	0,91
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	86	1,39%	1,05
A+B	RAZEM GMINA	9758	129	1,32%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Analizując zebrane dane należy zwrócić uwagę na wartości wskaźnika koncentracji w poszczególnych jednostkach administracyjnych, ale również na skumulowane wartości dla terenów wiejskich (sołectwa razem) oraz miasta. W odniesieniu do ubóstwa najwyższą wartość wskaźnika koncentracji odnotowano w sołectwach Makowczyce (2,71), Klekotna (2,20), Kolejka (1,89), Kocury (1,78), Bzinica Nowa (1,63), Ligota Dobrodzieńska (1,54), Bzinica Stara (1,27). Wpływ na wysokość tego wskaźnika ma nie tyle liczba zidentyfikowanych zjawisk problemowych, co mała liczba osób zamieszkujących te sołectwa. W wartości nominalnej najwięcej osób dotkniętych ubóstwem zarejestrowano w mieście (43 osoby).

Inne zjawiska problemowe

Oprócz zagadnień powszechnie rzutujących na problematykę społeczną w gminie zauważa się szereg innych nieskategoryzowanych problemów, które wskazują na konieczność wsparcia. W głównej mierze jest to trudna sytuacja materialna poszczególnych rodzin, które klasyfikują się do pomocy ze względu na kryterium dochodowe. Szerokie spektrum problematyki sprawia, że skala trudności w podejściu do prezentowanego zagadnienia jest szczególnym wyzwaniem stojącym przed OPS i gminą.

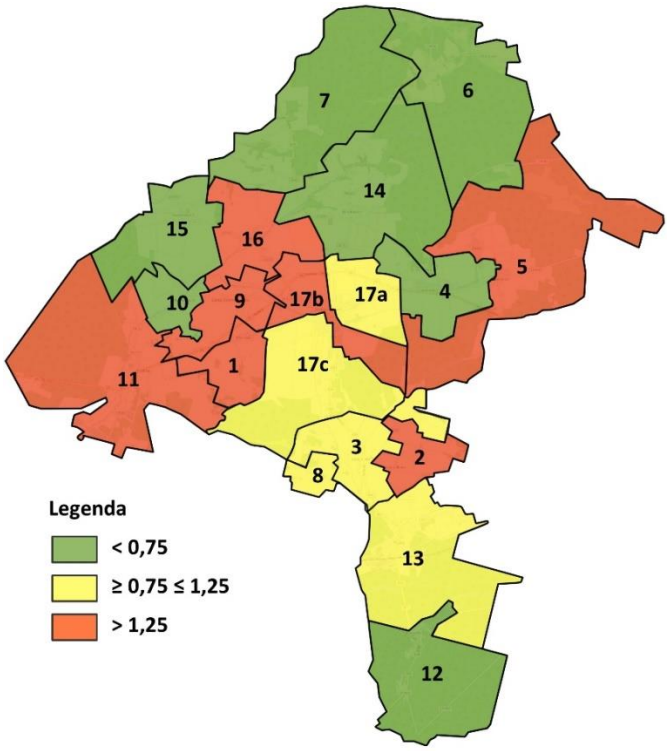

Mapa 12. Wskaźnik innych powodów opieki OPS w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 19. Poziom występowania innych powodów opieki OPS w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych z innymi problemami	Procent podopiecznych z innymi problemami	Koncentracja podopiecznych z innymi problemami
1	BŁACHÓW	222	4	1,80%	1,79
2	BZINICA NOWA	232	4	1,72%	1,72
3	BZINICA STARA	416	4	0,96%	0,96
4	GOSŁAWICE	297	2	0,67%	0,67
5	GŁÓWCZYCE	256	5	1,95%	1,94
6	KLEKOTNA	206	1	0,49%	0,48
7	KOCURY	255	0	0,00%	0,00
8	KOLEJKA	120	1	0,83%	0,83

9	LIGOTA DOBR.	343	7	2,04%	2,03
10	MAKOWCZYCE	223	0	0,00%	0,00
11	MYŚLINA	975	13	1,33%	1,33
12	PIETRASZÓW	241	0	0,00%	0,00
13	PLUDRY	1128	11	0,98%	0,97
14	RZĘDOWICE	503	2	0,40%	0,40
15	SZEMROWICE	529	3	0,57%	0,56
16	WARŁÓW	230	4	1,74%	1,73
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	7	0,62%	0,62
17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	22	1,38%	1,38
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	7	0,81%	0,80
A	DOBRODZIEŃ	3582	37	1,03%	1,03
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	61	0,99%	0,98
A+B	RAZEM GMINA	9758	98	1,00%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Analizując zebrane dane należy zwrócić uwagę na wartości wskaźnika koncentracji w poszczególnych jednostkach administracyjnych, ale również na skumulowane wartości dla terenów wiejskich (sołectwa razem) oraz miasta. W odniesieniu do występowania innych nieskategoryzowanych wielkości wartość wskaźnika koncentracji odnotowano w sołectwach Ligota Dobrodzieńska (2,03), Główczyce (1,94), Błachów (1,79), Warłów (1,73), Bzinica Nowa (1,72), Myślina (1,33). Wpływ na wysokość tego wskaźnika ma nie tyle liczba zidentyfikowanych zjawisk problemowych, co mała liczba osób zamieszkujących te sołectwa. W wartości nominalnej najwięcej osób potrzebujących pomocy zarejestrowano w mieście (37 osoby), z czego obszarem newralgicznym jest część środkowa (1,38).

3.3. Strefa gospodarcza

Gmina Dobrodzień posiada charakter rolniczo-przemysłowy. Z uwagi na występujący na jej obszarze znaczny poziom lesistości, jak również średnią jakość gleb, przeważają na jej terenie drobne indywidualne gospodarstwa. Świadczy o tym liczba 1128 gospodarstw rolnych poniżej 1 ha, z czego 1107 to gospodarstwa indywidualne prowadzone przez osoby fizyczne i 21 gospodarstw prowadzonych przez osoby prawne. Równocześnie należy wskazać, że uprawa rolna prowadzona jest raczej na potrzeby własne, gdyż gospodarstw indywidualnych i prawnych powyżej 15 ha jest zaledwie 87 szt., co stanowi 8% łącznej liczby. Na gospodarstwach rolnych, uprawiane są przede wszystkim rośliny zbożowe (stanowiące 42% użytków rolnych), jęczmień (11,4%), pszenica (zajmująca 8% zasiewów), żyto (6,3%), ziemniaki (sadzone na ok. 7% gruntów) oraz w małym stopniu buraki. W gminie Dobrodzień prowadzona jest produkcja zwierzęca, a przede wszystkim chów: drobiu, trzody chlewnej i bydła.

Cechą charakterystyczną miasta jest przeważający przemysł stolarski (działalność produkcyjna i usługowa prowadzona przez ponad 109 zakładów stolarskich). Ponadto na obszarze Dobrodzienia funkcjonują przedsiębiorstwa z kategorii handel i naprawa (w większości przedsiębiorstwa zatrudniające kilka osób) oraz budownictwo. Na terenie gminy, zlokalizowane są również mniejsze zakłady przemysłowe (produkcja wyrobów, piekarnictwo, rzeźnictwo, produkcja części do silników), usługowe (produkcja pieców CO) jak również rzemieślnicze. Łącznie na obszarze gminy funkcjonuje 775 pomiotów gospodarczych. Z czego znacząca ilość to podmioty prowadzące działalność jako osoby fizyczne.

Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Dobrodzień.

Lp.	Wielkość przedsiębiorstwa	Liczba podmiotów
1.	Mikroprzedsiębiorstwa	728
2.	Małe przedsiębiorstwa	42
3.	Średnie przedsiębiorstwa	4
4.	Duże przedsiębiorstwa	1

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa podmiotów gospodarczych zarejestrowana jest w Dobrodzieniu. Wskaźniki przedsiębiorczości pomimo skupienia na terenie miasta ponad połowy podmiotów gospodarczych (w ostatnich 5 latach) są niepokojące. W znacznej większości oznacza to znaczne zmniejszenie się liczby aktywnych podmiotów gospodarczych. Z jednej strony stanowi to pokłosie zmniejszającej się liczby mieszkańców, z drugiej jednak strony stanowi problem zamykania i likwidowania dotychczas prowadzonej działalności gospodarczej. Kluczowymi podmiotami gospodarczymi w gminie są podmioty:

- Kler sp. akcyjna,
- Zakład Produkcyjno-Usługowy "Pyka" Norbert, Renata, Sebastian Pyka Spółka Jawna,
- Des Meble Sp. z o.o. Sp. Komandytowa.

Wspomniane podmioty stanowią podstawowe miejsce zatrudnienia dla około 2 tys. osób. Podmioty te prowadzą działalność w zakresie stolarstwa i produkcji mebli, co podkreśla szczególnych charakter aktywności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy.

Należy zauważyć, że struktura wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy Dobrodzień jest mocno rozdrobniona. Znacząco przeważają mikroprzedsiębiorstwa. Istnieje zaledwie kilka małych i średnich przedsiębiorstw oraz jedno duże, zatrudniające powyżej 255 pracowników. Tego rodzaju rozdrobnienie powoduje większą dynamikę powstawania ale również zamykania jednoosobowych działalności gospodarczych oraz mikroprzedsiębiorstw zatrudniających kilkoro pracowników. Zamykanie podmiotów jest spowodowane przede wszystkim słabą kondycją przedsiębiorstw, którym trudno konkurować na rynku.

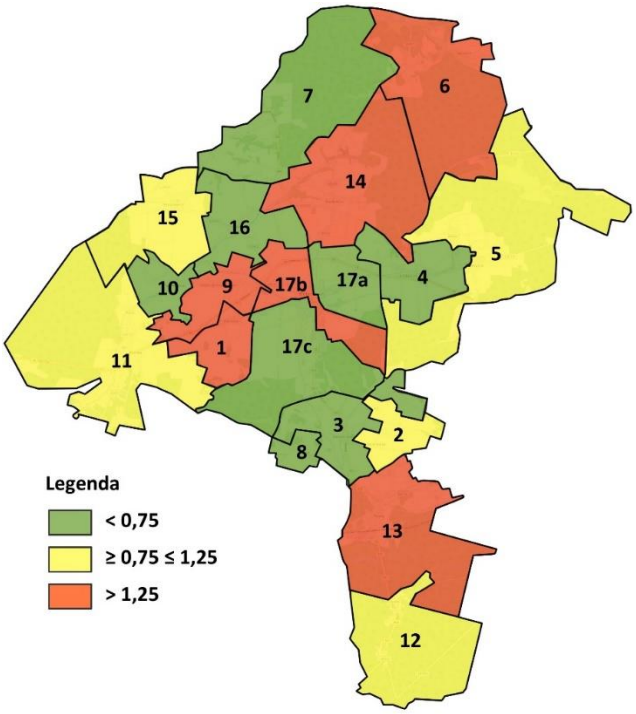

Mapa 13. Wskaźnik zamkniętych podmiotów gospodarczych w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.
Źródło: opracowanie własne

Tabela 21. Poziom występowania zamkniętych podmiotów gospodarczych w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy Dobrodzień.

Lp.	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych	Procent zamkniętych podmiotów gospodarczych	Koncentracja zamkniętych podmiotów gospodarczych
1	BŁACHÓW	222	2	0,90%	2,38
2	BZINICA NOWA	232	1	0,43%	1,14
3	BZINICA STARA	416	0	0,00%	0,00
4	GOSŁAWICE	297	0	0,00%	0,00
5	GŁÓWCZYCE	256	1	0,39%	1,03
6	KLEKOTNA	206	1	0,49%	1,28
7	KOCURY	255	0	0,00%	0,00
8	KOLEJKA	120	0	0,00%	0,00
9	LIGOTA DOBR.	343	3	0,87%	2,31
10	MAKOWCZYCE	223	0	0,00%	0,00
11	MYŚLINA	975	3	0,31%	0,81
12	PIETRASZÓW	241	1	0,41%	1,09
13	PLUDRY	1128	6	0,53%	1,40
14	RZĘDOWICE	503	4	0,80%	2,10
15	SZEMROWICE	529	2	0,38%	1,00
16	WARŁÓW	230	0	0,00%	0,00
17a	DOBRODZIEŃ PN	1125	1	0,09%	0,23

17b	DOBRODZIEŃ ŚR	1591	11	0,69%	1,82
17c	DOBRODZIEŃ PD	866	1	0,12%	0,30
A	DOBRODZIEŃ	3582	13	0,36%	0,96
B	RAZEM SOŁECTWA	6176	24	0,39%	1,02
A+B	RAZEM GMINA	9758	37	0,38%	1,00

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik zamkniętych podmiotów gospodarczych w gminie Dobrodzień przyjmuje największe wartości w sołectwach Błachów (2,38), Ligota Dobrodzieńska (2,31), Rzędowice (2,10), w Środkowej części miasta Dobrodzień oraz w sołectwach Pludry (1,40) i Klekotna (1,28).

Uzupełnieniem analizy strefy gospodarczej jest wskazanie pewnych walorów do rozwoju sektora turystyki. Tereny rekreacyjne z dużymi obszarami leśnymi i pięknymi krajobrazami. Kompleksy leśne zajmują niemal połowę powierzchni gminy, co przyczynia się do jej niesamowitych walorów przyrodniczych. Dobrodzieńskie wody oraz lasy, stanowią nie tylko atrakcję turystyczną, ale również miejsce gdzie spotykane są rośliny chronione, z kolei rzeki, potoki oraz stawy to środowisko rzadkich ptaków. Pagórkowate tereny, leśne dukty, śródleśne stawy, oraz rzeczki są naturalnym potencjałem takich miejscowości jak: Myślina, Pludry, Liszczok, Kolejka, Pietraszów, Klekotna, dającym możliwości rozwoju różnych form wypoczynku, rekreacji i realizowania hobby. Wydaje się, że w tym zakresie aktywność gospodarcza nie jest podejmowana w zakresie, który równoważyłby występujący tu potencjał.

3.4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zamieszczona w poprzedniej części analiza czynników problemowych miała na celu identyfikację występowania obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Dobrodzień, co pozwala na wyznaczenie obszaru przewidzianego do rewitalizacji. W nawiązaniu do przeprowadzonych obszernych analiz koncentracji występowania zjawisk kryzysowych należy stwierdzić, że na terenie gminy zidentyfikować można obszary problemowe, zdegradowane. Ze względu na swoje newralgiczne położenie szczególną uwagę zwraca Środkowa część Dobrodzienia. W odniesieniu do tego obszaru, w trzech przypadkach zdiagnozowano najwyższy poziom degradacji przestrzeni (liczba osób objętych pomocą społeczną ogółem, liczba osób objętych pomocą ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych, ze względu na ochronę macierzyństwa oraz ze względu na inne, nieskategoryzowane stany wymagające wsparcia ze strony pomocy społecznej). Ponadto znaczna część stanów kryzysowych dotyczy kluczowej sfery społecznej.

O wskazaniu obszaru miasta Dobrodzień w części Środkowej, jako obszaru zdegradowanego, przemawiają następujące argumenty:

- ponadprzeciętna liczba osób znajdujących się pod opieką OPS przypada właśnie na mieszkańców tej części miasta/ gminy,
- znaczna liczba osób identyfikowanych jako bezradni w sprawach opiekuńczych i wychowawczych,
- liczba osób uzyskujących wsparcie ze strony pomocy społecznej ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa,
- inne nieskategoryzowane wsparcie OPS,
- ponadprzeciętna liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym,
- znaczna liczba budynków wybudowanych przed 1945,
- relatywnie duża liczba podmiotów gospodarczych zamkniętych i zlikwidowanych.

Kumulacja stanów kryzysowych skupiająca w sobie wymienione powyżej zagadnienia łączy w sobie trzy różne sfery problemowe (funkcjonalno – przestrzenną, społeczną i gospodarczą) właśnie w Środkowej części miasta Dobrodzień.

Wydaje się jednak, że obszarów zdegradowanych na terenie gminy jest więcej i nie tylko Środkową część miasta należy wskazać jako obszar zagrożony. Tym samym zgodnie z prowadzoną analizą, do obszaru zdegradowanego zaliczyć należy Ligotę Dobrodzieńską. Należy podkreślić, że we wspomnianej lokalizacji zidentyfikowano taką sama liczba stanów kryzysowych, co w części Środkowej Dobrodzienia. W Ligocie Dobrodzieńskiej stan kryzysowy dotyczy w szczególności bezrobocia (jako stanu do koniecznego wsparcia OPS), niepełnosprawności i ubóstwa. Jest to zatem nieco inny katalog problemów co w części Środkowej, co nie oznacza, że skala tych problemów jest mniej ważna dla opracowywanych działań zaradczych.

Do obszarów, które należy zakwalifikować do grupy zagrożonych ze względu na znaczną liczbę stanów kryzysowych wymienić należy również sołectwa: Błachów, Bzinica Nowa i Makowczyce.

W poniższej tabeli przedstawiono obszar rewitalizacji pod kątem liczby mieszkańców oraz powierzchni w stosunku do tych wartości dla całej gminy.

Tabela 22. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji.

Procent powierzchni w stosunku do powierzchni gminy	Procent liczby mieszkańców w stosunku do liczby mieszkańców gminy
0,08%	3,92%

Źródło: opracowanie własne

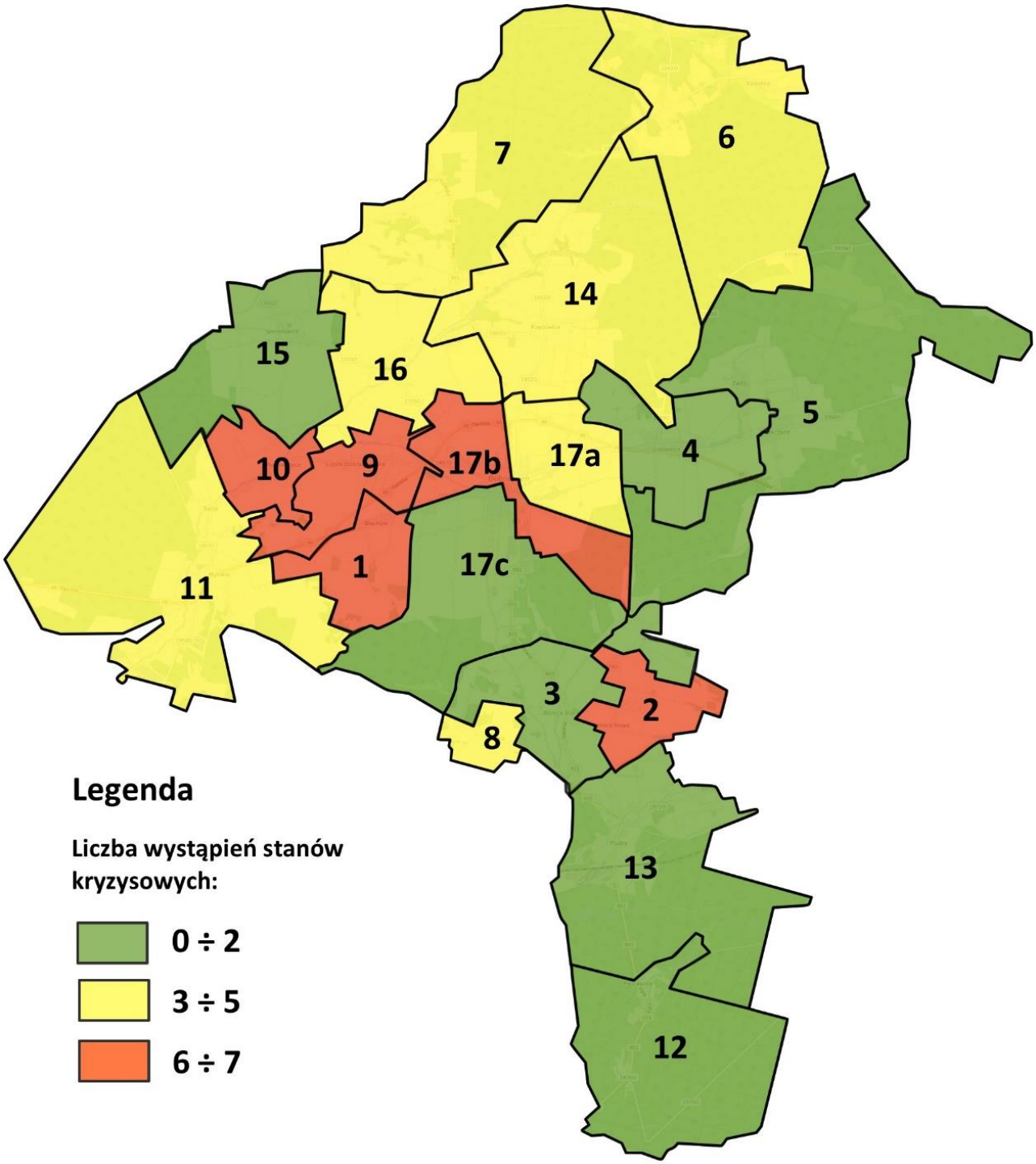

Mapa 14. Liczba wystąpień stanów kryzysowych w gminie Dobrodzień.
Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23. Zbiorcze zestawienie wskaźników dotyczących zjawisk kryzysowych w przekroju jednostek urbanistycznych

Wskaźnik	Jednostka urbanistyczna																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17a	17b	17c
STREFA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA i TECHNICZNA																			
Stan techniczny budynków	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,29	1,99	1,36	1,84	0,00	2,65	0,00	0,00	0,39	3,07	0,00
Budynki do 1945	1,37	0,00	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,89	0,00	0,00	2,53	0,27	1,82	0,00	1,33	2,17	2,68	0,00
STREFA SPOŁECZNA																			
Opieka OPS	1,15	1,37	1,15	0,86	1,25	1,24	1,00	1,33	1,39	1,29	0,82	0,53	0,96	0,57	0,72	0,69	0,82	1,36	0,48
Alkoholizm	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,67	0,00	1,44	0,00	0,00	0,00	5,78	0,00	0,00
Bezradność	3,14	3,00	0,84	0,00	0,00	1,69	1,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,93	1,39	1,32	1,52	1,86	2,41	0,40
Bezrobocie	1,63	2,08	1,16	0,41	0,00	1,75	0,00	3,01	1,76	2,70	0,74	0,50	1,17	0,24	1,14	0,00	1,29	1,06	0,28
Niepełnosprawność	0,44	0,85	1,18	1,33	0,39	0,96	1,93	1,64	1,44	2,21	0,51	0,82	1,22	0,00	0,37	0,00	0,88	1,18	0,34
Ochrona macierzyństwa	0,00	2,90	0,00	0,00	0,00	1,63	2,64	2,80	0,00	1,51	0,69	0,00	1,19	1,34	1,27	0,00	0,60	2,11	0,78
Ubóstwo	1,02	1,63	1,27	1,02	0,30	2,20	1,78	1,89	1,54	2,71	0,78	0,63	1,01	0,45	0,71	0,33	1,01	1,24	0,09
Inne wsparcie OPS	1,79	1,72	0,96	0,67	1,94	0,48	0,00	0,83	2,03	0,00	1,33	0,00	0,97	0,40	0,56	1,73	0,62	1,38	0,80
STREFA GOSPODARCZA																			
Zamknięte przedsiębiorstwa	2,38	1,14	0,00	0,00	1,03	1,28	0,00	0,00	2,31	0,00	0,81	1,09	1,40	2,10	1,00	0,00	0,23	1,82	0,30

Źródło: opracowanie własne

Legenda:

1	BŁACHÓW	7	KOCURY	13	PLUDRY
2	BZINICA NOWA	8	KOLEJKA	14	RZĘDOWICE
3	BZINICA STARA	9	LIGOTA DOBR.	15	SZEMROWICE
4	GOSŁAWICE	10	MAKOWCZYCE	16	WARŁÓW
5	GŁÓWCZYCE	11	MYŚLINA	17a	DOBRODZIEŃ PN
6	KLEKOTNA	12	PIETRASZÓW	17b	DOBRODZIEŃ ŚR
				17c	DOBRODZIEŃ PD

3.5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

W związku z występowaniem na trenie gminy Dobrodzień wielu obszarów zdegradowanych podjęto starania związane z opracowaniem koncepcji planowanych kierunków działań rewitalizacyjnych, które:

- koncentrują się wokół miejsca nacechowanego silnymi stanami kryzysowymi,
- łączą trzy analizowane strefy,
- położone są w centralnym miejscu względem pozostałych obszarów zdegradowanych.

W wyniku prowadzonych prac wytypowano obszar rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją zjawisk negatywnych oraz którego rewitalizacja będzie miała istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Głównym założeniem wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest:

- uporządkowanie centrum miasta,
- renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele gospodarcze, społeczne i kulturalne,
- poprawa funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznej.

Na terenie miasta do działań rewitalizacyjnych przeznaczone są obszary i obiekty, które uległy zniszczeniu, degradacji, czy też nastąpiło wygaśnięcie dotychczasowych funkcji. Obszary te, z punktu widzenia funkcjonowania miasta, odgrywają rolę kluczową pod względem gospodarczym i społecznym. Należy zatem zwrócić uwagę, iż w przypadku braku podjęcia działań zmierzających do przywrócenia im pełnionych dotychczas funkcji, w przyszłości można spodziewać się przede wszystkim odpływu kapitału, zmniejszania się liczby miejsc pracy spadku przedsiębiorczości czy ubożenia społeczeństwa miasta Dobrodzień i okolic.

Lokalny potencjał wykazuje obszar rynku w Dobrodzieniu, który stanowić może swoiste centrum życia kulturalnego mieszkańców gminy Dobrodzień. Ponadto, w centrum miasta obserwuje się takie zjawiska jak degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych (m. in. centrum życia kulturalnego mieszkańców gminy- niewyremontowany budynek Domu Kultury w Dobrodzieniu) oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych (m.in. płyta dobrodzieńskiego rynku oraz bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych w rynku). Z upływem lat centrum miasta straciło pierwotną funkcję swoistego „serca miejscowości". Dzieje się tak za sprawą takich zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, jak niska jakość terenów publicznych, niewystarczające wyposażenie tego obszaru w infrastrukturę techniczną i społeczną (brak miejsc odpoczynku, ławek, postojów dla rowerzystów itp.). Z całą pewnością stwierdzić można, iż zastosowane przed laty rozwiązania urbanistyczne w centrum miasta Dobrodzień są niedostosowane do zmieniających się funkcji tego obszaru. Z chwilą rozpoczęcia procesu rewitalizacji korzyści, jakie będą

jego następstwem powinny nastąpić także w sferze gospodarczej (np. wzrost stopnia przedsiębiorczości). Lokalnym potencjałem jest tu również działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Dobrodzieniu, który zlokalizowany jest w dobrodzieńskim rynku. Prowadzić to będzie do zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym.

Na obszarze wytypowanym do rewitalizacji zauważyć można zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej oraz gospodarczej. Do wyodrębnionego obszaru rewitalizacji kwalifikuje się

- Plac Wolności: Urząd Miejski, Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli (wszystkie szkoły i przedszkole gminne) , Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, (Pl. Wolności 1); Dobrodzieński Ośrodek Kultury i Sportu, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Izba Regionalna, Kościół p.w. Marii Magdaleny (największa parafia w gminie – sołectwa też wchodzą w jej skład, więc mieszkańcy spoza Dobrodzienia przyjeżdżają tutaj regularnie), budynki komunalne – mieszkania i sklepy, budynki prywatne – mieszkania i sklepy , restauracje, teren plebanii wraz z kortem tenisowym i boiskiem do piłki siatkowej;
- ul. Oleska – budynki komunalne – mieszkania;
- ul. Solna – kryta pływalnia, mieszkania, przystanek PKS, targowisko (jedyne w gminie – cotygodniowe nieformalne centrum życia kulturalnego), sklep, szalet miejski (jedyny w mieście)
- ul. Moniuszki – Ośrodek zdrowia, Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety, budynki prywatne;
- ul. Piastowska - budynki prywatne – mieszkania i sklepy, budynki komunalne – mieszkania i sklepy, park Miejski, park jordanowski z placem zabaw dla dzieci.

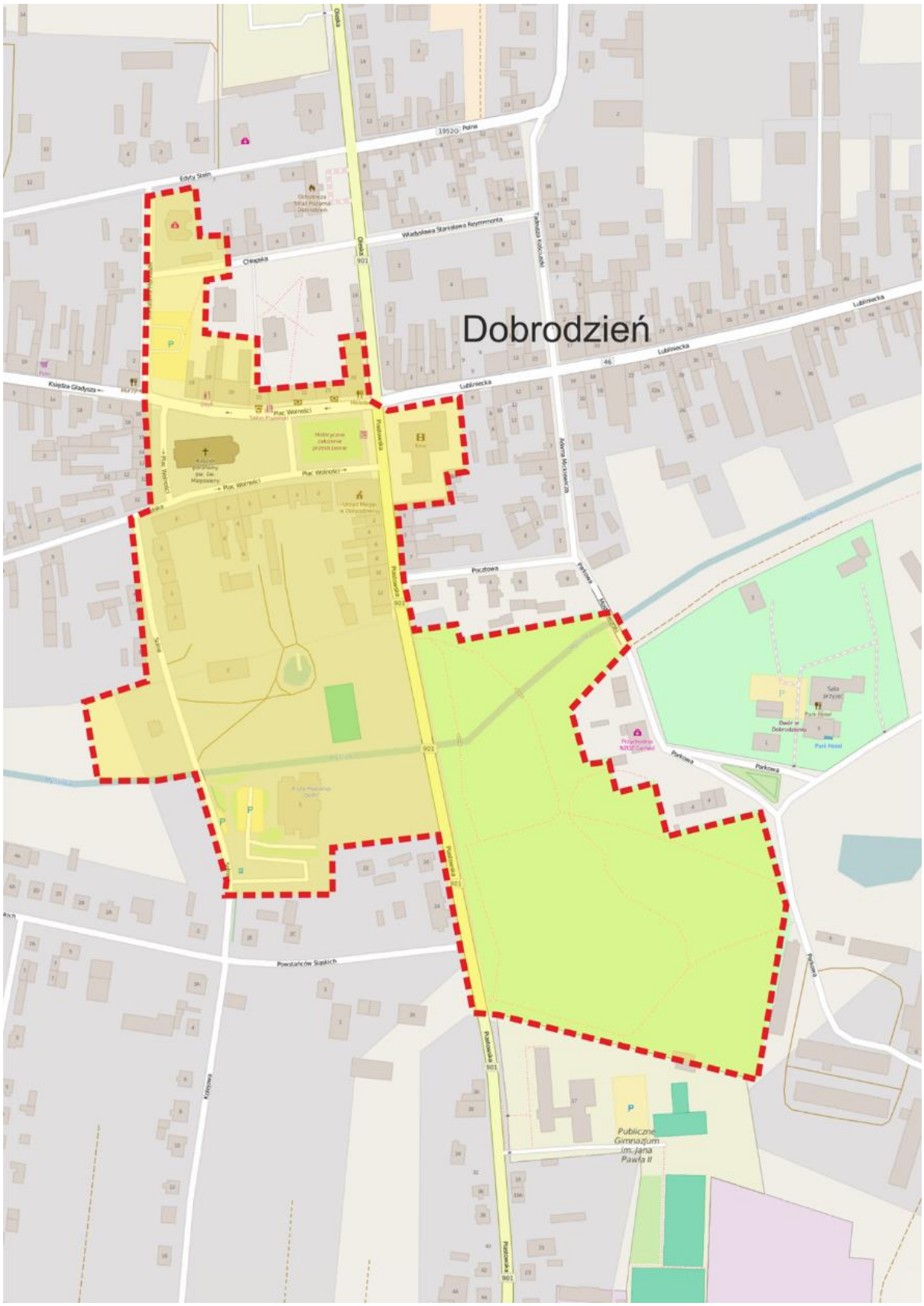

Mapa 15. Obszar rewitalizacji w Gminie Dobrodzień
Źródło: opracowanie własne

Tabela 24. Opieka ośrodka pomocy społecznej

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych ośrodka pomocy społecznej w Dobrodzieniu	Procent podopiecznych ośrodka pomocy społecznej w Dobrodzieniu	Koncentracja podopiecznych ośrodka pomocy społecznej w Dobrodzieniu
RAZEM GMINA	9758	306	3,14%	1,00
DOBRODZIEŃ ŚR	1591	68	4,27%	1,36
OBSZAR REWITALIZACJI	384	19	4,95%	1,58

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych wskaźnik koncentracji podopiecznych ośrodka pomocy społecznej przyjmuje wartość najwyższą w obszarze rewitalizacji. W tym zakresie można zauważyć, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest większa niż dla wskazanego obszaru zdegradowanego. Oznacza to, że procent osób zamieszkujących ten obszar boryka się z problemami przerastającymi realne możliwości samodzielnego radzenia sobie z nimi. Należy również nadmienić, iż odbywa się to na terenie relatywnie mało zaludnionym, co dodatkowo podkreśla skalę nasilenia problemów.

Tabela 25. Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych bezradnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych	Procent podopiecznych bezradnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych	Koncentracja podopiecznych bezradnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych
RAZEM GMINA	9758	28	0,29%	1,00
DOBRODZIEŃ ŚR	1591	11	0,69%	2,41
OBSZAR REWITALIZACJI	384	2	0,52%	1,82

Źródło: opracowanie własne

Podobna skala problemu co w odniesieniu do całego obszaru zdegradowanego ma miejsce w przypadku wsparcia realizowanego przez OPS w zakresie pomocy osobom bezradnym w sprawach wychowawczych i opiekuńczych na terenie obszaru wyznaczonego do rewitalizacji. Niemniej zauważalnym jest fakt, że uzyskane wyniki są tylko w nieznaczny sposób mniej dotkliwe jak ma to miejsce w obszarze zdegradowanym. Wpływ na to ma nie tyle skala zjawiska, co relatywnie niski poziom zaludnienia tego obszaru.

Tabela 26. Ochrona macierzyństwa

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych w ramach ochrony macierzyństwa	Procent podopiecznych w ramach ochrony macierzyństwa	Koncentracja ochrony macierzyństwa
RAZEM GMINA	9758	29	0,30%	1,00
DOBRODZIEŃ ŚR	1591	10	0,63%	2,11
OBSZAR REWITALIZACJI	384	4	1,04%	3,51

Źródło: opracowanie własne

Analizując wskaźnik koncentracji podopiecznych ośrodka pomocy społecznej otrzymujących wsparcie ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa zauważyć można, iż problem ten w zdecydowanym stopniu dotyczy obszaru wyznaczonego do rewitalizacji. Wartość wskaźnika w odniesieniu do obszaru zdegradowanego wynosi ponad 1 punkt procentowy, co wyraźnie świadczy o skali problemu w odniesieniu do całej gminy. Oznacza to, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji w sposób szczególny potrzebują wsparcia i działań zaradczych związanych z potrzebą ochrony macierzyństwa.

Tabela 27. Inne problemy społeczne

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba podopiecznych z innymi problemami	Procent podopiecznych z innymi problemami	Koncentracja podopiecznych z innymi problemami
RAZEM GMINA	9758	98	1,00%	1,00
DOBRODZIEŃ ŚR	1591	22	1,38%	1,38
OBSZAR REWITALIZACJI	384	6	1,56%	1,56

Źródło: opracowanie własne

Inne, nieskategoryzowane problemy społeczne wymagające interwencji oraz wsparcia ze strony ośrodka pomocy społecznej również w większości skoncentrowane są w obszarze rewitalizacji. Dotyczą one w głównej mierze złej sytuacji materialnej mieszkańców. W toku analizy powyższych danych można stwierdzić, że tzw. inne problemy społeczne w znacznym stopniu dotyczą mieszkańców obszaru rewitalizowanego i to właśnie na tym obszarze w sposób szczególny skupiona powinna zostać pomoc zmierzająca do poprawy jakości życia mieszkańców.

Tabela 28. Stan techniczny budynków

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba budynków w złym stanie technicznym	Procent budynków w złym stanie technicznym	Koncentracja budynków w złym stanie technicznym
RAZEM GMINA	9758	22	0,23%	1,00
DOBRODZIEŃ ŚR	1591	11	0,69%	3,07
OBSZAR REWITALIZACJI	384	6	1,56%	6,93

Źródło: opracowanie własne

Analizując koncentrację budynków pozostających w złym stanie technicznym należy zwrócić uwagę, iż skupiskiem tego rodzaju obiektów jest wyznaczony obszar rewitalizacji. Wskaźnik koncentracji obliczony dla tego obszaru dwukrotnie przewyższa wartość wskaźnika wyliczoną dla obszaru zdegradowanego. Stan techniczny budynków wpływa bezpośrednio nie tylko na bezpieczeństwo i jakość życia społeczności lokalnej ale również na estetykę otoczenia. Wyraźna koncentracja problemu w obszarze rewitalizacji wskazuje na konieczność podjęcia działań naprawczych.

Tabela 29. Budynki mieszkalne wybudowane przed rokiem 1945

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych do 1945 roku	Procent budynków mieszkalnych wybudowanych do 1945 roku	Koncentracja budynków mieszkalnych wybudowanych do 1945 roku
RAZEM GMINA	9758	32	0,33%	1,00
DOBRODZIEŃ ŚR	1591	14	0,88%	2,68
OBSZAR REWITALIZACJI	384	6	1,56%	4,76

Źródło: opracowanie własne

W przypadku liczby budynków wybudowanych przed 1945 rokiem zauważyć można wyraźną koncentrację tego typu obiektów w obszarze rewitalizacji. Mimo, że jest to obszar relatywnie mniej zaludniony, wartość wskaźnika koncentracji jest dwukrotnie wyższa niż w skali obszaru zdegradowanego. Tym samym, skupienie tego rodzaju obiektów stanowi realny problem dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Tabela 30. Zamknięte podmioty gospodarcze

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców	Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych	Procent zamkniętych podmiotów gospodarczych	Koncentracja zamkniętych podmiotów gospodarczych
RAZEM GMINA	9758	37	0,38%	1,00
DOBRODZIEŃ ŚR	1591	11	0,69%	1,82
OBSZAR REWITALIZACJI	384	3	0,78%	2,06

Źródło: opracowanie własne

Analizując liczbę zamkniętych podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby ludności należy zauważyć, że to właśnie obszar rewitalizacji charakteryzuje się wyższą wartością wskaźnika, przez co można uznać go za obszar problemowy wymagający wsparcia. Konsekwencją zamknięcia danego podmiotu może być bezrobocie, co przekłada się na poziom oraz jakość życia mieszkańców danego obszaru. Należy zatem zauważyć, że jeden problem zdiagnozowany w obszarze rewitalizacji może wpływać na różne sfery życia mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji jest tym samym najbardziej predysponowany do działań naprawczych z obszaru całej gminy. Świadczą o tym nie tylko wymienione powyżej niekorzystne wartości wskaźników koncentracji w stanach kryzysowych ale również fakt, że łączą one w sobie zjawiska z trzech sfer rozwoju gminy

4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja to wyidealizowany obraz przyszłości, do którego dąży społeczność. Podstawą takiego działania jest fakt internalizacji wizji przez wszystkich interesariuszy procesu planistycznego. Oznacza to aktywne włączenie członków społeczności lokalnej do realizacji zaakceptowanej wizji. Wizja stanu obszarów po przeprowadzeniu rewitalizacji dla obszaru centrum miasta Dobrodzień przedstawia się następująco:

Obszary zrewitalizowane gminy Dobrodzień rozwijają się harmonijnie z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Zdecydowanej poprawie ulegnie standard warunków zamieszkiwania dzięki wieloaspektowej rewitalizacji obszaru problemowego. Zwiększy się poczucie bezpieczeństwa publicznego oraz społeczna aktywność. W ślad za tym zmniejszy się wyraźnie natężenie zjawisk patologicznych oraz stopień zagrożenia problemami wykluczenia społecznego.
Na obszarach poddanych rewitalizacji uwidocznią się symptomy rozwoju demograficznego. Wzrośnie poczucie lokalnej tożsamości, poziom społecznej integracji oraz świadomość ekologiczna mieszkańców.

Poprawa ładu przestrzennego i estetyki stanowić będą istotne impulsy rozwoju aktywności społecznych i gospodarczych na zrewitalizowanych obszarach. Powstrzymana zostanie społeczna, fizyczna i ekonomiczna degradacja przestrzeni publicznej (terenów i obiektów. Zwiększona funkcjonalna wartość, atrakcyjność i konkurencyjność przestrzeni/ terenu nada zrewitalizowanym obszarom pozytywnego wizerunku.

5. Plan operacyjny

5.1. Cele i zadania

Cele rewitalizacji, mają za zadanie eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk występujących. Wszystkie obrane cele LPR są wynikiem wcześniejszych analiz (ogólnej diagnozy społeczno-ekonomicznej, diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w trzech strefach, przeprowadzonych badań ankietowych, konsultacji społecznych oraz analizy SWOT).

Głównym celem Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Dobrodzień jest rozwój zdegradowanych obszarów miasta i poprawa jakości życia społeczności lokalnej.

Cele operacyjne:
Cel 1. Przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni i jej zagospodarowania
Cel 2. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszarów zdegradowanych
Cel 3. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
Cel 4. Integracja i aktywizacja miejskiej społeczności

Realizacja celu głównego oraz celów operacyjnych w znaczący sposób przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zapobiegania rozprzestrzenianiu się niekorzystnych zjawisk oraz pozwoli w pełniejszym stopniu wykorzystać potencjał lokalny. Szczególne miejsce wśród kierunków działania zajmuje strefa społeczna funkcjonowania miasta, potwierdzając tym samym, że to mieszkańcy są jego najcenniejszym zasobem. Realizacja celów Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Dobrodzień uruchomi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych oraz stworzy warunki do ich zrównoważonego rozwoju poprzez przedsięwzięcia kompleksowe. LPR wykorzystany będzie przez władze lokalne jako podstawowy dokument planistyczny wskazujący konkretne przedsięwzięcia w odpowiedzi na zdiagnozowane zespoły niepożądanych i destrukcyjnych zjawisk, procesów w strefie społecznej, funkcjonalno - przestrzennej i gospodarczej.

5.2. Harmonogram rzeczowo – finansowy planowanych projektów

Skuteczna realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień uzależniona jest m.in. od zapewnienia odpowiedniego finansowania. Zgodnie z wymaganiami stawianymi programom rewitalizacji konieczne jest zapewnienie komplementarności źródeł finansowania planowanych przedsięwzięć, co w praktyce oznacza umiejętność łączenia środków pochodzących z różnych źródeł: funduszy europejskich, środków publicznych oraz prywatnych źródeł finansowania.

Tabela 31. Harmonogram rzeczowo – finansowy projektów planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień.

Lp.	Cel	Nazwa projektu	Zakres planowanych działań	Prognozowane rezultaty	Szacunkowa wartość projektu [w zł]	Planowany okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania zadania
1.	4	Przeciwdziałanie wykluczeniu grup społecznych najbardziej na to narażonych - osób starszych, ubogich i niepełnosprawnych	– tworzenie i wspieranie form aktywizacji osób starszych, ubogich i niepełnosprawnych	– poprawa relacji międzyludzkich, – poprawa dostępności do usług edukacyjnych, szkoleniowych i kulturalnych	200 000,00	2017-2023	RPO WO na lata 2014-2020 EFS Budżet JST	liczba zorganizowanych szkoleń, liczba inicjatyw, wydarzeń kulturalnych [szt.]
2.	1, 2	Rewitalizacja rynku w Dobrodzieniu – przebudowa placu rynku	– rozbiórka istniejących nawierzchni i ułożenie nowych posadzek, – montaż elementów małej architektury, – korekta przebiegu krawężników, – wykonanie nowego oświetlenia, – montaż fontanny	– poprawa atrakcyjności Dobrodzienia poprzez stworzenie wizytówki miasta, – zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, – poprawa bezpieczeństwa mieszańców, – stworzenie atrakcyjnego miejsca wypoczynku dla mieszkańców, – stworzenie miejsca spędzania wolnego czasu, – umożliwienie rozwoju mikroprzedsiębiorczości, szczególnie w zakresie usług i małej gastronomii, – zacieśnianie więzi międzyludzkich, w szczególności u osób samotnych, wykluczonych	3 000 000,00	2017-2020	RPO WO na lata 2014-2020 Działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji Budżet JST	powierzchnia zmodernizowanych miejsc aktywnego wypoczynku [m^2]
3.	2, 4	Remont Dobrodzieńskiego Ośródka Kultury i Sportu wraz z zagospodarowaniem terenu	– wycinka drzew i krzewów z nowymi nasadzeniami zieleni, – remont i przebudowa istniejących nawierzchni terenów utwardzonych wraz z budową nowych miejsc parkingowych, – termomodernizacja budynku z ociepleniem dachu i ścian budynku z nową powłoką tynkarską i niezbędnymi	– poprawa atrakcyjności miasta, – poprawa warunków spędzania wolnego czasu, – stworzenie ciekawego miejsca i aktywności, – zwiększenie więzi międzyludzkich w szczególności u osób samotnych, wykluczonych, – wzmocnienie więzi mieszkańców do miejsca w którym żyją	2 000 000,00	2017-2020	RPO WO na lata 2014-2020 Działanie 10.2 Inwestycje wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji Działanie 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura Budżet JST	liczba zrewitalizowanych obiektów użyteczności publicznej [szt.]

			elementami obróbek blacharskich, – rozbudowa elewacji frontowej i północnej budynku, – iluminacja nocnej elewacji frontowej i północnej budynku, – wykonanie instalacji odgromowej, – zagospodarowanie placu przed głównym wejściem od strony zachodniej – remont pomieszczeń DOKiS				Pożyczka WFOŚiGW w Opolu	
4.	1	Rewitalizacja kamienic w obrębie rynku	– docieplenie ścian wraz z nową powłoką tynkarską i niezbędnymi elementami obróbek blacharskich budynków wraz z wymianą stolarki	– poprawa atrakcyjności miasta i gminy, – zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy	2 600 000,00	2020-2025	RPO WO na lata 2014-2020 Budżet JST Pożyczka WFOŚiGW w Opolu	liczba zrewitalizowanych kamienic [szt.]
5.	4	Utworzenie Muzeum Regionalnego w Dobrodzieniu	– kompleksowy remont budynku przy Pl. Wolności 20	– polepszenie stosunku i więzi mieszkańców do miejsca w którym żyją, – utworzenie ogólnodostępnego miejsca pamięci, w którym gromadzone są dokumenty i przedmioty o wartości historycznej, – poprawa znajomości historii lokalnej, – poprawa atrakcyjności miasta i gminy, – zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, – stworzenie miejsca spędzania wolnego czasu	350 000,00	2017-2025	RPO WO na lata 2014-2020 Działanie 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura Budżet JST	liczba wyremontowanych budynków [szt.] liczba utworzonych muzeów [szt.]
6.	2	Oświetlenie Parku Miejskiego w Dobrodzieniu	- wykonanie oświetlenia	– poprawa atrakcyjności miasta i gminy, – zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy,	170 000,00	2020-2025	RPO WO na lata 2014-2020 - PROW 2014-2020	liczba oświetlonych alei [km]

				– poprawa bezpieczeństwa mieszańców, – stworzenie atrakcyjnego miejsca wypoczynku dla mieszkańców, – stworzenie miejsca spędzania wolnego czasu, – ochrona zabytkowego miejsca w Dobrodzieniu			Budżet JST	liczba utworzonych punktów świetlnych [szt.]
7.	2	Zagospodarowanie parku jordanowskiego w Dobrodzieniu	– budowa placu zabaw dla dzieci z atrakcją wodną, – zagospodarowanie terenu	– poprawa atrakcyjności miasta i gminy, – polepszenie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej gminy, – poprawa bezpieczeństwa mieszańców, – stworzenie atrakcyjnego i bezpiecznego miejsca spędzania wolnego czasu dla najmłodszych mieszkańców gminy, – stworzenie miejsca spędzania wolnego czasu	250 000,00	2017-2025	RPO WO na lata 2014-2020 PROW 2014-2020 Budżet JST	liczba wybudowanych placów zabaw [szt.]
8.	3	Zagospodarowanie targowiska w Dobrodzieniu	– utwardzenie terenu	– poprawa atrakcyjności miasta i gminy, – stworzenie warunków do rozwoju mikroprzedsiębiorczości	450 000,00	2017-2025	RPO WO na lata 2014-2020 PROW 2014-2020 Budżet JST	liczba zagospodarowa-nych targowisk [szt.]
9.	2	Utworzenie zajezdni dla autobusów przy ul. Solnej w Dobrodzieniu	– utwardzenie placu dla autobusów, – budowa obiektu przystankowego/ dyspozytorni	– poprawa atrakcyjności miasta, – poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, – poprawa dostępności do usług komunikacyjnych	250 000,00	2020-2025	RPO WO na lata 2014-2020 PROW 2014-2020 Budżet JST	liczba utworzonych zajezdni autobusowych [szt.]
10.	1	Remont i zagospodarowanie terenu budynku gminnego – ul. Moniuszki 2	– docieplenie ścian wraz z nową powłoką tynkarską i niezbędnymi elementami obróbek blacharskich; – montaż windy; – wymiana stolarki	– poprawa atrakcyjności miasta; – poprawa warunków dostępu do służby zdrowia, – poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności osób starszych i chorych	700 000,00	2020-2025	RPO WO na lata 2014-2020 PROW 2014-2020 Budżet JST Pożyczka WFOŚiGW w Opolu	liczba wyremontowanych budynków [szt.]

11.	4	Remont krytej pływalni w Dobrodzieniu	– docieplenie ścian wraz z nową powłoką tynkarską i niezbędnymi elementami obróbek blacharskich, – wymiana pokrycia dachowego, – wymiana elementów konstrukcyjnych ścian	– poprawa atrakcyjności miasta, – poprawa warunków spędzania wolnego czasu, – poprawa jakości bazy sportowej gminy	800 000,00	2020-2025	RPO WO na lata 2014-2020 PROW 2014-2020 Budżet JST Pożyczka WFOŚiGW w Opolu	liczba wyremontowanych pływalni [szt.]
12.	1	Remont zabytkowego ratusza w Dobrodzieniu	– remont pomieszczeń biurowych, – remont elewacji, – zagospodarowanie terenu za budynkiem Urzędu, – adaptacja strychu	– poprawa atrakcyjności miasta, – poprawa jakości życia mieszkańców poprzez polepszenie warunków obsługi klientów Urzędu Miejskiego, – ochrona zabytkowego miejsca w Dobrodzieniu	750 000,00	2017-2025	RPO WO na lata 2014-2020 PROW 2014-2020 Budżet JST	liczba wyremontowanych obiektów [szt.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu

5.3. Źródła finansowania planowanych przedsięwzięć

Realizacja zadań ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji wymaga doboru odpowiednich źródeł finansowania, które będą odpowiadać zaplanowanym celom.

Możliwymi źródłami są m.in. środki unijne, środki własne gminy, oraz środki poszczególnych interesariuszy. Należy jednak zauważyć, iż istotną wagę pry doborze środków finansowania inwestycji mają: właściwości prawne podmiotów, wielkość udziału we własności dóbr, możliwość zastosowania różnych instrumentów finansowych oraz dostępność i możliwość uruchomienia środków finansowych.

Program Współpracy Europa Środkowa 2020 (PWEŚ 2020)

Cały obszar kraju jest objęty Programem Współpracy Europa Środkowa 2020. Dofinansowanie w ramach osi I-IV jest na poziomie 83%, a dla osi V – 75%.

W Tabeli 31 przedstawiono wybrane działania, w ramach których możliwe jest uzyskanie dofinansowania na projekty realizowane w ramach Programu Współpracy Europa Środkowa 2020.

Tabela 32. Wybrane działania, w ramach których możliwe jest uzyskanie dofinansowania na projekty realizowane w ramach Programu Współpracy Europa Środkowa 2020.

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	**Cel szczegółowy, rodzaje działań**	**Beneficjenci**
Oś IV Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych Europy Środkowej PI 7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	*4.1 Poprawa planowania i koordynacji systemów regionalnego transportu pasażerskiego w celu utworzenia lepszych połączeń z krajowymi i europejskimi sieciami transportowymi* - opracowywanie i wdrażanie strategii (włącznie z innowacyjnymi modelami finansowania i inwestycji) mających na celu tworzenie połączeń między zrównoważonym transportem pasażerskim, w szczególności w regionach peryferyjnych, a siecią TEN-T oraz węzłami transportowymi pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia – opracowywanie i wdrażanie skoordynowanych strategii, narzędzi i projektów pilotażowych w celu udoskonalenia regionalnych systemów transportowych, w szczególności w wymiarze transgranicznym (np. połączenia dla osób dojeżdżających do pracy, interoperacyjność, etc.) – opracowywanie koncepcji i testowanie projektów pilotażowych na rzecz inteligentnej mobilności regionalnej (np. bilety multimodalne, narzędzia ICT,	Beneficjentami mogą być między innymi władze publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, regionalne agencje ds. rozwoju, operatorów transportu, dostawców infrastruktury, stowarzyszenia regionalne, regionalne agencje innowacji, organizacje pozarządowe, instytucje finansujące, centra edukacyjne i szkoleniowe, szkoły wyższe i instytucje badawcze.

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Cel szczegółowy, rodzaje działań	Beneficjenci
	routing z połączeniem na żądanie – router on demand, itp.) – opracowywanie skoordynowanych koncepcji, standardów oraz narzędzi do poprawy usług w zakresie mobilności, świadczonych w interesie publicznym (np. dla grup w niekorzystnej sytuacji, kurczących się regionów)	
Oś IV Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych Europy Środkowej PI 7c Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) **i niskoemisyjnych** systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej	*4.2 Poprawa koordynacji podmiotów transportu towarowego w celu upowszechnienia rozwiązań multimodalnych przyjaznych środowisku* - opracowywanie i wdrażanie strategii (w tym innowacyjnych modeli finansowania i inwestycji) mających na celu wzmocnienie modalności przyjaznych środowisku rozwiązań w zakresie systemów transportu towarowego (np. transport kolejowy, rzeczny lub morski) – opracowywanie i wdrażanie mechanizmów koordynacji i współpracy pomiędzy podmiotami multimodalnego transportu towarowego – opracowywanie i wdrażanie skoordynowanych koncepcji, narzędzi zarządzania oraz usług mających na w celu zwiększenie udziału przyjaznej środowisku logistyki, poprzez optymalizację łańcuchów transportu towarowego (np. multimodalne, transnarodowe przepływy transportu towarowego) – opracowywanie i testowanie skoordynowanych strategii i koncepcji na rzecz nadania ekologicznego charakteru („greening") ostatnich kilometrów transportu towarowego (np. planowanie logistyczne)	Beneficjentami mogą być między innymi władze publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, regionalne agencje ds. rozwoju, przedsiębiorstwa, operatorów multimodalnych centrów logistycznych, dostawców infrastruktury, stowarzyszenia transportowe, regionalne agencje innowacji, organizacje pozarządowe, instytucje finansujące, centra edukacyjne i szkoleniowe, a także szkoły wyższe oraz instytucje badawcze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Współpracy Europy Środkowej 2020 (https://europasrodkowa.gov.pl/)

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020

Projekty rewitalizacyjne przewidziane do realizacji w ramach LPR mogą zostać dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020. Pomimo iż w programie nie przewidziano bezpośredniego wsparcia na rzecz rewitalizacji (tj. nie wydzielono odrębnych działań dedykowanych projektom rewitalizacyjnym), zaplanowano przyjęcie rozwiązań promujących projekty powiązane z Lokalnymi Programami Rewitalizacji. Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych przewidziane zostały w ramach działań zestawionych w Tabeli 32.

Tabela 33. Wybrane działania, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	**Rodzaje działań**	**Beneficjenci**
I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Działanie 1.3. Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach	projekty obejmujące głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, a także publicznych szkół artystycznych oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych	państwowe jednostki budżetowe
II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Działanie 2.5. Poprawa jakości środowiska miejskiego	– tworzenie i odnowienie parków i skwerów; – zapobieganie fragmentacji miejskich terenów zieleni, tworzenie i odnowienie połączeń między istniejącymi terenami zieleni; – tworzenie i odnowienie zieleni przyulicznej, szczególnie w obszarach śródmiejskich, polegające na zapewnieniu istniejącym drzewom (z możliwością uzupełnienia o nowe) właściwych warunków wegetacji i ochrony przed skutkami ruchu komunikacyjnego i zimowego utrzymania dróg; – rewaloryzacja terenów zieleni obejmująca wymianę roślinności na bardziej odporną na istniejące warunki; – utworzenie infrastruktury dla udostępniania zieleni (np. ciągi pieszo-rowerowe, stojaki na rowery, ścieżki, ławeczki, kosze na śmieci, infrastruktura oświetleniowa, toalety publiczne, obiekty małej architektury, place zabaw dla dzieci, siłownie plenerowe) oraz niewielkie działania rekultywacyjne i remediacyjne terenu znajdującego się w granicach projektu zieleni; – wsparcie dla zanieczyszczonych lub zdegradowanych terenów; Preferowane będą projekty, których realizacja będzie wynikać z gminnych programów ochrony środowiska lub programów rewitalizacji.	państwowe jednostki budżetowe
VI: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach	– inwestycje infrastrukturalne: adaptacja, budowa, przebudowa, rozbudowa sieci transportu miejskiego; – wyposażenie dróg, ulic w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego (np. zatoki, podjazdy, zjazdy) oraz pasażerów (np. przystanki, wyspy); – budowa, przebudowa i rozbudowa węzłów przesiadkowych, w tym systemy parkingów dla samochodów „Parkuj i Jedź" („Park & Ride") oraz dla rowerów („Bike & Ride")	jednostki samorządu terytorialnego
VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	– prace związane z renowacją, konserwacją, rewaloryzacją i restauracją obiektów zabytkowych (i ich zespołów); – przebudowa i rozbudowa obiektów zabytkowych;	jednostki samorządu terytorialnego

Oś priorytetowa/ Priorytet inwestycyjny	Rodzaje działań	Beneficjenci
Działanie 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	– konserwacja i restauracja zabytków ruchomych; – rozbudowa, przebudowa i remont niezabytkowej infrastruktury kultury i edukacji artystycznej z przeznaczeniem na cele kulturalne, jako miejsca prezentacji dziedzictwa kulturowego	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 (https://www.pois.gov.pl/media/10900/POIiS_2014-2020_04112015.pdf)

W całej perspektywie realizacji LPR należy mieć na uwadze także środki publiczne uruchamiane w ramach funduszy inwestycyjnych lub instrumentów zwrotnych oferowanych przez spółki Skarbu Państwa np. Bank Gospodarstwa Krajowego czy Polskie Inwestycje Rozwojowe S.A.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 (RPO WO 2014-2020)

Działania rewitalizacyjne, ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień, zarówno infrastrukturalne, jak i społeczne, w głównej mierze finansowane będą ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.

Główne wsparcie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewni Działanie 10.2 - Inwestycje wynikające z Lokalnych Planów Rewitalizacji. W ramach tego działania realizowane będą kompleksowe projekty wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji, które będą przyczyniać się do aktywizacji środowisk ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania rewitalizacyjne będą obejmować zintegrowane przedsięwzięcia rewitalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, na rzecz poprawy w zakresie jakości życia mieszkańców.

W szczególności, o dofinansowanie mogą ubiegać się projekty, których celem jest:
- odnowa fizyczna obszarów miejskich zakładająca realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, odpowiadających na zdiagnozowane problemy społeczne;
- tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju usług;
- inwestycje polegające na dostosowaniu infrastruktury do świadczenia usług w zakresie opieki nad osobami zależnymi, w tym starszymi i niepełnosprawnymi;
- tworzenie mieszkań chronionych/wspomaganych/treningowych zgodnie z zapisami UP.

Działania rewitalizacyjne o charakterze społecznym, mogą zostać wsparte środkami z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach następujących Działań RPO WO 2014-2020:
- Działanie 7.1 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy realizowana przez PUP;

- Działanie 7.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy - Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy;
- Działanie 7.3 Zakładanie działalności gospodarczej - Wzrost liczby trwałych miejsc pracy powstałych dzięki środkom przekazanym na założenie działalności gospodarczej;
- Działanie 7.4 Wydłużenie aktywności zawodowej - Przeciwdziałanie wykluczeniu z rynku pracy osób w wieku aktywności zawodowej dzięki realizacji programów zdrowotnych;
- Działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw oraz adaptacyjność przedsiębiorstw - Dostosowanie potencjału przedsiębiorstw MSP i kwalifikacji ich pracowników do potrzeb regionalnej gospodarki. Poprawa adaptacyjności pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia i zwolnionych do nowych warunków zawodowych;
- Działanie 7.6 Godzenie życia prywatnego i zawodowego - Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 i możliwości zatrudnienia/kontynuowania zatrudnia osób sprawujących nad nimi opiekę;
- Działanie 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych - Zwiększenie liczby świadczonych usług zdrowotnych w regionie;
- Działanie 8.2 Włączenie społeczne - Wzrost gotowości do podjęcia zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w regionie dzięki aktywnej integracji;
- Działanie 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej - Wzrost zatrudnienia w ramach regionalnego sektora gospodarki społecznej;
- Działanie 9.3 Wsparcie kształcenia ustawicznego - Poprawa kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w zakresie rozwoju umiejętności TIK i znajomości języków obcych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020)

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

W ramach Programu realizowane będą zadania skupione wokół następujących priorytetów unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich:

- ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;
- poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
- poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
- odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;
- wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym;

- zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Tabela 34. Działania PROW 2014 – 2020, za które odpowiedzialny jest Samorząd Województwa Opolskiego.

Działanie	Poddziałanie	Zakres wsparcia
Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich	7.2. Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii	– drogi lokalne – budowa, przebudowa lub modernizacja obiektów budowlanych; – gospodarka wodno-ściekowa – budowa, przebudowa, modernizacja lub wyposażenie obiektów budowlanych służących do zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków (oczyszczalnie ścieków, stacje uzdatniania wody, systemy kanalizacji sieciowej lub pojedynczych systemów oczyszczania ścieków, urządzenia wodociągowe)
	7.4. Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury i powiązanej infrastruktury	– inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne – budowa, modernizacja lub wyposażenie budynków pełniących funkcje kulturalne, w tym świetlice i domy kultury; – kształtowanie przestrzeni publicznej – ukształtowanie przestrzeni publicznej zgodnie z wymaganiami ładu przestrzennego; – targowiska – budowa lub modernizacja targowiska lub obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów, w miejscowości do 200 tys. mieszkańców
	7.6. Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej	– ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego – odnawianie lub poprawa stanu zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego, prace restauratorskie i konserwatorskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020 (file:///C:/Users/MojaSiedziba/Downloads/Program%20Rozwoju%20Obszar%C3%B3w%20Wiejskich%20na%20lata%202014-2020a%20(1).pdf)

Programy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW)

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dzięki bliskiej współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami ochrony środowiska i bankami ma szczególne możliwości efektywnego działania na rzecz realizacji wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz finansowania projektów ukierunkowanych na ochronę środowiska. Fundusz stanowi istotne źródło dofinansowania projektów środowiskowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Co roku WFOŚiGW wyznacza listę przedsięwzięć priorytetowych składającą się z 2 części:

A: KIERUNKI PRIORYTETOWE

- spełnienie wymogów traktatu akcesyjnego do Unii Europejskiej w zakresie środowiska,
- pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną,
- pełna realizacja celów średniookresowych w poszczególnych komponentach ochrony środowiska określonych w „Programie Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019" obejmujących poszczególne aspekty środowiskowe.
-

B: LISTA ZADAŃ PRIORYTETOWYCH - na liście zadań umieszczane są projekty niezbędne do dofinansowania w konkretnym roku oraz zadania z zakresu rewitalizacji regionu.

Fundusz dysponuje następującymi instrumentami finansowymi:

- pożyczki i kredyty,
- dopłaty do kredytów,
- dotacje,
- umorzenia.

Środki publiczne jednostek samorządu terytorialnego

Poza zewnętrznymi źródłami finansowania, do realizacji zadań wyznaczonych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasto Dobrodzień uruchomi także środki własne. Obok inwestycji publicznych, lokalne środki mogą stanowić udział w inwestycjach wspólnot mieszkaniowych, czy stanowić np. zabezpieczenie wkładu własnego w projektach zarówno społecznych jak i infrastrukturalnych realizowanych przez organizacje pozarządowe. Wielkość środków angażowanych w działania rewitalizacyjne będzie zmienna, zależna od prowadzonej polityki inwestycyjnej i społeczno-gospodarczej oraz możliwości budżetowych.

Środki prywatne

Środki prywatne osób fizycznych i sektora biznesu w różnym stopniu i czasie będą angażowane na obszarze wsparcia. Zależne będzie to od możliwości samych inwestorów jak i uwarunkowań zewnętrznych np. preferencji w określonych instrumentach finansowych i programach społeczno-gospodarczych na poziomie lokalnym i krajowym.

Środki sektora organizacji pozarządowych

Istotnym, z punktu widzenia wymiaru społecznego procesu rewitalizacji, jest kapitał, którym dysponują lub który na ten cel pozyskują organizacje pozarządowe. Występując w roli dysponentów środków publicznych organizacje te umożliwiają realizację projektów społecznie użytecznych przez nieformalne grupy. Przy pomocy niewielkich często środków finansowych pozyskiwanych w formie mikrograntów, realizowane są małe projekty, spełniające konkretne oczekiwania, budujące społeczny kapitał zmian i tożsamość lokalną.

Przedstawiciele wszystkich trzech sektorów, tj. publicznego, biznesu i organizacji pozarządowych, uczestnicząc w procesie rewitalizacji, mogą występować zarówno w roli dysponenta jak i beneficjenta środków finansowych. Taki mechanizm ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie systemu finansowania procesu rewitalizacji, stwarza szansę wzajemnego dopełniania wachlarza inicjatyw, poprawia efektywność i trwałości tego procesu.

6. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień, oprócz projektów podstawowych, bez których przeprowadzenie procesu rewitalizacji nie byłoby możliwe, planowana jest realizacja działań towarzyszących, które będą miały istotny wpływ na osiągnięcie głównego celu programu rewitalizacji. Działania te są komplementarne względem projektów podstawowych, wpisują się również w pozostałe cele rewitalizacji. Zestawienie Pozostałych rodzajów przedsięwzięć przedstawiono w tabeli poniżej. Wszystkie przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień są odpowiedzią na rzeczywiste problemy i potrzeby społeczności lokalnej.

Tabela 35. Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowane do realizacji,

Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	**Opis planowanych działań**	**Oczekiwane rezultaty realizacji projektu/ przedsięwzięcia**	**Szacunkowa wartość projektu [w zł]**
STREFA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA i TECHNICZNA			
Przebudowa dróg gminnych, kanalizacji sanitarnej i oświetlenia	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową kanalizacji sanitarnej, deszczowej z przebudową oświetlenia. Ulice: E. Stein, Chłopska, Ks. Gładysza, Cmentarna, część ul. Opolskiej (długość drogi do 1km)	Poprawa bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców gminy Dobrodzień	1 200 000,00
Budowa obwodnicy drogi wojewódzkiej nr 901	Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta. Inwestycja realizowana przez UMWO. Planowane rozpoczęcie prac w roku 2018.	Poprawa bezpieczeństwa i warunków życia mieszkańców gminy Dobrodzień	30 000 000,00
STREFA SPOŁECZNA			
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	Promowanie ochrony zdrowia i profilaktyki; szkolenia dla pracowników opieki społecznej, zajmujących się wspieraniem osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin; realizacja programów profilaktycznych i informacyjnych; współudział w organizowaniu imprez lokalnych, promujących model zdrowego i trzeźwego życia	Zmniejszenie liczby osób uzależnionych od alkoholu	200 000,00
STREFA GOSPODARCZA			
Realizacja projektów na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w gminie oraz promocji branży meblowej	Organizacja szkoleń, spotkań, targów meblowych, promocja miasta Dobrodzień, jako miasta stolarzy	Wzrost zatrudnienia, wzrost sprzedaży produktów wytwarzanych na terenie gminy, poprawa wizerunku gminy	180 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu

7. Mechanizmy zapewnianiające komplementarność planowanych projektów rewitalizacyjnych

Rewitalizacja to najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich miast i gmin. Takie podejście wynika wprost z zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020.

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju, programy rewitalizacji muszą być opracowywane z zapewnieniem komplementarności w różnych wymiarach, a w szczególności należy zapewnić komplementarność w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar zdegradowany.
Obszar, objęty rewitalizacją, skupia podstawowe projekty, wskazane w programie rewitalizacji. Ich realizacja doprowadzi do zmniejszenia degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej na rewitalizowanym terenie, będzie miała również wpływ na obszar całej gminy, gdyż planowane działania dotyczą jej centralnej części, skupiającej najważniejsze obiekty historyczne, kulturalne i administracyjne (rynek i park w Dobrodzieniu, Ośrodek Kultury i Sportu, kamienice, basen etc.). Dzięki realizacji projektów rewitalizacyjnych, zdiagnozowane problemy nie tylko nie będą przenosić się na inne obszary, ale także ograniczą występowanie takich problemów społecznych, jak wykluczenie i segregacja społeczna. Przedsięwzięcia zaplanowane w LPR wzajemnie się dopełniają oraz skierowane są na osiągnięcie wspólnego lub takiego samego celu.

Projekty realizowane są na tym samym obszarze. Ich realizacja przyczyni się do poprawy warunków życia nie tylko na obszarze rewitalizowanym, ale również w całym mieście. Inwestycje w ogólnodostępną przestrzeń publiczną umożliwią wspólne korzystanie z dostępnych atrakcji i udogodnień, a także aktywności fizycznej. Umożliwią również uczestnictwo w licznie organizowanych imprezach kulturalnych i rozrywkowych. Będzie to sprzyjało wzmacnianiu więzi społecznych między mieszkańcami całego miasta oraz będzie przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy (np. przeznaczanie nowych budynków do remontu lub powstanie całkiem nowych) dla skuteczności programu rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

Zapewnienie komplementarności problemowej ma służyć koncentrowaniu uwagi na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru.

Komplementarność problemowa oznacza, że projekty rewitalizacyjne powinny się wzajemnie uzupełniać, przede wszystkim tematycznie, dzięki czemu będą oddziaływać na obszar rewitalizacji we wszystkich głównych aspektach.

Projekty wskazane do realizacji w harmonogramie rzeczowo – finansowym oraz w zestawieniu pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczynią się do rozwiązania problemów w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, tworząc tym samym spójną i komplementarną całość. Wśród przykładów wymienić można:

- przeciwdziałanie wykluczeniu grup społecznych - szkolenia i warsztaty, wydarzenia kulturalne, utworzenie Muzeum Regionalnego w Dobrodzieniu;
- przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni – rewitalizacja Rynku, Remont Dobrodzieńskiego Ośródka Kultury i Sportu;
- renowację zabytków – remont zabytkowego ratusza;
- rozwój infrastruktury technicznej - oświetlenie Parku Miejskiego;
- zagospodarowanie przestrzeni - remont i zagospodarowanie terenu budynku gminnego, utworzenie zajezdni autobusowej, zagospodarowanie parku jordanowskiego;
- rozwój przedsiębiorczości – zagospodarowanie targowiska.

Pożądany stan, do jakiego mają doprowadzić obszary rewitalizacji wskazane projekty określony został w części opracowania poświęconej wizji stanu obszaru, planowanym efektom rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne powiązane są z innymi strategicznymi kierunkami rozwojowymi miasta, m.in. poprzez wykazanie zbieżności celów LPR z kluczowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi Miasta i Gminy Dobrodzień.

W komplementarności problemowej niezbędne jest określenie pożądanego stanu rewitalizacji. W związku z powyższym, dla każdego projektu wskazano, jakie będą rezultaty jego realizacji. Odpowiednia parametryzacja efektów końcowych pozwoli precyzyjnie dobrać wskaźniki osiągnięcia celów, określonych w programie rewitalizacji. Ponadto, dla każdego z przedsięwzięć określono szczegółowo źródła finansowania.

Przedsięwzięcia zaplanowane w LPR uzupełniają się wzajemnie oraz skierowane są na osiągnięcie wspólnego lub takiego samego celu. Dodatkowo projekty mają za cel rozwiązanie tego samego problemu w danym obszarze problemowym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Proces wdrażania LPR przebiegał będzie w sposób ciągły, od momentu jego uchwalenia przez Radę Miejską w Dobrodzieniu. W procesie wdrażania uczestniczyć będą: Burmistrz, Rada Miejska, mieszkańcy, fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit i inni interesariusze rozwoju gminy, a także organy wyznaczone przez Burmistrza.

Osobą odpowiedzialną za wdrażanie i realizację przyjętych w programie założeń będzie Burmistrz, który, aby zapewnić sprawną realizację programu, planuje powołać zespół ds. rewitalizacji składający się z pracowników Urzędu Miejskiego współpracujących z przedstawicielami organizacji pozarządowych i przedsiębiorcami. Jego zadania, to przede wszystkim: koordynacja wdrażania działań rewitalizacyjnych w całym okresie realizacji LPR, gromadzenie informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów LPR, realizacja gminnych inwestycji rewitalizacyjnych oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację, przygotowywanie i zatwierdzanie wniosków aplikacyjnych oraz wniosków o płatność, promocja działań rewitalizacyjnych oraz współpraca z przedstawicielami organizacji pozarządowych i przedsiębiorcami (współuczestnictwo wszystkich interesariuszy). Przedstawiciele zespołu, ze względu na kompetencje z zakresu wszystkich głównych aspektów rewitalizacji, zapewnią kompleksowość realizacji programu.

Komplementarność międzyokresowa

Gmina Dobrodzień szczególną uwagę zwraca się na ciągłość programową. Wiele przedsięwzięć realizowanych w latach 2007-2013 ma swoją kontynuację w okresie 2014-2020. Jest to o tyle ważne, że wnioski z ewaluacji mogą posłużyć, jako sygnalizacja zmian do wprowadzenia przy projektach programowanych na lata 2014-2020. Wynikają z potrzeb zmian systemu wdrażania dla ich lepszego oraz bardziej efektywnego zarządzania. Doświadczenia z poprzednich okresów finansowania wpłynęły na wsparcie przewidzianych projektów w obecnej perspektywie finansowej.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień będą wspierane finansowo głównie ze środków EFRR, EFS, FS, bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Przewidziane jest również wykorzystanie środków publicznych, a także wsparcie finansowe podmiotów prywatnych. Umiejętne łączenie i wykorzystanie wszystkich źródeł finansowania pozwoli na uzyskanie wymiernych i korzystnych efektów działań rewitalizacyjnych. Projekty zaplanowane w LPR uzupełniają się wzajemnie i są skierowane na osiągnięcie wspólnego lub takiego samego celu oraz finansowane są w ramach różnych okresów programowania.

8. Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

Zgodnie z zapisami Wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz ustawy o rewitalizacji z 2015 roku, rewitalizacja jest procesem prowadzonym przez jego interesariuszy, tj. w szczególności mieszkańców obszaru zdegradowanego, właścicieli nieruchomości, lokalnych przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, organy władzy publicznej, potencjalnych inwestorów. Proces włączenia interesariuszy zarówno w opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, jak i w jego późniejszą realizację jest zatem kluczowy.

Proces włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji polegał m.in. na właściwym zidentyfikowaniu odbiorców Lokalnego Programu Rewitalizacji z terenu gminy Dobrodzień i wypracowaniu metod dotarcia do każdej z tych grup odbiorców.

Interesariusze w procesie rewitalizacji gminy Dobrodzień to:

- mieszkańcy
- przedsiębiorcy/pracodawcy
- organizacje pozarządowe
- administracja samorządowa
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- instytucje oświatowe
- spółdzielnie mieszkaniowe/wspólnoty mieszkaniowe/zarządcy nieruchomości
- zarządcy dróg
- kościoły/związki wyznaniowe

W trakcie prac nad opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji uwzględniono zasady współpracy i partnerstwa w odniesieniu do interesariuszy z obszaru gminy.

Aktywny udział w pracach nad przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu pozwolił na spełnienie istotnego z punktu widzenia planowania strategicznego kryterium zgody i reprezentacji społecznej.

Istotnymi elementami partycypacji było prowadzenie działań informacyjno – promocyjnych, rozpoznanie problemów, a także wizji i pomysłów mieszkańców gminy Dobrodzień.

8.1. Badanie ankietowe

O badaniu

Głównym celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat warunków życia w Dobrodzieniu oraz miejsc i obiektów wymagających odnowienia. Uzyskane wyniki pozwoliły ukierunkować prace nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla miasta Dobrodzień.

Badanie zrealizowano techniką wywiadu bezpośredniego PAPI (256 mieszkańców) oraz techniką wywiadu internetowego CAWI (122 mieszkańców) w dniach 22.07.2016 – 12.08.2016. Wywiady bezpośrednie PAPI polegają na realizacji badania z użyciem papierowego kwestionariusza. Ankieter odczytuje respondentowi kolejne pytania, zaznaczając w odpowiedni sposób udzielane przez niego odpowiedzi. Zaproponowana technika pozwoliła skutecznie dotrzeć do wszystkich mieszkańców Dobrodzienia, niezależnie od dodatkowych czynników, takich jak posiadanie telefonu czy korzystanie z komputera. Wywiady internetowe CAWI polegają na samodzielnym wypełnieniu kwestionariusza przez respondenta - link do ankiety elektronicznej zamieszczono na stronie Urzędu Miasta Dobrodzień oraz funpagu Dobrodzieńskiego Ośrodka Kultury i Sportu.

Łącznie przeprowadzono 378 wywiadów z mieszkańcami Dobrodzienia. Badanie techniką wywiadu zostało uzupełnione o analizę danych zastanych dokumentów strategicznych prezentujących specyfikę Dobrodzienia oraz wyznaczających kierunki jego rozwoju – Planu Odnowy Miasta Dobrodzień na lata 2010 – 2017, Strategii Miasta i Gminy Dobrodzień na lata 2011 – 2017 oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrodzień na lata 2016 – 2025.

Wyniki badania z mieszkańcami

Poziom zadowolenia z warunków życia w Dobrodzieniu

Respondentów poproszono o określenie poziomu zadowolenia z warunków życia w Dobrodzieniu. Najwięcej osób określiło go jako umiarkowany (35%). Wysoki poziom zadowolenia z warunków życia potwierdziło 25% mieszkańców – jest on „zdecydowanie wysoki" w opinii 3% badanych oraz „raczej wysoki" według 22% badanych. Niski poziom zadowolenia z warunków życia w Dobrodzieniu wyraziło natomiast 40% mieszkańców miasta – jest on „zdecydowanie niski" w opinii 12% oraz „raczej niski" według 28% badanych (Wykres 24).

Wykres 24. Poziom zadowolenia z warunków życia w Dobrodzieniu.

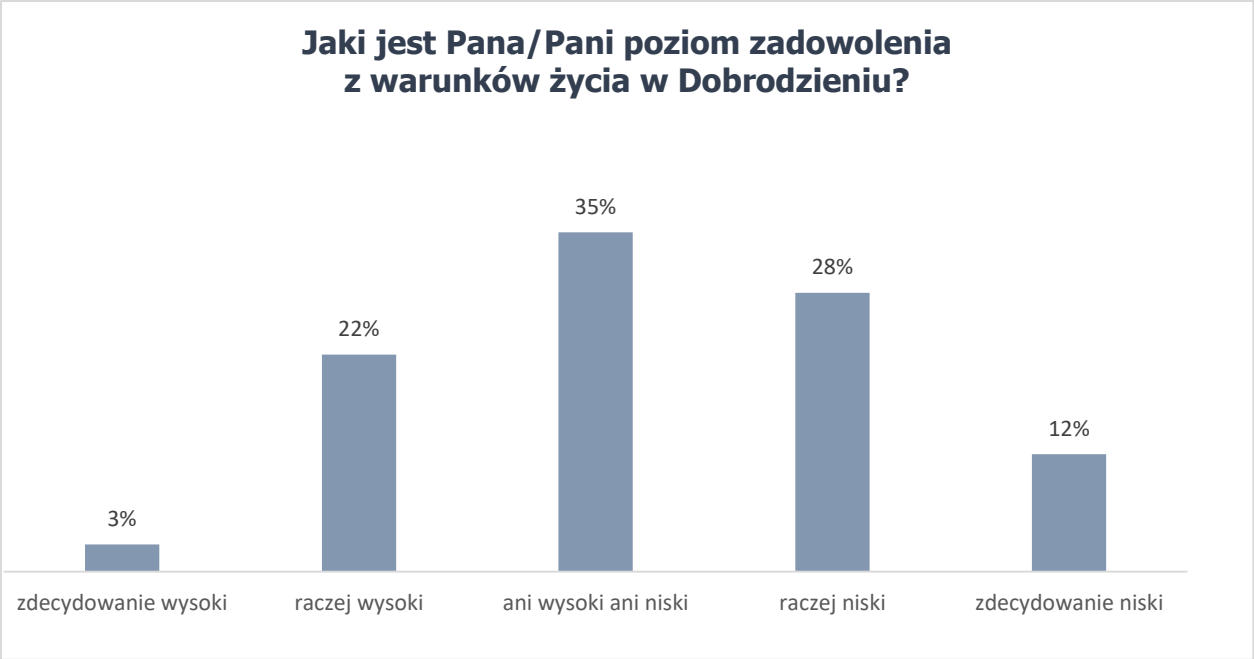

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Opinia o obszarach miasta wymagających odnowienia bądź ulepszenia

Mieszkańców Dobrodzienia poproszono o podanie obiektów lub obszarów miasta, które powinny zostać odnowione i ulepszone. Pytanie zostało zadane w formie otwartej, pozwalającej uczestnikom badania samodzielnie i spontanicznie podać dowolny obszar lub obiekt wymagający interwencji (rysunek 2).

Obszarem, który respondenci wymieniali najczęściej był rynek – 114 osób z 378 badanych wskazało potrzebę jego odnowienia. Mieszkańcy narzekali głównie na:

- niską estetykę centralnego punktu miasta,
- zły stan ulic dojazdowych,
- stare, zniszczone i zaniedbane kamienice zlokalizowane w okolicach rynku,
- niską zdolnością do integracji mieszkańców z uwagi na ubogą ofertę organizowanych na rynku imprez i wydarzeń kulturalnych,
- niską atrakcyjność dla dzieci i młodzieży,
- niewystarczającą liczbę miejsc parkingowych oraz brak parkomatów, przez co dostępne miejsca są zajmowane przez cały dzień przez te same pojazdy,
- ruch pojazdów w okolicach rynku,
- niską zdolność przyciągania turystów i nowych mieszkańców,
- niebezpieczeństwo przedszkolaków i uczniów z uwagi na duże natężenie ruchu,
- brak czystości,
- brak atrakcyjnej wizytówki miasta, jaką powinien stanowić rynek.

Spośród 378 uczestniczących w badaniu mieszkańców, 62 osoby wskazały na potrzebę odnowienia konkretnych ulic oraz znajdujących się na nich obiektów. Zdaniem mieszkańców, interwencją należy objąć:

- ulicę Piastowską (zły stan drogi i chodnika, brak sygnalizacji świetlnej w pobliżu zlokalizowanej tam szkoły podstawowej, co stanowi niebezpieczeństwo dla uczących się tam dzieci),
- ulicę Lubliniecką (parkujące samochody utrudniające bądź uniemożliwiające przejazd),
- ulicę Solną (zły stan drogi i chodnika, zaniedbane targowisko przyczyniające się do niekorzystnego postrzegania miasta przez osoby zewnętrzne),
- ulicę Oleską (zły stan drogi i chodnika),
- ulicę Moniuszki (budynek przychodni bez podjazdu dla osób niepełnosprawnych),
- Plac Wolności (zaniedbane budynki),
- ulicę Pocztową (zły stan drogi i chodnika),
- ulicę ks. Gładysza (brak odpowiedniego oświetlenia).

Konieczność odnowienia dróg zadeklarowało 53 respondentów na 378 uczestniczących w badaniu. Dla 36 osób najważniejsze wydawały się natomiast nowe drogi. Widać zatem, iż obecny stan dróg i chodników stanowi dla mieszkańców istotny problem, który pojawiał się także przy okazji wskazywania konkretnych ulic w kontekście planów rewitalizacyjnych.

Spośród 378 objętych badaniem mieszkańców, 43 wskazało konieczność odświeżenia Dobrodzieńskiego Ośrodka Kultury i Sportu. W opinii badanych, remont tego obiektu dopełniłby efekt uzyskany dzięki przebudowie rynku. Mieszkańcy podkreślali, że budynek domu kultury jest zniszczony i wymaga odnowienia, ponieważ mimo odpowiednio przygotowanej kadry pracowniczej i bogatej oferty zajęć miejsce zniechęca potencjalnych użytkowników. Badani zwrócili uwagę na fakt, iż wieloletni proces odwlekania momentu remontu doprowadził do bardzo niskiej atrakcyjności obiektu. Dodatkowo, miesiącach jesienno-zimowych w budynku panują niskie temperatury, co utrudnia korzystanie z oferty kulturalnej.

Po 28 objętych badaniem mieszkańców wymieniło place zabaw i basen. Respondenci narzekali, iż obecny stan placów zabaw dla dzieci zagraża ich zdrowiu, a miasto oferuje najmłodszym niewiele atrakcji. Miejsca zabaw zlokalizowane w Parku Miejskim oraz Ogrodzie Jordanowskim są zniszczone, nieatrakcyjne, niebezpieczne, a także nieprzystosowane do potrzeb i możliwości małych dzieci. Badani sugerowali utworzenie nowych miejsc zabaw dla dzieci, powiększenie, odnowienie i ogrodzenie tych już istniejących, a także wyposażenie ich w nowe atrakcje. W opinii badanych, Dobrodzień nie oferuje atrakcyjnych miejsc spędzania czasu dla rodzin, młodzieży i dzieci. Obecny stan odkrytego basenu nie pozwala na jego wykorzystanie w okresie letnim, co utrudnia mieszkańcom wypoczynek i organizację czasu wolnego.

Park Miejski został wskazany jako obiekt wymagający interwencji przez 25 badanych mieszkańców. Respondenci opisywali to miejsce jako zaniedbane, nieprzyjazne dzieciom i młodzieży i zdewastowane. Wyjaśniali, że wiele zaistniałych szkód jest efektem wandalizmu, dlatego przydatny byłby monitoring i oświetlenie w nocy. Mieszkańcy wspomnieli również o wymagającej odnowienia muszli koncertowej, znajdującej się na terenie parku.

Parkingi zostały wskazane przez 13 uczestniczących w badaniu mieszkańców jako miejsca wymagające ulepszenia. Tyle samo osób wyraziło potrzebę wyremontowania stadionu. Mniej wskazań otrzymały takie obiekty, jak ścieżki rowerowe, Ogród Jordanowski oraz tereny zielone.

Liczna grupa mieszkańców wymieniła także inne miejsca wymagające rewitalizacji, których nie udało się uporządkować w większe kategorie z uwagi na pojedyncze wskazania. Wśród udzielonych odpowiedzi objętych kategorią „inne" należy podać wymagającą oczyszczenia rzekę Myślinę, strzelnicę, budynek Poczty Polskiej, zniszczone elewacje budynków komunalnych, kino, boisko szkolne przy ulicy Oleskiej, obwodnica, opuszczone lokale i domy, remiza OSP, szkoły, amfiteatr, budynek Ratusza, tabliczki kierunkowe prowadzące do obiektów i firm w mieście, budynki mieszkalne, przystanki autobusowe na ulicy E. Stein oraz przy targowisku, Ośrodek Zdrowia „Eskulap", ocieplenie budynków przy ulicy Oleskiej oraz przy Placu Wolności, stworzenie miejsc czasu wolnego dla seniorów, droga dojazdowa do Olesna, PKS, kościół na rynku, kanalizacja, biblioteka.

Wykres 25. Obiekty i obszary miasta wymagające odnowienia bądź ulepszenia.

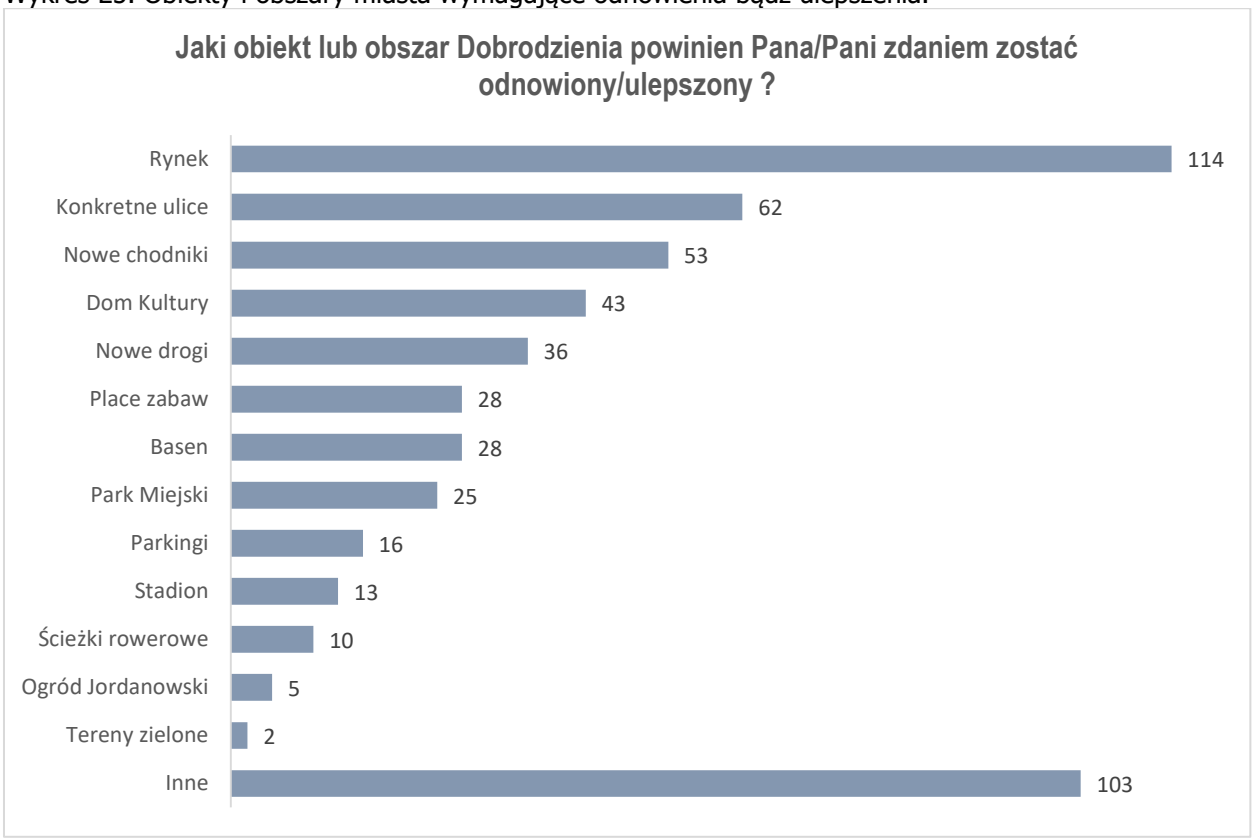

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Opinia badanych o odnowieniu rynku, parku miejskiego, ogrodu jordanowskiego i domu kultury

Aż 91% mieszkańców Dobrodzienia wyraziło potrzebę odnowienia rynku. Jedynie 7% ankietowanych wyraziło odmienną opinię, a 2% nie potrafiło zająć jednoznacznego stanowiska w tej sprawie. Niemal wszyscy uczestniczący w badaniu mieszkańcy potwierdzili konieczność odświeżenia centralnego punktu miasta (Wykres 26).

Wykres 26. Opinia mieszkańców o konieczności odnowienia rynku w Dobrodzieniu.

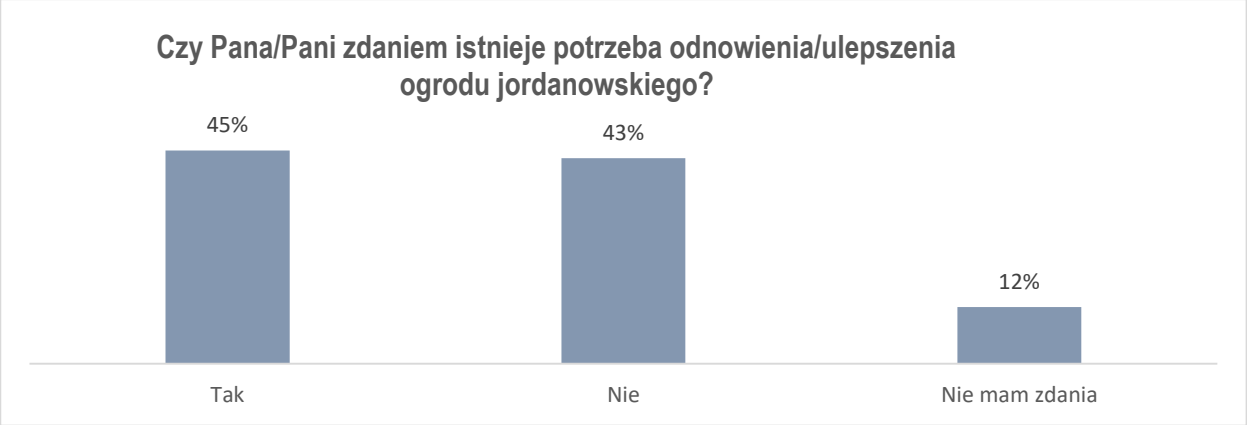

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Zabytkowy park miejski wymaga odnowienia w opinii 47% mieszkańców, natomiast brak potrzeby działań rewitalizacyjnych tego obszaru zadeklarowało 45% badanych. Brak zdania w tej kwestii przyznało 8% respondentów (Wykres 27).

Wykres 27. Opinia mieszkańców o konieczności odnowienia zabytkowego parku miejskiego w Dobrodzieniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

W przypadku ogrodu jordanowskiego również nie odnotowano zdecydowanej przewagi jednej z opinii mieszkańców. Wskazany obiekt wymaga odnowienia według 45% badanych, natomiast 43% jest przekonanych o braku takiej potrzeby. Pozostałe 12% ankietowanych napotkało trudności z odpowiedzią na to pytanie (Wykres 28).

Wykres 28. Opinia mieszkańców o konieczności odnowienia ogrodu jordanowskiego w Dobrodzieniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Większość, bo aż 79% pytanych mieszkańców Dobrodzienia jest zdania, że tutejszy dom kultury wymaga odnowienia. Brak konieczności odświeżenia omawianego obiektu zadeklarowało natomiast 16% ankietowanych. Jednoznacznego stanowiska w tej sprawie nie zajęło 6% uczestniczących w badaniu osób (Wykres 29).

Wykres 29. Opinia mieszkańców o konieczności odnowienia domu kultury w Dobrodzieniu.

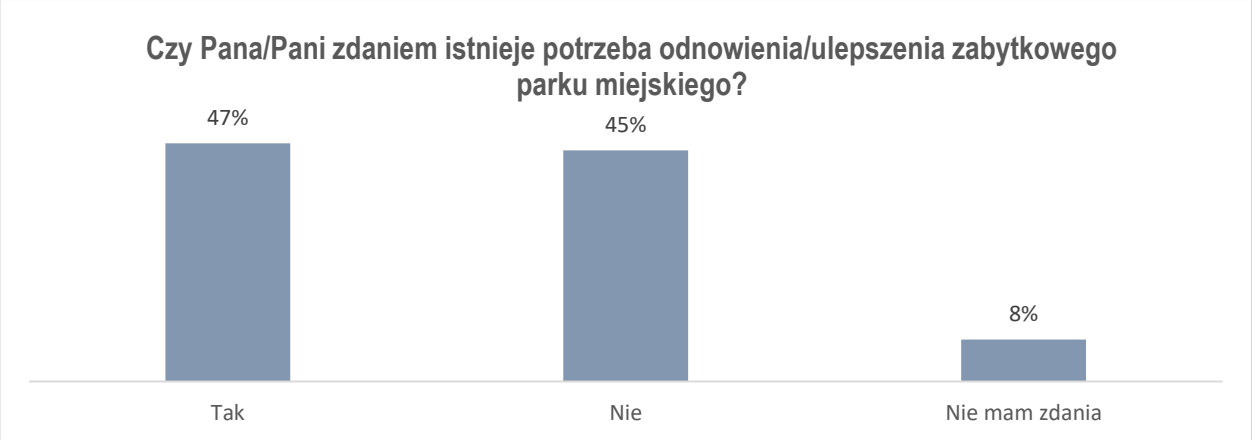

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Sposoby uatrakcyjnienia rynku w Dobrodzieniu

Badani udzielali odpowiedzi na pytanie otwarte: W jaki sposób można Pana/Pani zdaniem odnowić/ulepszyć rynek miejski w Dobrodzieniu, aby stał się atrakcyjniejszym miejscem dla mieszkańców? Mieszkańcy najchętniej umieściłoby na rynku fontannę (141 wskazań), więcej zieleni (67 wskazań) oraz więcej ławek (41 wskazań). W kontekście uatrakcyjnienia centralnego placu konieczna jest również odnowa okolicznych kamienic i budynków (39 wskazań), zapewnienie większej liczby miejsc parkingowych (32 wskazania), organizowanie większej liczby imprez i wydarzeń (31 wskazań) oraz ograniczenie ruchu pojazdów (30 wskazań). Nieco rzadziej mieszkańcy wskazywali potrzebę remontu chodników i dróg wokół rynku, utworzenia nowych kawiarni i punktów gastronomicznych oraz zapewnienia dodatkowego oświetlenia. Mniej niż 20 badanych zadeklarowało konieczność ograniczenia

czasu postoju bądź pobierania za niego opłat, a także umieszczenia na rynku miejskich toalet (rysunek 7). Mieszkańcy podali dodatkowe pomysły na uatrakcyjnienie rynku, które zostały zawarte w kategorii „inne" z uwagi na ich jednostkowy charakter. Zwrócili uwagę na konieczność ograniczenia prędkości pojazdów do 30 km/h oraz utworzenia dodatkowych przejść dla pieszych i przejazdów dla rowerzystów przez zlokalizowane w pobliżu jezdnie, aby zwiększyć bezpieczeństwo przebywających w centrum mieszkańców, a zwłaszcza rodzin z dziećmi. Odbywający się w pobliżu rynku ruch tranzytowy sprawia, iż mieszkańcy kojarzą rynek z hałasem i niebezpieczeństwem, zamiast miejscem odpoczynku i relaksu. Badani chcieliby, aby rynek stał się centrum spotkań mieszkańców. Odnotowano także opinie o zasadności zapewnienia na rynku atrakcji dla najmłodszych, takich jak miejsca zabaw. Pojawiły się pomysły, aby zadbać o estetykę remontowanego rynku, likwidując znajdujące się w pobliżu reklamy i duże billboardy. Respondenci zasygnalizowali również problem w postaci codziennego zajmowania miejsc parkingowych na rynku przez osoby pracujące w pobliżu, co uniemożliwia pojechanie samochodem do centrum. W opinii badanych, opisane trudności można zminimalizować, tworząc dodatkowy parking przy targowisku. Wśród przydatnych obiektów, jakie powinno znaleźć się na rynku, wymieniono również stojaki rowerowe.

Wykres 30. Sposoby uatrakcyjnienia rynku w opinii mieszkańców.

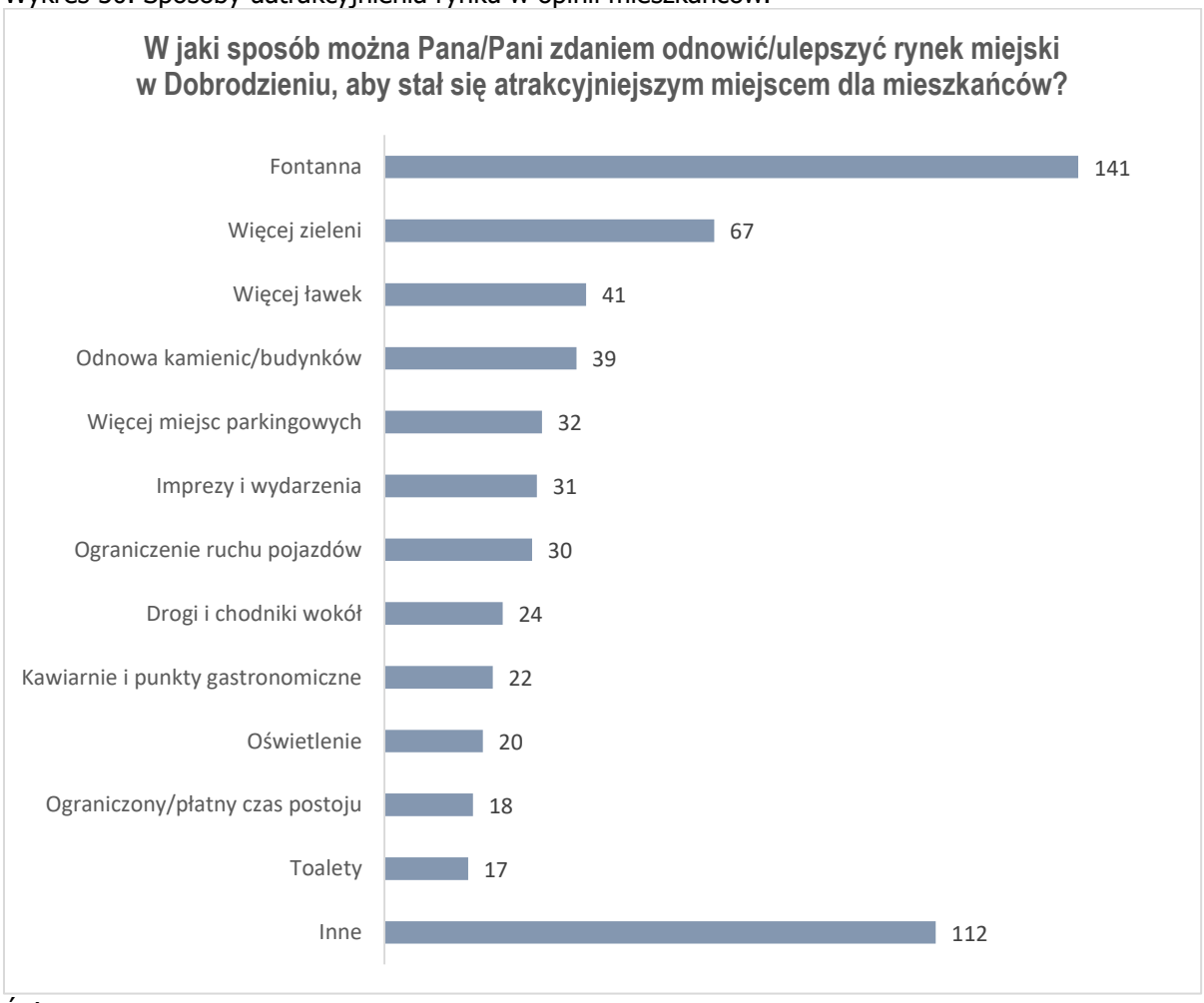

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Główne problemy mieszkańców Dobrodzienia

Najbardziej palącym problemem występującym w Dobrodzieniu zdaniem mieszkańców jest zły stan chodników i dróg – wskazało go 91% badanych. Aż 76% badanych uważa, że problemem jest niska atrakcyjność centrum miasta. Dla 62% badanych osób problemem jest mała liczba miejsc spędzania wolnego czasu. Wolne tempo rozwoju lokalnego biznesu wskazało jako problem 61% badanych, a mała liczba obiektów kulturalnych jest kłopotliwa dla 60% pytanych osób. Ponad połowa osób (56%) przyznała, iż problem stanowi mała liczba imprez organizowanych dla mieszkańców oraz niewystarczająca liczba miejsc zabaw dla dzieci. Mała liczba obiektów sportowych (boisk, siłowni) stanowi problem dla 53% badanych mieszkańców. Niewystarczające oświetlenie w miejscach publicznych oraz mała liczba miejsc aktywizacji młodzieży (domów kultury, świetlic) to problemy, które wskazało 44% badanych. Co trzeci mieszkaniec miasta dostrzega problem w postaci małej liczby obiektów gastronomicznych, niskiego poczucia bezpieczeństwa w miejscach publicznych oraz braku wystarczającej liczby terenów zielonych, takich jak parki i skwery (Wykres 31).

Wykres 31. Problemy występujące w Dobrodzieniu w opinii mieszkańców.

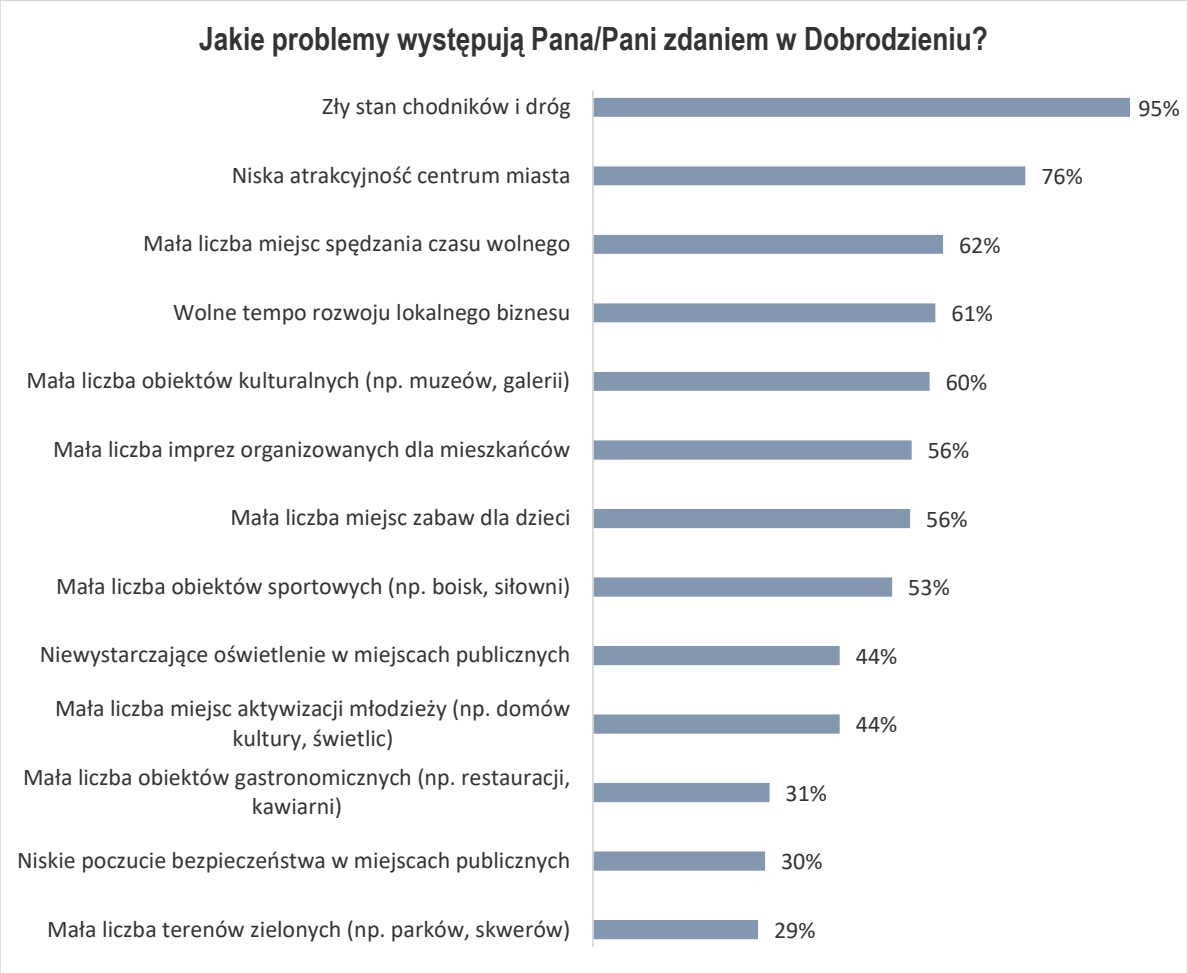

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378) [odsetek osób wybierających odpowiedź „tak, występuje" przy poszczególnych problemach wymienionych w kafeterii odpowiedzi]

Charakterystyka respondentów

Płeć respondentów

W badaniu wzięło udział 378 osób, w tym 59% stanowiły kobiety, a 42% mężczyźni (Wykres 32).

Wykres 32. Płeć respondentów.

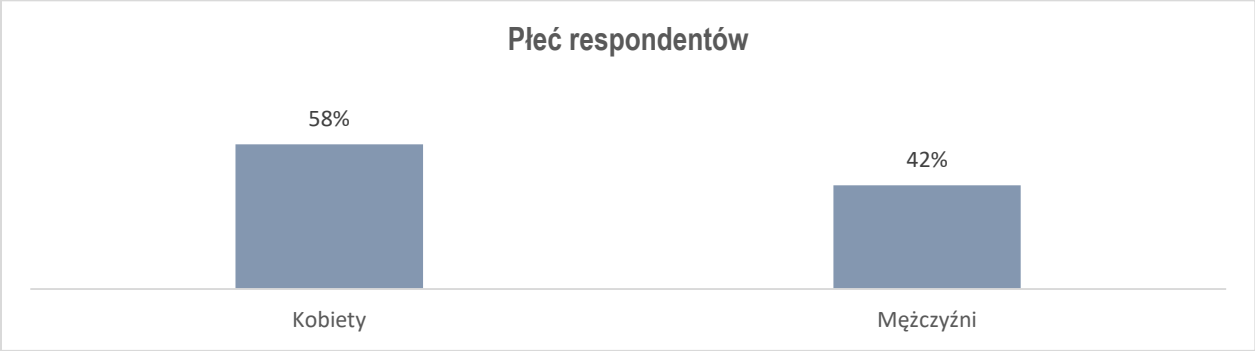

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Wiek respondentów

Największą grupę badanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym między 25 a 49 rokiem życia - 45% ankietowanych. Osoby w wieku 50+ stanowiły drugą najliczniejszą grupę respondentów – 34%. Trzecie miejsce pod względem liczebności zajęły osoby w wieku między 18 a 24 rokiem życia – 17%. Najmniejszą reprezentację w badaniu mają osoby bardzo młode mające mniej niż 18 lat – było ich tylko 5% (Wykres 33).

Wykres 33. Wiek respondentów.

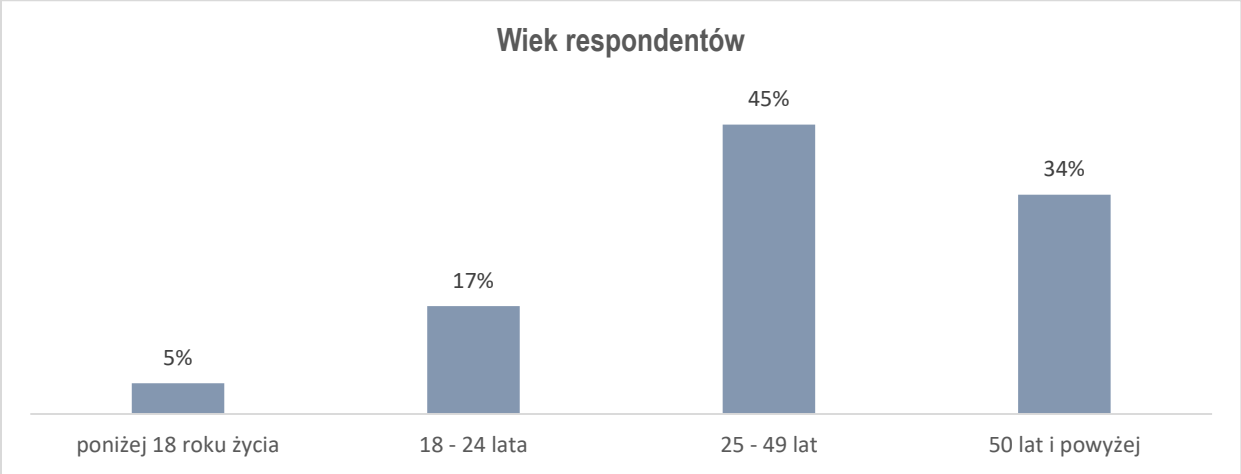

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Wykształcenie

Najwięcej respondentów zadeklarowało posiadanie wykształcenia średniego (33%). Kolejną pod względem liczebności była grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29%). Trzecia najczęściej wskazywana pozycja to wykształcenie wyższe – taki poziom wykształcenia wskazało 21% respondentów. Pod względem wykształcenia najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem

podstawowym (5%), niewiele większa grupa osób z wykształceniem policealnym (6%) oraz grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym (7%) (Wykres 34).

Wykres 34. Wykształcenie respondentów.

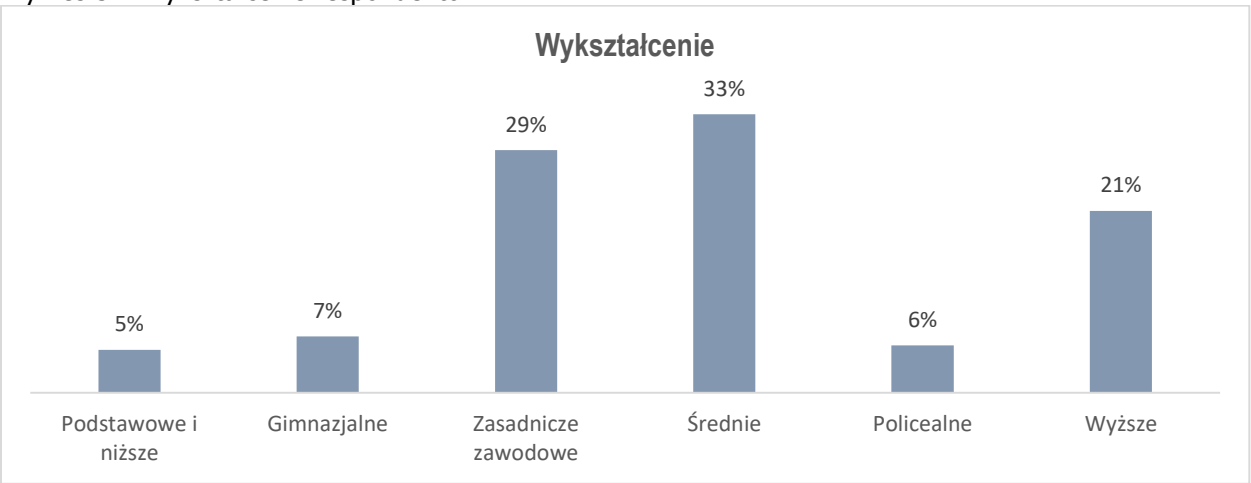

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Grupa społeczno–zawodowa

Ponad połowa respondentów (54%) to osoby pracujące. Drugą pod względem liczebności grupę badanych stanowią emeryci / renciści (25%). Trzecią, pod względem ilości respondentów, grupę reprezentują osoby uczące się – uczniowie i studenci (12%). 7% biorących udział w badaniu nie pracuje i posiada status osoby bezrobotnej. Najmniej było osób deklarujących pełnienie roli gospodyni domowej – tylko 3% (Wykres 35).

Wykres 35. Grupa społeczno-zawodowa respondentów.

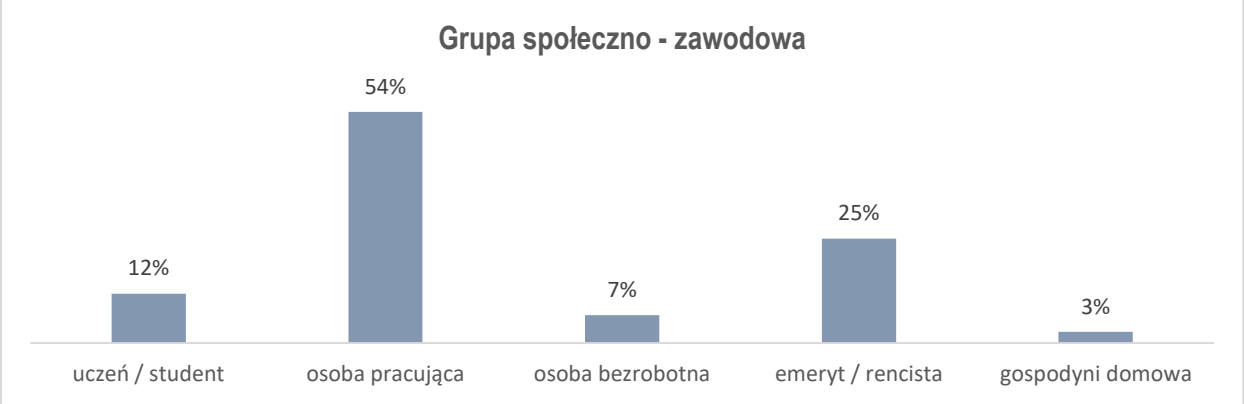

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Sytuacja finansowa badanych

Równo połowa respondentów (50%) uznała, że sytuację finansową ich rodziny najlepiej opisuje stwierdzenie „powodzi nam się przeciętnie". Druga najpopularniejsza odpowiedź to „raczej dobrze nam się powodzi" – wskazało ją 32% pytanych osób. Odpowiedź „bardzo dobrze nam się powodzi" wskazało 9% ankietowanych osób. 7% osób uznało, że „raczej źle nam się powodzi". Najmniej indagowanych

(zaledwie 1%) uznało, że twierdzeniem pasującym do sytuacji ich rodziny w największym stopniu było „bardzo źle nam się powodzi" (Wykres 36).

Wykres 36. Sytuacja finansowa respondentów.

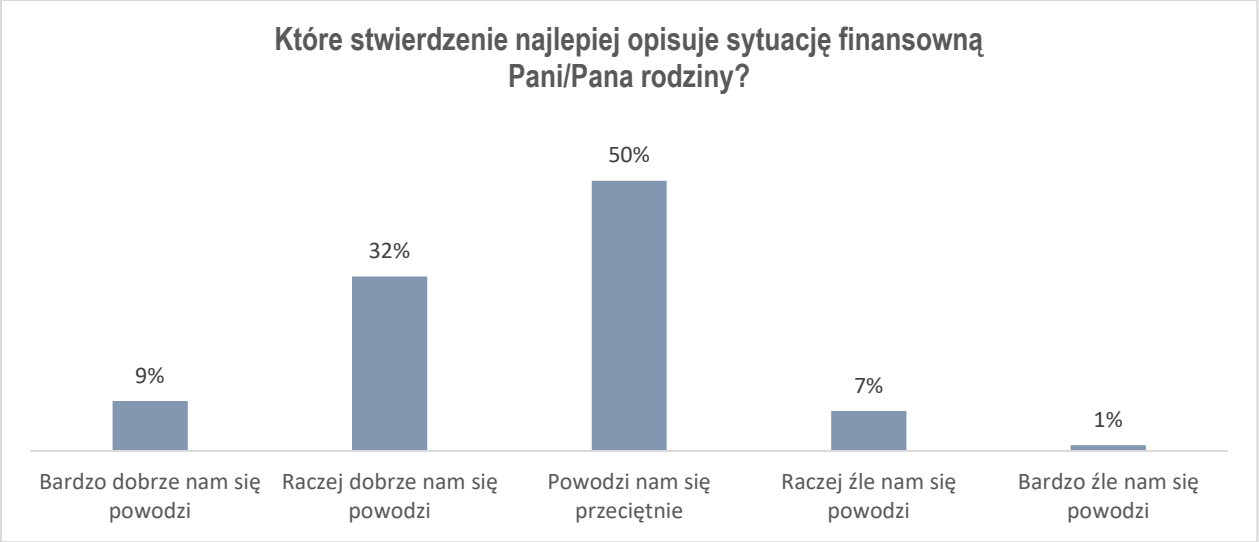

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PAPI/CAWI (N=378)

Główne wnioski z badania

Mieszkańców poproszono o określenie poziomu zadowolenia z warunków życia w Dobrodzieniu – 25% badanych zadeklarowało wysoki poziom zadowolenia, 35% przeciętny, natomiast 40% niski.

Mieszkańców poproszono o spontaniczne podanie obiektów lub obszarów miasta, które powinny zostać odnowione i ulepszone. Najczęściej wskazywano rynek (114 wskazań), konkretne ulice (62 wskazania), lokalne drogi (53 wskazania), Dobrodzieński Ośrodek Kultury i Sportu (43 wskazania) oraz nowe drogi (36 wskazań).

Mieszkańców poproszono o wskazanie, które spośród konkretnych obiektów (rynek, park miejski, ogród jordanowski, dom kultury) wymagają odnowienia. Aż 91% mieszkańców Dobrodzienia wyraziło potrzebę odnowienia rynku. Większość, bo aż 79% pytanych mieszkańców Dobrodzienia jest zdania, że odnowy wymaga tutejszy dom kultury. Zabytkowy park miejski wymaga odświeżenia w opinii 47% mieszkańców, natomiast ogród jordanowski powinien zostać zrewitalizowany według 45% badanych.

Mieszkańców poproszono o swobodną wypowiedź, w jaki sposób można ulepszyć rynek miejski w Dobrodzieniu, aby stał się atrakcyjniejszym miejscem dla mieszkańców. Zgodnie z udzielonymi przez ankietowanych odpowiedziami, mieszkańcy najchętniej umieściliby na rynku fontannę (141 wskazań), więcej zieleni (67 wskazań) oraz więcej ławek (41 wskazań).

Mieszkańców poproszono o wskazanie problemów, które występują w Dobrodzieniu. W opinii ankietowanych, najbardziej palącymi problemami są: zły stan chodników i dróg (91%), niska atrakcyjność centrum miasta (76%) oraz mała liczba miejsc spędzania wolnego czasu (62%). Ponad

połowa respondentów dostrzega również takie problemy, jak wolne tempo rozwoju lokalnego biznesu (61%), mała liczba obiektów kulturalnych (60%), mała liczba imprez organizowanych dla mieszkańców (56%), mała liczba miejsc zabaw dla dzieci (56%) oraz mała liczba obiektów sportowych (53%).

8.2. Mechanizmy włączenia interesariuszy w opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji

W celu zapewnienia równego dostępu do informacji na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej Urzędu miejskiego w Dobrodzieniu utworzono zakładkę REWITALIZACJA, gdzie zamieszczano wszelkie informacje o poszczególnych etapach prac nad dokumentem.

W dniu 16.09.2016 r. w Urzędzie Miejskim w Dobrodzieniu odbyło się spotkanie informacyjne z interesariuszami Lokalnego Programu Rewitalizacji. Podczas spotkania zaprezentowano wyniki badań ankietowych opisanych w rozdziale 9.1 oraz przedstawiono główne założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W dniach 20 – 26.09.2016 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień. Wszelkie uwagi i propozycje zmian mieszkańcy mogli zgłaszać za pośrednictwem udostępnionego formularza. W trakcie konsultacji nie zgłoszono żadnych uwag i zastrzeżeń co do treści dokumentu.

9. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

9.1. Poziom krajowy

Celem analizy jest przedstawienie podstawowych dokumentów strategicznych krajowych, związanych z zakresem LPR.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności

Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Cele i zadania:
Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki:

- wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
- zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
- poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
- stworzenie Polski Cyfrowej,
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state",
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów:

- wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Efektywność i sprawność państwa:

- stworzenie sprawnego państwa, jako modelu działania administracji publicznej,
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu

i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument ten wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Cele i zadania:

- wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,
- restrukturyzacja i rewitalizacja miast oraz innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. W dokumencie tym przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady i mechanizmy koordynacji oraz wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.

Cele i zadania:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności;
- poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;
- poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W związku z koniecznością dostosowania Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjętej 29 listopada 2006 r., do nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz do wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wymogów wprowadzanego systemu zarządzania polityką rozwoju, podjęto decyzję o jej aktualizacji oraz o wydłużeniu horyzontu czasowego do 2020 r.

Cele i zadania:

Sprawne i efektywne państwo:

- przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,
- zapewnienie środków na działania rozwojowe,
- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Konkurencyjna gospodarka:

- wzmocnienie stabilności makroekonomicznej,
- wzrost wydajności gospodarki,
- zwiększenie innowacyjności gospodarki,
- rozwój kapitału ludzkiego,
- zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych,
- bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- zwiększenie efektywności transportu,

Spójność społeczna i terytorialna:

- integracja społeczna,
- zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych,

Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych:

- wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

9.2. Poziom regionalny

Celem analizy jest przedstawienie podstawowych dokumentów strategicznych Województwa Opolskiego oraz ocena zgodności z nimi LPR. Analiza objęła następujące dokumenty:

Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej w zakresie benzenu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przygotowanie i zrealizowanie Programu ochrony powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu. Na obszarze województwa opolskiego, do przygotowania Programu ochrony powietrza, zakwalifikowano strefę opolską ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego benzenu.

Cel:

Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej, w której stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy benzenu w powietrzu, jest dokumentem przygotowanym w celu zidentyfikowania przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń poszczególnych zanieczyszczeń oraz określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza.

Zadania:

Działania systemowe:

- uwzględnianie ograniczenia emisji benzenu na etapie wydawania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.
- kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie dotrzymywania przepisów prawa i warunków decyzji administracyjnych w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza.

Działania ciągłe i wspomagające:

- prowadzenie bazy danych informującej o zagrożeniach krótkoterminowych w zakresie możliwych zanieczyszczeń benzenem – udostępnianie informacji mieszkańcom strefy.
- uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza poprzez odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem.

Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej, ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przygotowanie i zrealizowanie Programu ochrony powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu. Na obszarze województwa opolskiego, do przygotowania Programu ochrony powietrza, zakwalifikowano strefę opolską, ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Cel:
Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej, w której stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w powietrzu, jest dokumentem przygotowanym w celu zidentyfikowania przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń poszczególnych zanieczyszczeń oraz określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza.

Zadania:
- działania systemowe – stworzenie systemu dofinansowania wymiany przestarzałych źródeł spalania paliw na niskoemisyjne,
- ograniczenie emisji powierzchniowej,
- ograniczenie emisji punktowej,
- działania ciągłe i wspomagające.

Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Podstawą prawną opracowania jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. t.j. nr 25 poz. 150 z późn. zm.), które obligują Zarząd Województwa do sporządzenia wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

Cele:
Cele o charakterze systemowym:
- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- planowanie przestrzenne zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa,
- innowacyjność pro środowiskowa,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie dla województwa opolskiego na lata 2014-2019

Podstawowym celem realizacji kierunków i działań zapisanych w Programie ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie dla województwa opolskiego na lata 2014-2019 jest ograniczenie wpływu hałasu na zdrowie oraz dobrostan ludzi poprzez ograniczenie emisji hałasu w środowisku do poziomów dopuszczalnych.

Cele mają być realizowane przez konkretne działania takie jak:

- aktualizacja warstwy wrażliwości akustycznej mapy akustycznej, w celu eliminacji obszarów nie objętych ochroną przed hałasem,
- wykonanie analiz porealizacyjnych,
- budowa nowych lub rozbudowa istniejących ekranów,
- budowa obwodnic,
- wykonanie przeglądu ekologicznego,
- ustanowienie obszarów ograniczonego użytkowania,
- ocena skuteczności istniejących ekranów akustycznych,
- rewitalizacja linii kolejowej,
- wykonanie badań hałasu,
- wprowadzenie do treści opracowania ekofizjograficznego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy informacji o strefach oddziaływania ponadnormatywnego infrastruktury komunikacyjnej,
- uwzględnienie w zapisach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta ograniczeń w zakresie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska przed hałasem.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. powstała z myślą o optymalnym wykorzystaniu potencjałów i szans rozwojowych regionu jednocześnie przeciwdziałając występującym w województwie opolskim problemom. Decyzja o przygotowaniu nowego dokumentu strategicznego dla województwa opolskiego została podjęta w oparciu o analizę sytuacji społeczno-gospodarczej regionu.

Cele i zadania:

Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo:

Konkurencyjny i stabilny rynek pracy:

- poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,

- wspieranie kształcenia ustawicznego,
- wspieranie zatrudnienia i samo zatrudnienia,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu,
- rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych,

Aktywna społeczność regionalna:

- wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej,
- wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji,

Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z Unią:

Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka:

- rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki,
- wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu,
- wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce,
- wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji,

Dynamiczne przedsiębiorstwa:

- wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła,
- rozwój sektora usług rynkowych,
- wspieranie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw.

Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku:

Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna:

- poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury,

Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług:

- rozwój powiązań transportowych,
- poprawa dostępności aglomeracji opolskiej,
- integracja systemu transportu zbiorowego,
- poprawa bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych,

Wysoka jakość środowiska:

- poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej,
- wspieranie niskoemisyjnej gospodarki,
- kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności,
- racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,
- przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych,

Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu:

Konkurencyjna aglomeracja opolska:

- rozwój i wzmacnianie funkcji metropolitalnych – wzmacnianie pozycji konkurencyjnej aglomeracji opolskiej w obszarze usług rynkowych i nierynkowych,
- rozwój przestrzeni aglomeracji wraz ze wzmacnianiem powiązań instytucjonalnych i społecznych,
- kreowanie pozytywnego wizerunku aglomeracji i rozwój współpracy z ośrodkami regionalnymi,

Ośrodki miejskie biegunami wzrostu:

- wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast,
- poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich,

Wielofunkcyjne obszary wiejskie:

- wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych,
- rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo,
- rozwój sektora rolno-spożywczego,
- racjonalne gospodarowanie przestrzenią.

9.3. Poziom lokalny

Analiza obejmuje następujące dokumenty:

Strategia rozwoju miasta i gminy Dobrodzień na lata 2011-2017

Strategia rozwoju gminy jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Jest to dokument, którego celem jest wskazanie wizji oraz strategicznych kierunków rozwoju gminy. Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości w poczynaniach władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi, zwykle ograniczonymi zasobami gminy, takimi jak: zasoby ludzkie, infrastruktura czy też środki finansowe.

Cele i zadania:

Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego Gminy:

- współpraca z gminami, stowarzyszeniami w zakresie organizowania wspólnych akcji promocyjnych,
- przygotowanie folderu, zawierającego informacje o walorach i zasobach gospodarczych i przyrodniczych miasta i gminy,
- korzystanie z mediów w celu zamieszczania informacji o gminie,
- ustawienie tablic informacyjnych w centrum miasta, oraz na terenie gminy,
- stworzenie znaku szczególnego, promującego Dobrodzień jako „miasto stolarzy".

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury:

- modernizacja wybranych elementów infrastruktury drogowej (gminnej oraz powiatowej),
- przebudowa i odbudowa układu komunikacyjnego w byłym POM ul. Piastowska 39b,
- odbudowa układu komunikacyjnego na terenie byłej RSP w Dobrodzieniu,

- wymiana starej sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie miasta Dobrodzień,
- budowa nowej sieci wodno-kanalizacyjnej,
- informatyzacja gminy (rozbudowa infrastruktury dostępu do internetu oraz wspieranie rozwoju usług elektronicznych),
- renowacja centrum miasta Dobrodzień,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych (głównie na cele przemysłu stolarskiego),
- budowa i modernizacja chodników,
- budowa oświetlenia drogowego.

Rozwój oświaty i rekreacji:

- dostosowanie infrastruktury edukacyjnej i sportowej gminy do zmieniających się standardów i potrzeb (modernizacja budynków, dostosowanie boisk sportowych, reorganizacja sieci szkół i zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia, itd.),
- podnoszenie jakości kształcenia w szkołach (doskonalenie kadr nauczycielskich, komputeryzacja i doposażenie szkół w niezbędny sprzęt, wymiana młodzieży i współpraca międzynarodowa szkół, itd.),
- wspieranie edukacji przedszkolnej (rozwój niezbędnej infrastruktury przedszkolnej, promocja edukacji przedszkolnej wśród mieszkańców, itd.),
- wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży (zajęcia wyrównawcze, zasiłki dla rodzin najuboższych, systemy stypendialne dla młodzieży gimnazjalnej, itd.),
- promocja różnych form edukacji pozaszkolnej (kształcenie ustawiczne osób starszych, edukacja na odległość, itd.).
- dbanie o estetyczny wygląd Gminy,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych do przyciągnięcia turystów,
- dalsze wytyczanie ścieżek rowerowych,
- właściwe oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie,
- utworzenie systemu informacji turystycznej, w tym informacji internetowej.

Poprawa życia mieszkańców:

- modernizacja bloków w rynku położonych w strefie konserwatorskiej B1 przeznaczonych na cele mieszkaniowe,
- zamontowanie oświetlenia w zabytkowym Parku Miejskim,
- wspieranie działań policji, zmierzających do wyeliminowania lub ograniczenia przestępczości,
- wprowadzenie systemu monitorowania miejsc szczególnie narażonych na akty wandalizmu, tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych,
- przeciwdziałanie alkoholizmowi i przemocy w rodzinach,
- pomoc ludziom długotrwale bezrobotnym w powrocie na rynek pracy (organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych, współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami),
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy (np. punkt obsługi bezrobotnych),

- projekty dla osób, które przekroczyły 40 rok życia oraz z niepełnym przygotowaniem zawodowym.
- odbudowa amfiteatru,
- wykonanie oświetlenia w Parku Miejskim,
- wspieranie samoorganizacji mieszkańców poprzez udostępnianie lokali i obiektów gminnych na potrzeby związane z realizacją społecznych programów kulturowych, oświatowych i sportowych, Kultywowanie tradycji i zwyczajów lokalnych.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Powiatu Oleskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 z późn. zm.) organ wykonawczy powiatu, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, zobowiązany jest do sporządzania powiatowego programu ochrony środowiska.
Cel do 2020 r.:
Doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.

Cele i kierunki działań:
- monitoring włączania celów środowiskowych do dokumentów strategicznych oraz wdrażania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (m.in. w ramach raportów POŚ),
- uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego,
- rozpowszechnienie wiedzy o systemach zarządzania środowiskowego oraz wspieranie w ich wdrażaniu,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody,
- przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego

Zadania:
- monitoring włączania celów środowiskowych do dokumentów strategicznych oraz wdrażania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (m.in. w ramach raportów POŚ),
- współpraca Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa z instytucjami odpowiedzialnymi za przygotowanie dokumentów strategicznych,

- objęcie strategii, polityk i programów sektorowych strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko zgodnie z wymaganiami ustawy, w tym: strategii rozwoju województwa, regionalnego planu operacyjnego oraz planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Opolskiego,
- organizowanie szkoleń dla wykonawców dokumentów strategicznych,
- stosowanie systemu „zielonych zamówień" w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego,
- upowszechnianie i promocja wśród mieszkańców produktów ekologicznych,
- promocja tworzenia „zielonych miejsc pracy",
- znakowanie produktów ekologicznych,
- organizowanie szkoleń na temat produktów ekologicznych,
- eliminacja z rynku wyrobów szkodliwych dla środowiska,
- rozpowszechnienie wśród społeczeństwa wiedzy na temat EMAS i ISO 14001,
- stworzenie bazy organizacji, działających na terenie powiatu, posiadających rejestrację w systemie EMAS lub certyfikat ISO 14001,
- prowadzenie szkoleń z zakresu EMAS i ISO 14001,
- wsparcie finansowe oraz merytoryczne konkursów ekologicznych,
- współorganizowanie akcji ekologicznych („Sprzątanie Świata", „Dzień Ziemi"),
- współpraca powiatu z mediami w zakresie ochrony środowiska,
- opracowanie oraz rozprowadzanie ulotek, folderów o treściach ekologicznych (np. związanych z gospodarką odpadami),
- informowanie mieszkańców powiatu o stanie środowiska oraz prowadzonych działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- udział urzędników samorządowych, nauczycieli w szkoleniach dotyczących zagadnień ochrony środowiska,
- organizowanie imprez, wystaw o tematyce środowiskowej,
- organizowanie wycieczek szkolonych w miejsca interesujące pod względem przyrodniczym,
- budowa nowych i utrzymanie istniejących leśnych ścieżek i punktów edukacyjnych,
- prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku,
- stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku i działaniach naprawczych,
- wzmocnienie kadrowe i aparaturowe WIOŚ w Opolu, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych,
- aktualizacja „Opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego",
- opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska.

Aktualizacja programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Dobrodzień na lata 2014-2017

Celem przygotowania Programu ochrony środowiska jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki Ekologicznej Państwa i Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018, a także Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Oleskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020. Jego istotą jest skoordynowanie, zaplanowanych w Programie, działań z administracją rządową i samorządową (Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem gminy. Wszystkie w/w grupy powinny współpracować zarówno w zakresie tworzenia jak i sukcesywnego wdrażania Programu. W tym celu niezwykle istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia Programu, a następnie jego realizacji i wdrażania. Ponadto Program ma za zadanie wyznaczanie ram dla późniejszych przedsięwzięć. Kolejnym celem Programu jest zapewnienie efektywnego i sprawnego wykorzystania środków finansowych, na działania wskazane w Programie oraz umożliwienie i wspieranie pozyskiwania środków przez jednostki samorządowe (na szczeblu gminnym) na realizację określonych zadań środowiskowych. Program ma także na celu dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w gminie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Nadrzędny cel Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Dobrodzień na lata 2014-2017 został określony, jako: *Rozwój gospodarczy Miasta i Gminy Dobrodzień przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego.*
Cel ten jest zgodny z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa. Poprawa stanu środowiska naturalnego jest celem długookresowym Programu, u którego podstaw leży wysoką jakość życia mieszkańców Miasta i Gminy Dobrodzień. Cel ten jest także zgodny z Polityką Ekologiczną Województwa Opolskiego, która została zdefiniowana w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do roku 2018". Program ten podkreśla pierwszorzędną potrzebę zachowania dobrego stanu środowiska, jako podstawowego warunku zrównoważonego i harmonijnego rozwoju.
W zakresie jakości powietrza atmosferycznego w Aktualizacji Programu określono cel średniookresowy do 2021 r.: *Osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymywania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska.*

W programie określono, że w najbliższych latach niezbędne jest ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, która jest istotnym źródeł przyczyniającym się do występowania jakości powietrza w dużej mierze odpowiedzialna jest także komunikacja.
Należy promować rozwiązania ograniczające emisję z transportu, takie jak kompleksowe i zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu w gminie, budowa obwodnic oraz zintegrowany system

kierowania ruchem ulicznym (upłynnienie ruchu), wprowadzanie środków transportu, które są mniej emisyjne (transport publiczny, kolej, rower), jak i działań edukacyjnych.

W programie wyznaczono m.in. kierunki działań:
- wymiana starych niskosprawnych kotłowni na kotły nowszej generacji,
- termomodernizacja budynków,
- budowa lub modernizacja sieci cieplnych i podłączenie do nich odbiorców indywidualnych,
- wspieranie rozwiązań pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji z transportu oraz mających na celu wdrożenie europejskich standardów emisji ze środków transportu i zapewnienie wysokiej jakości paliw,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii, modernizacji ogrzewania i stosowania odnawialnych źródeł energii.

Plan Odnowy Miasta Dobrodzień na lata 2010-2017

Plan Odnowy Miasta Dobrodzień jest dokumentem strategicznym określającym planowane kierunki i rozwój miasta. Program precyzuje następującą misję oraz cele:
Misja: *misją Miasta Dobrodzień jest kultywowanie tradycji „Miasta Stolarzy", która może zaoferować pracę mieszkańcom i podnieść potencjał ekonomiczny z poszanowaniem, środowiska naturalnego.*

Cele strategiczne i operacyjne:
Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego miasta:
- promocja miasta,
- tworzenie prawa przyjaznego rozwojowi,
- podjęcie działań wspierających rozwój przedsiębiorstw,
- modernizacja i renowacja budynków przeznaczona na działalność użyteczności publicznej.

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury:
- poprawa stanu infrastruktury technicznej.
- rozwój oświaty i rekreacji:
- rozwój oświaty,
- rozwój rekreacji,

Poprawa życia mieszkańców:
- rewitalizacja miasta,
- wzrost bezpieczeństwa mieszkańców,
- wzmacnianie więzi społecznych.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Dobrodzień

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Dobrodzień" jest dokumentem określającym wybór i wskazanie optymalnej drogi postępowania w zakresie

gospodarowania odpadem niebezpiecznym, jakim jest azbest, występujący na terenie Miasta i Gminy Dobrodzień. Program ten precyzuje następujące cele i zadania strategiczne:

Nadrzędny długoterminowy cel: *Wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Miasta i Gminy Dobrodzień powodowanych azbestem oraz likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko.*
Zadanie ogólne: *Określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest.*

Zadania strategiczne:

- edukowanie poprzez informowanie społeczeństwa Miasta i Gminy Dobrodzień w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz o sposobach bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- współpraca z lokalnymi mediami oraz organizacjami społecznymi,
- utworzenie centrum danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
- ustalenie ośrodków dyspozycyjno-kontrolnych do nadzoru realizacji programu na terenie gminy oraz dla podejmowania lub koordynacji decyzji strategicznych i finansowych oraz kontaktów z zainteresowanymi osobami prawnymi i fizycznymi. Koordynacja działań gminy,
- monitoring zmian stanu zaewidencjonowanego azbestu poprzez współpracę z odpowiednimi jednostkami w zakresie przeprowadzenia monitoringu zagrożonych rejonów (obiektów) i ustalenia stopnia emisji pyły i włókien azbestu,
- przedstawiania wyników monitoringu na mapie gminy,
- Podejmowanie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych,
- współpraca z wojewodą, samorządem województwa oraz samorządem miejskim i gminnym, w zakresie zadań wynikających z „programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium polski" przyjętego przez radę ministrów rzeczypospolitej polskiej w dniu 14 maja 2002 roku. W dniu 14 lipca 2009 r. Rada ministrów rzeczypospolitej polskiej podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032".
    - „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032" jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w „programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium polski",
- pozyskiwanie środków na realizację likwidacji wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z przedsiębiorcami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest, prowadzenia lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest,

- opracowywanie i wydawanie odpowiednich zaleceń i wytycznych dla gmin, administracji osiedli mieszkaniowych i obiektów komunalnych dotyczących sposobów bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- nadzorowanie wykorzystania pozyskanych środków finansowych.

10. Zarządzanie Lokalnym Programem Rewitalizacji: wdrażanie, aktualizowanie, monitoring i ewaluacja

LPR obejmuje szereg projektów i działań inwestycyjnych o bardzo zróżnicowanym charakterze. W ramach przyjętych obszarów wyznaczonych w granicach miasta Dobrodzień, wyodrębniono projekty i zadania, których realizacja wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy, zarówno wyznaczonych obszarów jak i całego miasta.

Proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień rozpocznie się w momencie przyjęcia dokumentu przez Radę Miejską w Dobrodzieniu. Za jego realizację odpowiedzialny będzie Burmistrz wraz z Zespołem ds. Rewitalizacji.

W celu zapewnienia pełnej współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy procesu rewitalizacji, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, na mocy zarządzenia Burmistrza powołany zostanie Zespół ds. Rewitalizacji.

Wszelkie działania Zespołu będą prowadzone zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020* wydanymi przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Zespół ds. Rewitalizacji stanowić będzie społeczny organ konsultacyjny Burmistrza w zakresie rewitalizacji. W jego skład wchodzić będą pracownicy Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu oraz przedstawiciele mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji i instytucji istotnych z punktu widzenia całościowej realizacji działań rewitalizacyjnych.

Do zadań Zespołu należeć będzie współpraca w zakresie:
- koordynacji wdrażania działań rewitalizacyjnych w całym okresie realizacji LPR;
- gromadzenia informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów LPR;
- oceny wdrażania LPR;
- realizacji gminnych inwestycji rewitalizacyjnych oraz pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację, przygotowywania i zatwierdzania wniosków aplikacyjnych oraz wniosków o płatność;
- promocji działań rewitalizacyjnych.

Obsługę administracyjną Zespołu zapewni Referat Rozwoju Gospodarczego, Inwestycji, Ochrony Środowiska i Promocji w Urzędzie Miejskim w Dobrodzieniu.

Na etapie wdrażania i monitorowania realizacji LPR prowadzone będą cykliczne spotkania (raz na

kwartał) interesariuszy mające na celu zapewnienie możliwości współdecydowania oraz kontroli obywatelskiej. Pozwoli to również na zidentyfikowanie ewentualnych zmian zachodzących w otoczeniu programu i tym samym szybką reakcję w postaci aktualizacji programu.

Spotkania odbywać się będą w Urzędzie Miejskim w Dobrodzieniu. Informacja o terminach oraz zakresie spotkań zamieszczana będzie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w zakładce dedykowanej rewitalizacji. Po każdym spotkaniu Zespół ds. Rewitalizacji sporządzał będzie raport zawierający ewentualne uwagi zgłoszone w trakcie spotkania. Ponadto na stronie internetowej dostępny będzie formularz umożliwiający zgłaszanie uwag przez wszystkich zainteresowanych w każdym czasie realizacji LPR. Poszczególne zgłoszenia rozpatrywane będą przez Burmistrza wraz z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz poddawane będą konsultacjom społecznym, angażującym możliwie szerokie grono interesariuszy procesu rewitalizacji.

Wszelkie zmiany w dokumencie inicjowane przez Burmistrza, Zespół ds. Rewitalizacji lub przez interesariuszy uczestniczących w procesie rewitalizacji będą wymagały zatwierdzenie w drodze uchwały Rady Miejskiej. Ich wprowadzanie będzie odbywało się z uwzględnieniem wymogów i dobrych praktyk dotyczących uspołeczniania procesu rewitalizacji. Wniosek aktualizacyjny przygotowywać będzie Zespół ds. Rewitalizacji, który po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i wynikających z nich zmian przedkładany będzie Radzie Miejskiej Dobrodzienia. Tym samym LPR będzie mógł zostać zaktualizowany w każdym czasie, gdy zaistnieje taka konieczność.

Ocena LPR będzie służyć w szczególności oszacowaniu długotrwałych efektów związanych z realizacją projektów w zakresie rewitalizacji wyznaczonego obszaru wsparcia. Na poszczególnych etapach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji opinia publiczna będzie na bieżąco informowana o postępach prac i aktualnym stanie wdrażania LPR za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miejskiego w Dobrodzieniu, w zakładce dedykowanej rewitalizacji.

Ewaluacja LPR obejmować będzie ocenę okresową odpowiedzialności, efektywności, skuteczności, wpływu, realności ekonomicznej i finansowej oraz trwałości planu w kontekście jego ustalonych celów.

Proces monitoringu LPR pozwoli kontrolować jego skuteczność, efektywność i korzyści z realizacji celów oraz umożliwi ewaluację obranych kierunków rozwoju i dokonywanie modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu obszarów rewitalizacji.

System monitorowania będzie skierowany na:

- analizę postępów w realizacji programu,
- kontrole terminów wykonywania zadań,
- jakość wykonywania zadań,
- stopień osiągnięcia wskaźników założonych w programie.

Gromadzenie danych dla potrzeb monitoringu będzie dokonywane przez Zespół ds. Rewitalizacji. Na podstawie zgromadzonych danych Zespół będzie przygotowywał raporty z monitoringu. Raporty będą sporządzane raz w roku.

W odniesieniu do procesu ewaluacji, opracowano katalog przykładowych wskaźników zestawiony w Tabeli 36. Zaproponowane wskaźniki monitorujące nie stanowią zestawienia zamkniętego, mogą być zmieniane lub dodawane zgodnie z zapotrzebowaniem, możliwościami technicznymi oraz merytorycznym uzasadnieniem.

Weryfikacja efektywności wdrażania LPR – ewaluacja, przeprowadzana będzie co trzy lata. Badanie ewaluacyjne będzie realizowane na podstawie danych dostarczonych z systemu monitoringu. Wyniki badania stanowić będą punkt wyjścia do opracowania raportu ewaluacyjnego zawierającego rekomendacje do dalszych działań.

Raporty z monitoringu i ewaluacji będą udostępniane publicznie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, w zakładce Rewitalizacja - informacje.

Za monitoring i ewaluację LPR odpowiedziany będzie Burmistrz wraz z Zespołem ds. Rewitalizacji.

Proces zarządzania, monitoringu i ewaluacji efektów LPR prowadzony będzie w sposób uspołeczniony, zapewniający udział mieszkańców i zainteresowanych stron.

Poprzez obecność w składzie Zespołu ds. Rewitalizacji przedstawicieli poszczególnych grup interesariuszy możliwe jest zapewnienie szerokiej partycypacji społecznej na etapie wdrażania, monitorowania i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Poza cyklicznymi spotkaniami, lokalna społeczność będzie na bieżąco informowana o stopniu realizacji LPR poprzez zamieszczone na stronie internetowej raporty z monitoringu i ewaluacji. Dzięki temu możliwe będzie sprawowanie kontroli społecznej nad realizacją LPR. Ponadto społeczność lokalna w każdej chwili będzie miała możliwość zgłoszenia uwag lub sugestii związanych z realizacją LPR poprzez formularz uwag dostępny na stronie internetowej Urzędu Miejskiego oraz bezpośrednio na cyklicznych spotkaniach organizowanych w Urzędzie Miejskim.

Tabela 36. Wskaźniki, które można wykorzystać w celu monitorowania wdrażania LPR

Cel	Miernik	Narzędzie pomiarowe	Odpowiedzialny za pomiar	Wartość początkowa	Wartość końcowa	Wykorzystane do pomiaru źródło danych	Częstotliwość pomiaru	Jednostka miernika
STREFA SPOŁECZNA								
	Liczba bezrobotnych z terenu gminy		Zespół ds. Rewitalizacji			Raporty okresowe PUP	Raz na rok	osoba [os.]
	Liczba osób ubogich zamieszkujących teren gminy		Zespół ds. Rewitalizacji			Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	osoba [os.]
	Liczba zrewitalizowanych parków miejskich		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zrewitalizowanych obiektów (w tym Amfiteatr, Ratusz)		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wyremontowanych mieszkań socjalnych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zrewitalizowanych strzelnic		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zrewitalizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wybudowanych węzłów przesiadkowych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych seminariów na temat lokalnego rynku pracy		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, PUP	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych spotkań w tematyce dot. rynku pracy		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, PUP	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość przedsiębiorstw objęta wsparciem doradczym		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, PUP	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych spotkań w zakresie ochrony zdrowia i profilaktyki (przeciwdziałanie uzależnieniom)		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, OPS	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych kampanii informacyjnych w zakresie ochrony zdrowia i profilaktyki (przeciwdziałanie uzależnieniom)		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]

	Ilość zorganizowanych terapii (przeciwdziałanie uzależnieniom)		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość wspartych Szkolnych Programów Profilaktycznych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość szkoleń pracowników opieki społecznej		Zespół ds. Rewitalizacji			Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych imprez masowych (festiwali, pikników, spacerów badawczych itp.)		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych kampanii informacyjno-promocyjnych dot. aktywnego spędzania czasu wolnego		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych spotkań dla matek samotnie wychowujących dzieci		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba utworzonych punktów porad prawnych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zorganizowanych spotkań oraz wyjazdów integracyjnych dla osób niepełnosprawnych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]

	Ilość placówek wsparcia dziennego		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu , Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin z problemami wychowawczymi		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wybudowanych placów zabaw dla dzieci		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wybudowanych parków naukowo-technologicznego dla dzieci		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wybudowanych parków linowych dla dzieci i młodzieży		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość wdrożonych programów pomocy społecznej		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość wdrożonych programów profilaktyki przeciw uzależnieniom		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu, OPS	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość osób uzależnionych (alkoholizm) na terenie gminy Dobrodzień		Zespół ds. Rewitalizacji			Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	osoba [os.]
	Ilość wdrożonych programów terapeutycznych dla osób z uzależnieniem		Zespół ds. Rewitalizacji			Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Eliminacja zachowań patologicznych		Zespół ds. Rewitalizacji			Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba komputerów w szkołach z dostępem do internetu		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]

	Liczba zmodernizowanych placówek edukacyjno-oświatowych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba doposażonych placówek edukacyjno-oświatowych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
STREFA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA i TECHNICZNA								
	Powierzchnia terenów przeznaczona pod inwestycje		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	km^2
	Liczba zrewitalizowanych parków miejskich		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zrewitalizowanych obiektów (w tym Amfiteatr, Ratusz)		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zrewitalizowanych strzelnic		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zrewitalizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Stworzenie miejsc dedykowanych różnym grupom użytkowników		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wyremontowanych mieszkań socjalnych [szt.]		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zamontowanego nowoczesnego oświetlenia (np. ledowego		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wybudowanych parków linowych dla dzieci i młodzieży		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wybudowanych placów zabaw dla dzieci		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
STREFA GOSPODARCZA								
	Liczba nowo zarejestrowanych na terenie gminy MŚP		Zespół ds. Rewitalizacji			Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Stosunek liczby nowych działalności gospodarczych rejestrowanych na terenie gminy do podmiotów wyrejestrowywanych		Zespół ds. Rewitalizacji			Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	Raz na rok	sztuka [szt.]

	Udział dochodów z CIT w dochodach gminy ogółem		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	[%]
	Liczba gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą		Zespół ds. Rewitalizacji			Bank Danych Lokalnych GUS	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego		Zespół ds. Rewitalizacji			Bank Danych Lokalnych GUS	Raz na rok	km^2
	Liczba podmiotów gospodarczych działających w sektorze rolnictwa, przetwórstwa i gospodarki leśnej		Zespół ds. Rewitalizacji			Bank Danych Lokalnych GUS	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Wartość zakończonych inwestycji w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji [zł]		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Długość urządzonych i oznakowanych tras turystycznych na terenie gminy		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	[km]
	Liczba zrewitalizowanych strzelnic		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba zrewitalizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Liczba wybudowanych węzłów przesiadkowych		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych seminariów na temat lokalnego rynku pracy		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość zorganizowanych spotkań w tematyce dot. rynku pracy		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]
	Ilość przedsiębiorstw objęta wsparciem doradczym		Zespół ds. Rewitalizacji			Urząd Miejski w Dobrodzieniu	Raz na rok	sztuka [szt.]

Źródło: opracowanie własne

11. Wyniki przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30—37) oraz Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353.).

W dniu 29.08.2016 r. Urząd Miejski w Dobrodzieniu wystąpił z pismem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu oraz do Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w celu uzyskania niezbędnych decyzji w zakresie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz uzyskania stosownych opinii i uzgodnień dla projektu dokumentu.

W odpowiedzi od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (WOOŚ.411.2.134.2016.MO) z dnia 08.09.2016 r. oraz w piśmie od Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (NZ.9022.1.230.2016.JG) z dnia 12.09.2016 r. udzielono zgodnej odpowiedzi, iż Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Dobrodzień nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis tabel

TABELA 1. OGÓLNA POWIERZCHNIA GRUNTÓW STANOWIĄCYCH MIENIE KOMUNALNE GMINY DOBRODZIEŃ NA DZIEŃ 31.12.2015 R. 10
TABELA 2. ILOŚĆ I WYDAJNOŚĆ UJĘĆ WODNYCH NA TERENIE GMINY DOBRODZIEŃ. 13
TABELA 3. CHARAKTERYSTYKA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W GMINIE DOBRODZIEŃ (STAN NA ROK 2014). 14
TABELA 4. PROCENT LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z POSZCZEGÓLNYCH INSTALACJI W LATACH 2012 – 2014. 14
TABELA 5. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY DOBRODZIEŃ W LATACH 2004 – 2014. 19
TABELA 6. WSKAŹNIKI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W MIEŚCIE DOBRODZIEŃ W LATACH 2010 – 2015. 31
TABELA 7. ANALIZA SWOT – STREFA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA I TECHNICZNA. 34
TABELA 8. ANALIZA SWOT – STREFA SPOŁECZNA. 35
TABELA 9. ANALIZA SWOT – STREFA GOSPODARCZA. 35
TABELA 10. BUDYNKI MIESZKALNE W ZŁYM STANIE TECHNICZNYM W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 40
TABELA 11. BUDYNKI MIESZKALNE WYBUDOWANE DO ROKU 1945 W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 41
TABELA 12. POZIOM KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 44
TABELA 13. PROBLEMY ALKOHOLOWE W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 46
TABELA 14. POZIOM BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZYCH I WYCHOWAWCZYCH W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 48
TABELA 15. PROBLEM BEZROBOCIA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 50
TABELA 16. POZIOM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 52
TABELA 17. POZIOM OCHRONY MACIERZYŃSTWA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 54
TABELA 18. POZIOM UBÓSTWA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ 57
TABELA 19. POZIOM WYSTĘPOWANIA INNYCH POWODÓW OPIEKI OPS W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 58
TABELA 20. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE GMINY DOBRODZIEŃ. 60
TABELA 21. POZIOM WYSTĘPOWANIA ZAMKNIĘTYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 61
TABELA 22. POWIERZCHNIA ORAZ LICZBA LUDNOŚCI OBSZARU REWITALIZACJI. 63
TABELA 23. ZBIORCZE ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH ZJAWISK KRYZYSOWYCH W PRZEKROJU JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH 65
TABELA 24. OPIEKA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ 69
TABELA 25. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZYCH I WYCHOWAWCZYCH 69
TABELA 26. OCHRONA MACIERZYŃSTWA 70
TABELA 27. INNE PROBLEMY SPOŁECZNE 70

TABELA 28. STAN TECHNICZNY BUDYNKÓW.....71
TABELA 29. BUDYNKI MIESZKALNE WYBUDOWANE PRZED ROKIEM 1945 71
TABELA 30. ZAMKNIĘTE PODMIOTY GOSPODARCZE.....71
TABELA 31. HARMONOGRAM RZECZOWO – FINANSOWY PROJEKTÓW PLANOWANYCH DO REALIZACJI W RAMACH LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA MIASTA DOBRODZIEŃ.....75
TABELA 32. WYBRANE DZIAŁANIA, W RAMACH KTÓRYCH MOŻLIWE JEST UZYSKANIE DOFINANSOWANIA NA PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU WSPÓŁPRACY EUROPA ŚRODKOWA 2020. 79
TABELA 33. WYBRANE DZIAŁANIA, KTÓRE MOGĄ UZYSKAĆ DOFINANSOWANIE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014 – 2020. 81
TABELA 34. DZIAŁANIA PROW 2014 – 2020, ZA KTÓRE ODPOWIEDZIALNY JEST SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO. 84
TABELA 35. POZOSTAŁE RODZAJE PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH PLANOWANE DO REALIZACJI, ...87
TABELA 36. WSKAŹNIKI, KTÓRE MOŻNA WYKORZYSTAĆ W CELU MONITOROWANIA WDRAŻANIA LPR 121

Spis wykresów

WYKRES 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRODZIEŃ W LATACH 2004 – 2015. 15
WYKRES 2. PIRAMIDA PŁCI I WIEKU MIESZKAŃCÓW MIASTA DOBRODZIEŃ (STAN NA KONIEC ROKU 2015). 16
WYKRES 3. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W GMINIE DOBRODZIEŃ (STAN NA KONIEC 2015 ROKU). 17
WYKRES 4. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI GMINY DOBRODZIEŃ W LATACH 2004 – 2015. 18
WYKRES 5. LICZBA ZAMELDOWAŃ I WYMELDOWANI ORAZ KIERUNKÓW PRZEMIESZCZEŃ LUDNOŚCI Z GMINY DOBRODZIEŃ W LATACH 2004 – 2015. 18
WYKRES 6. ZATRUDNIENI W GMINIE DOBRODZIEŃ WEDŁUG SEKTORÓW (STAN NA 2014 R.).....20
WYKRES 7. SZACUNKOWA STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W LATACH 2004 – 2014. 21
WYKRES 8. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI Z GMINY DOBRODZIEŃ WG PŁCI W LATACH 2004 – 2015.....22
WYKRES 9. LICZBA RODZIN I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRODZIEŃ W LATACH 2011 – 2015. 23
WYKRES 10. POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE DOBRODZIEŃ (STAN NA KONIEC ROKU 2015). ...23
WYKRES 11. POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE DOBRODZIEŃ (STAN NA KONIEC ROKU 2015). ..24
WYKRES 12. FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2009 – 2015. 25
WYKRES 13. LICZBA IMPREZ ORAZ FREKWENCJA UCZESTNIKÓW WYDARZEŃ KULTURALNYCH W LATACH 2011 – 2012.26
WYKRES 14. FREKWENCJA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRODZIEŃ W WYBORACH PREZYDENCKICH I PARLAMENTARNYCH W 2015 ROKU.....26
WYKRES 15. FREKWENCJA W WYBORACH PREZYDENCKICH I PARLAMENTARNYCH W 2015 ROKU. 27
WYKRES 16. PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE W GMINIE DOBRODZIEŃ W 2014 ROKU W PODZIALE NA ICH CHARAKTER (WARTOŚCI SZACUNKOWE). 28
WYKRES 17. PODMIOTY WG SEKCJI I DZIAŁÓW PKD 2007 (STAN NA KONIEC ROKU 2015). 29

WYKRES 18. PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE DOBRODZIEŃ WG KLAS WIELKOŚCI (STAN NA KONIEC ROKU 2015). 29
WYKRES 19. KWOTY ZWOLNIEŃ Z PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI W GMINIE DOBRODZIEŃ W LATACH 2008 – 2015. .30
WYKRES 20. DOCHODY I WYDATKI GMINY DOBRODZIEŃ W LATACH 2004 – 2015. 32
WYKRES 21. WYDATKI Z BUDŻETU GMINY DOBRODZIEŃ W 2015 ROKU WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ. ...32
WYKRES 22. DOCHODY DO BUDŻETU GMINY DOBRODZIEŃ W 2015 ROKU WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ. 33
WYKRES 23. WYBRANE DOCHODY WŁASNE GMINY DOBRODZIEŃ W 2015 ROKU. 33
WYKRES 24. POZIOM ZADOWOLENIA Z WARUNKÓW ŻYCIA W DOBRODZIENIU.....92
WYKRES 25. OBIEKTY I OBSZARY MIASTA WYMAGAJĄCE ODNOWIENIA BĄDŹ ULEPSZENIA.....95
WYKRES 26. OPINIA MIESZKAŃCÓW O KONIECZNOŚCI ODNOWIENIA RYNKU W DOBRODZIENIU. 96
WYKRES 27. OPINIA MIESZKAŃCÓW O KONIECZNOŚCI ODNOWIENIA ZABYTKOWEGO PARKU MIEJSKIEGO W DOBRODZIENIU. 96
WYKRES 28. OPINIA MIESZKAŃCÓW O KONIECZNOŚCI ODNOWIENIA OGRODU JORDANOWSKIEGO W DOBRODZIENIU. .97
WYKRES 29. OPINIA MIESZKAŃCÓW O KONIECZNOŚCI ODNOWIENIA DOMU KULTURY W DOBRODZIENIU. 97
WYKRES 30. SPOSOBY UATRAKCYJNIENIA RYNKU W OPINII MIESZKAŃCÓW. 98
WYKRES 31. PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE W DOBRODZIENIU W OPINII MIESZKAŃCÓW. 99
WYKRES 32. PŁEĆ RESPONDENTÓW. 100
WYKRES 33. WIEK RESPONDENTÓW. 100
WYKRES 34. WYKSZTAŁCENIE RESPONDENTÓW. 101
WYKRES 35. GRUPA SPOŁECZNO-ZAWODOWA RESPONDENTÓW. 101
WYKRES 36. SYTUACJA FINANSOWA RESPONDENTÓW. 102

Spis map

MAPA 1. GMINA DOBRODZIEŃ W PODZIALE NA SOŁECTWA. 37
MAPA 2.MIASTO DOBRODZIEŃ W PODZIALE NA STREFY. 38
MAPA 3. ROZMIESZCZENIE BUDYNKÓW MIESZKALNYCH W ZŁYM STANIE TECHNICZNYM W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 39
MAPA 4. ROZMIESZCZENIE BUDYNKÓW MIESZKALNYCH WYBUDOWANYCH DO ROKU 1945 W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 41
MAPA 5. STOPIEŃ NASILENIA OPIEKI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ.....44
MAPA 6. STOPIEŃ NASILENIA ZJAWISKA ALKOHOLIZMU W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ.....46
MAPA 7. POZIOM BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZYCH I WYCHOWAWCZYCH W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ.....48
MAPA 8. PROBLEM BEZROBOCIA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ.....50
MAPA 9. POZIOM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ.....52

MAPA 10. WSKAŹNIK OCHRONY MACIERZYŃSTWA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 54
MAPA 11. WSKAŹNIK UBÓSTWA W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ 56
MAPA 12. WSKAŹNIK INNYCH POWODÓW OPIEKI OPS W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 58
MAPA 13. WSKAŹNIK ZAMKNIĘTYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY DOBRODZIEŃ. 61
MAPA 14. LICZBA WYSTĄPIEŃ STANÓW KRYZYSOWYCH W GMINIE DOBRODZIEŃ. 64
MAPA 15. OBSZAR REWITALIZACJI W GMINIE DOBRODZIEŃ 68